

Aug 21 1888

Protokoll, hållet vid Norrbottens
Läns Kongl. Hushållningsfällskaps
årsförsamling på Konungens Befall

ställe, som wero i tur att afgå, nemligen Herrar Nyström och Gutzqvist. Wid anställdt wal blefwo båda återwalda, hwar jemte till suppleanter utsågos Herr S. M. Finell, i afgående Landkamrer Ekströms ställe, och Handlanden N. E. Bergström, som återwaldes.

exempel. Det är tydligt nog, att de Hushållningsfällskap, som inom sig räkna en mängd insigtsfulla och förnögna possessionater, till wiß grad se frukterna af sitt utsäde wida hastigare mogna, än Hushållningsfällskap i de län, der exempel, om icke saknas, åtminstone icke äro många, och der dessa måste werka så mycket långsamare i samma

för Sällskapet's öfverläggningar, men de beslut Sällskapet förut derom fattat hafwa icke haft afstodt werkan, hvarföre Sällskapet wid Kalix-mötet modifierade sitt sednast fattade beslut i den syftning, att större förmåner måste medgifwas jordtorparne. Drenne premier å 100 Rdr blefwo derwid anslagna att utgå från och med samma år till lika fördelning mellan jordegaren och torparen, sedan de å ömse sidor styrkt ha hafwa fullgjort det af Sällskapet

upplöpa tjurar af ädla raser, samt derefter på ofwan anfördt sätt sprida dessa inom landets olika delar?"

Mot detta förslag kunna wisserligen framställas åtskilliga invändningar, af hwilka den wigtigaste torde vara, att stamjordarne lätt kunna förskingras och att raserna ej bibehållas rena, men Förvaltningsutskottet tror, att farhågor för ett så bedröfligt förhållande icke

att lemnas genom den statistiska tabell, Herr Löjtnant von Wentzer är sinnad att utgifwa, och hwaraf ett exemplar till Förvaltningsutskottet blifwit från Kongl. Akademien öfverlemnadt, för att derå anbringa de rättelser, som Förvaltningsutskottets närmare kännedom om länets förhållanden i detta hänseende kunde finna behöfliga. Till följd af denna hemställan utfärdade Förvaltningsutskottet ett cirkulär, som tillkändes i fe. blott Herrar. Ordföranden i de följande.

tallen. Häraf torde man kunna draga den slutsats, att tallen och granen wära lika högt upp öfwer, eller rättare lika nära under snögränsen, och att de stiljaktigheter, som härutinnan förefinnes å olika ställen, och som gifwit anledning till det antagande, att tallen wäro närmare snögränsen än granen, härleda sig af jordinån och läge.

Allt med säkerhet bestämma proportionen emellan mnsenheten af

Sparris	—	—	—	—	—
Pumpa	65	35	nära kusten.	—	—
Melon	—	—	—	—	—
Senap, odlad, finnes ej	—	—	—	—	—
Wildsenap (Sinapis arvensis) ogräs	går lika högt med torn.				

från detta län skulle antagas, är så mycket sårare, som föreståndaren för Utländska Landtbruksinstitutet vid underrättelsen om att omnämnde ansökning för sent inkommit, tillägger: "Det är så mycket ledsammare som ifrån de nordliga länen så ansökningar inkomma, hvarföre det är Styrelsens önskan, att der det sig göra låter lemna företräde åt dem."

Om allmogem än hänger fast vid det gamla och motståndsmot

Sällskapet anslag af 150 Rdr pr år för annonsers och landtbrüksuppsatfers införande i den tidning, som här i staden utgifwes, har under året utgått.

Om de ofwannämnda anslagen och åtgärderne icke tagit Sällskapets pekuniära förmåga i särdeles stort anspråk, så skall ingen tulla tillwita Sällskapet att hafwa flutt några uppoffringar för fort-

till finnes benägna, skulle ega att inom wiß af Akademien bestämd tid till henne inkomma med anmälan; och får Akademien härmed anmoda Hushållningsfällskapet uti Norrbottens län att inom sista dagen i nästkommande April månad delgifwa Kongl. Landtbruksakademiens Förvaltningskommittée om Hushållningsfällskapet önskar att inom länet någon ny lägre landtbruksföreläsning på förenämnda wiß utgå.

Såsom det för en och hvar är alltför väl bekant, kan man ännu knappt tala om trädgårdsodling i Norrbotten. De försök som förut blifvit gjorda äro ytterst spridda, wacklande och inskränkta; och likväl är trädgårdsodlingen en sak, som härnär måste erfordra tålamod, omtänka och ihärdighet. Det är endast genom oupphörliga försök och oförtröttadt nit man kan komma till något framgångsrikt.

socken, hvarken fast eller ambulatoriskt, påstodt det är 20 år sedan Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning om fasta folkskolors bildande utkommit." Från Öfverkalix ingår den nästan otroliga underrättelsen, att undervisningen i derwarande folkskola flera veckor under terminerna måst inställas af brist på erforderliga med. emedan stor mörda-

wäntningar, så ingifwer dock sjelfwa den myndighet, som är detsamma tilldelad, förhoppning om att det framdeles skall räcka detta Sällskap en verklig hand wid arbetet för modernäringarnes lyftning och förädling.

Sedan föregående år har under det ifrågakommande balancerats ett förslag, hwars verkliggörande måste hafwa oberäkneliga följder för en anseelig del af länet. Detta förslag är Lule elfs kanalisering. Det är icke längre ett embryo detta förslag — det har redan

Till sist återstår för Sällskapet att utse en Sekreterare. Vid förra wintersammanträdet öfverlemnades åt Förvaltningsutskottet att under årets lopp experimentera, för att wid detta sammanträde definitivt kunna föreslå någon lämplig person dertill. Förvaltningsutskottet bewisade undertecknad det utmärkte och smickrande förtroendet, att i första hand vilja öfverlemnas detta

föpas, böra de uppställas antingen här eller wid skolan, på det att de må wara tillgängliga.

Hr Munéus: Många redskaper redan hemtagna, bland andra flera från Amerika; det skulle wara godt att weta hwar

Hr Sjöstedt fäster uppmärksamheten på att någon fullt lunnig person bör ha hand om redskapen; anser 150 Rdr för litet.

Hr Hummel föreslår 200 Rdr; redskapen böra fördelas på olika ställen: en del till exempel till förtroende för M. G.

Hr S. P. Rutqvist anser sig hafwa någon erfarenhet om kostnaden för afdikningar; tror icke att någon på twenne år grunddikar ett tunnland, mycket mindre två tunnland, och anser att tiden är för kort.

Hr Ruth förklarar, att hans mening icke war att tala emot motionen, utan att han blott ansåg premier äfwen för wanlig dikning kunna wara nyttiga.

Därefter framställde Herr Ordföranden den frågan om

Hr Stecksen tror det skulle bli mindre tungt att hit-
requirera en arbetare, som kunde instruera personer med fallen-
het för yrket, hvaruti

Hr Finell instämde, yttrande att forgmakaren kunde re-
sa från det ena stället till det andra.

Då Herr Ordföranden frågade om någon af ledamöterna
hade någon motion att framställa, uppfeg

Hr Stecksen, hemställande huruvida icke Sällskapet skulle
kunna framställa begäran att få låna den wid Annine befintlige tjur.

Hr Euren anser att frågan bör behandlas i sammanhang

och beständes tiden till nästkommande Juli eller tredje marknadsdagen, som blifwer den 15 Juli.

§. 9.

Föredrogs den af Kgl. Landtbruksakademien afslåtna skrif-

ensfält hade skolan; många onötkostnader skulle då inbesparas och många besparingar kunna göras; det ensfältta intresset skulle nog äfwen wara werksamt i fråga om elever.

Hr Asplund: Innebyggarna i hela Torne län hade böra äfwen få någon uppmuntran i jordbruksväg: många af dem

hwarefter Hr Asplund yrkade, att den nya skolan borde bli i den norra delen af länet; i anledning hwaraf den åsigten gjorde sig gällande att man företrädeswis skulle fästa sig wid anbud från den norra delen af länet.

Desutom förband sig Sällskapet, att hos Kongl. Akade-

dikningsförman, hade detta anslag icke ledt till något resultat, och som det ansågs för lågt, beslöts ett anslag af 1 Rdr 50 öre pr dag åt en person, hwilken wore skyldig att åtfölja landtbruksingenjören för att blifwa duglig till dikningsförman.

Hr Sjöstedt anser att den wid Miesderstein stationerade Sällskapet tillhörige tjur icke kan begagnas längre än till våren, samt att den bör försäljas på öppen auktion.

Hr Hummel föreslår att den försäljes wid sommarsammanträdet.

Hr Asplund förenar sig med föregående talaren om att blandad ras är bäst, och förordar äfwen anskaffandet af qvigor.

Hr Euren anser stäl i att öfverwäga om man icke skall

icke wore behöflig. Men deremot wore det af nöden, att sak-
kunnig och pålitlig person undersökte den mark, som söktes till
nybygge, så att det blefwe utrönt, om den sökta marken wore
tjenlig till odling, och icke eftersträfwades endast för skogens
fyll. Somad slutligen anår ita...

är det dock att antaga att större delen af dessa trakter eller öfver-
loppsmarker, likwäl framdeles och sedan intagna marken hunnit blifwa
mera odlad, befolkad och efterjött, äfwen skall blifwa upptagen till hem-
man samt odlad och bebyggd. Bewis derpå, att vissa trakter, som för-
ut ansetts till odling, otienliga, sedermera blifwit intagne och till en

stänlig skog wäger, wanligen ej duglig, till odling och den åter, som duger till odling, icke i allmänhet här i länet passande till skogsförädling, dels och kan ju staten fästa sådana wilkor wid upplä- telse af nyhemman att de förblifwa frono och, i afseende på skogen, under jägeristatens wård i alla tider, eller och blott intill dess hem- manen blifwit fullkomligen odlade och bebodade samt inga ödemä-

marken, hela länet till den största skada; ett förbud för nyhem- mansanläggningar wore af så genomgripande art, att länet der- af icke kunde undgå den jemmerliga ställningen att bli ett öde- land. Det wore wisseligen — fortsat talaren — nu en sig- idé att erbjuda skogsmans frihet i skogsmarkerna, men

hafwa derunder 88 hela mantal i skatt ingått, och blotta ordinarie räntan till kronan för desse 88 mantal, utom bewillning och onera, utgör årligen 5984 Rdr, så att berörde understöd på $2\frac{1}{2}$ år är endast genom ordinarie räntan ersatt. Deremot har jag icke funnit bekräftadt, att mer än twenne verkliga ödesmål under tiden inträffat.

Man bör likwäl icke förbise, att utom tillförene hemilade frösse

så torde man hafwa träffat den för orten rationella hushållningsmetoden, den jag och hört forstmän förorda. Men nu lär, enligt deras uppgift, denna method just lämpa sig för mindre skogsarealer, sådane som kronohemmans och nybyggens. Då nu det allmänna för orten rationella skogshushållningsfättet är användbart på nybyggen

med derå införd rationell skogshushållning, utan att kostnaderne för
 det skötande behöfva uppgå till anmärkningsvärdt belopp, men under
 det anmärkningsvärda förhållande, att derå finnes 2501 brukade hem-
 mansdelar, hvilka deremot, om samma areal ställdes under kronans
 omedelbara förvaltning, alldeles skulle saknas, oaktadt den omedelbara
 förvaltningen, förutsatt att densamma af statens tjenare, hvilka om
 skötseln blifve ensamma, kunde i en

låna exempel från andra länder, der staten inköper skogar, förbiser
 man olifheten i ländernas utsträckning, kommunifikation wäsende och od-
 ling samt att kronan här är i tillfälle att stipulera vilkoren för sko-
 gens gagnande.

Såsom bilaga här till torde jag tillfoga

§. 21.

Som tiden nu war långt framföriden, beslöts att afbryta förhandlingarne för dagen och i stället fortsätta dem följande dag klodan 9 förmiddagen.

Protokoll. hållet vid Norrbottens

arbetaren till torpare i öfwerensstämmelse med antaget kontrakt. Frågan är dock icke fullt tydlig om det menas lösa arbetare eller stadda tjenstehjon. Berör frågan lösa personer, som bo wid huswudgården, är det beqvämast att hålla dem kost och wißt för dagen, eller om man kan försä dem med föruädelhets.

ed. Många inhysingar hade wäl flyttat bort till ofskiftade byar, men utfördes saken konsequent, stulle nog inhysingarnes antal minskas.

Dr Nyström uppgaf att jordafföndringar eller smärre

förma denne att företrädeswis med arbete bistå jordegaren. Hwad jordtorpen deremot beträffade, så kunde de, såwidt talaren uppfattat rätta betydelsen dermed, icke lagligen annorlunda än på wiß tid upplåtas, så att om torparen wore wårdslös,

tänka på saken. Talaren tillade med afseende på anförandena om jordtorp och afföndringar, att dessa naturligtwis wore bättre än att ha inhysingar; hwad de seduare beträffade, måste jordegaren hålla betesland för arbetarens kreatur samt medbrand

innehafware och arbetare och då aflöningen kan ske genom kon-
tanter eller in natura, således äfwen genom ersättning i jord,
torde det också vara klart att sättet för jordafföndringar äfwen
kan ingå i frågans besvarande. Hvad åter beträffade huru-

de ställas, så att det förenade såväl arbetsgifwarens som ar-
betstagarens olika intressen.

Sjette Frågan: Hvad bör göras för fiskeriernas
upphälpande i länet?

Hushållsgillenas Årsberättelser.

Jordmån och Åkerbruksredskap. Den förra är bestående till större delen af mullblandad sand, något lerblandad sand, samt obetydligt ren lerjord; har i allmänhet högt läge, hvarföre och frosten ej tyckes göra någon ansenlig skada; är till större delen i godt skick samt brukas i koppelbruk, derwid 1—3 tiondedelar odlas till jäd och det öfriga till gräs. Vanligen gödslas på wallbrott med omkring 10

Genom Brukspatron Ulfhjelm på Rosfors nitiska och förtjenstfulla bemödanden kunna ortens jordbrukare erhålla från nämnde bruk ett i allo godt tröskwert för en häst, och har undertecknad på 10 timmars arbetsdag med 5 hjon, å ett dylikt, tröskat 15 tunnor säd; således $1\frac{1}{2}$ tunna på timmen. Ett glädjande tecken är, att beställningar å

lanten sielf, året förut innan han söker wedfång, går öfwer stogstraf-
ten och **hugger ut**. Hurwidå Magistraten har någon uträkning med
denna stogshushållning känner jag ej, och med den myckenhet af ären-
den och förhållanden, som den samma för närvarande har att sköta
och ordna, kan man ej begära att den samma skall medhinnas anställa

samhet hafwa qwarstannat, om de kunnat erhålla nödiga bostäder, vill
Pite Stads Hushållsgille härmed framställa följande förslag:

1:sta) Att Norrbottens Läns Hushållningsfällskap torde uti allmänna
tidningar kommande vår framställa behöfvet af kunnige och ido-
ga jordbrutsarbetare inom länet, derwid utfäktande medelverkan

myr, som i wester stöter intill byn, öppna ett widsträckt fält för jord-
egarnes werksamhet. En omständighet, som ytterligare bör egga till
företagets genomförande, är att de med det samma förenade kostnader
antagligen böra blifwa ganska måttliga till följe af myrens för utdif-
ning fördelaktiga läge.

3:o Huru är åkerbruksmethoden bestaffad? Cirkulationsbruket är
helt nyligen infördt af några ståndspersoner, i öfrigt grundar den sig
på årligt säde och trädning, wärlande med råg, korn, hafra och jord-
frukter, dock är korn det öfwerwägende sädet.

4:o Swilka åkerbruksredskap begagnas? Plog, ahl, harf och

11:o Suru wärdas häst-, får- och swinafweln, antingen efter froiseringsgrunder eller efter naturtillfälligt sätt? Efter naturtillfälligt sätt.

12:o Förefinnas andra kreatursracer än de så kallade provinciella? Ett och annat species af annan race förefinnes, dock utgör den provinciella den största delen.

13:o Swiska äro binäringarne och derunder hörande arbetsför.

fromma och förmån för återns förbättring, hwarester, så snart jorden tinat, plöjning ster.

3) Till återbrutsredskap begagnas plog, den de härstädes benämna wält, samt ahl och återhärswa; en och annan inom distriktet har äfwen förskaffat sig den prisbelönta femfloahlen.

15) Fattigwården ombesörjes af ordföranden och några wisfa ledamöter i kommunalnämnden samt några särskilt dertill walde.

Från Almidaigurs Gofens Gille

genom öfverförlning, hwarigenom betydlig tillökning i foderbergningen redan erhållits, hwilken deputom årligen tilltager.

Skogstillgången är i allmänhet ymnig, ehuru olika på särskilda trakter och består hufwudsakligen af tall och gran samt spridda ställen af björk, asp, rönn, hägg och al. Den enda afwertning, som inom

Sedan ledamöterna, genom uppläsandet af Förvaltningsutskottets cirkulär af den 16 sista. November, blifvit om sammanträdets ändamål upplyste, företogs följande frågor till behandling.

§. 1.

a) Jordmånenes beskaffenhet, såsom bestående af lera, mylla eller sand. Hr Sandstedt anförde, att den odlade jorden inom kommunen består för det mesta af sand.

b) Åkerbruksredskap. Den härstädes af ålder begagnade plogen ansågs ega ett väsendtligt fel deruti, att den ej ginge tillräckligt djupt i jorden; denna olägenhet skulle ej finnas hos den af Hr Sandstedt förordade Furudalsplogen, hwilken ej wore tyngre för dragaren, och isynnerhet å gammal jord högst användbar; äfwen förordades den så kallade Åkerplogen såsom för orten lämplig.

börja omfattas med mera omsorg, då en och hwar nu mera gerna vill tillägna sig goda och kraftfulla individer af detta slag.

g] *Färracen*, liten och liten, anses under närvarande förhållanden vara mera förlust- än vinstgivande.

h] *Svinkulturen*, i betydligt stigande, anses af allmogen såsom

Den — inom Boönocks lappmark rådande — jordmån, består å de sterilaste trakterna af sand, utan något märkbart matjordslager wid jordytan, men å de förmånligare trakterne, hvilka till mer än $\frac{2}{3}$:delar upptaga socknens areal, består jordmånen af vanlig sandmylla med 3 å 4 tumes djup matjord, lerblandad sandmylla och, på fina ställen, mer eller mindre ittblådd. Allmogen för jordmån

Ängarne i denna lappmark bestå af så kallade flottermyrer, hvil-
ka låta afberga sig hwart, hwartannat och hwart tredje år: bäckängar
eller så kallade rödningar (från stog uppröjde), utditade eller fällde sjöar
och hårdwallslindor. Myrerne afstå vanlig starr, trindstarr, röd-
starr m. fl. å färre vanliga gräsarter. Afståningen pr tunnland är
olika, alltefter myrernes olika godhet, men i allmänhet kan antagas,

member, woro Råne sockens ledamöter, och en hwar annan defutom,
som intresserar sig för jordbrukets framsteg och landets bästa, kallade,
att denna dag med mig sammanträda uti Råne sockenstuga, för att
taga de, uti förberörde cirkulär framställda frågor i öfverwägande och
till besvarande.

Vid detta tillfälle woro af socknens ledamöter närvarande, utom

bande som den förut varit. Spannmålspriserna äro varierande efter skörd och tillförsel; men kan antagas i allmänhet från 14 till 16 Rdr för korn, samt 16 å 20 Rdr för råg och 10 å 12 Rdr för hafra pr 6,3 kubikfot. Potatis sättes, dels i uppförda fåror på trädesjord och dels på jängar i mindre täppor, men ej mera, än för hvars och ens hushushof. Briet är vanligtvis 4 Rdr pr tunn. Rotfrukter i

c) Ladugårdsstötjeln är heller icke mycket att fryta af inom denna socken, emedan den icke gifwer smör till ortens behof, utan måste sådant köpas från nästgränsande socknar. Orsaken hertill ligger till en del deruti, att folkmängden öfats till den grad, att odlingen icke fortgått i förhållande derefter; dock lesver man nu i den förhoppning, att socken (som förut) skall kunna

i) Sockenmagasinet har en behållning af 800 tunnor korn och cirka 800 Rdr i kontanta medel — och

k) Fattigförförningen utgöres af 24 hela rotar åt sådana fattighjon, som icke alls af egna krafter kunna bidraga till sitt uppehälle; och desutom uttages 100 centner korn och 600 Rdr i kontanta medel till bidrag åt sådana fattige, som i mer eller mindre mån kunna

icke, till följe af Rikshypoteksbankens oändamålsenliga skötsel, blifwit urståndsatt att utöfwa sin gagnande verksamhet, säkerligen skulle i icke ringa mån hafwa bidragit till ett stundsammare förbättrande af ortens jordbruk. Det är sorgligt, att en inrättning, som så djupt ingriper i hela landets ekonomi och som af Rikets Ständer blifwit afsedd, att på det mest ändamålsenliga sätt oöfna det allmänna tillfö-

med hafra och ortens höfrö, hwilket odlingsfätt wisat ett mycket godt resultat, men torde företrädeswis böra användas, der tillgången å sådan sorts jämnre äng är större än hwad på det wanliga bästa fättet genom upparbetning till åker och lindor med gödning kan tillgodogöras.

Om äfwen ängesodlingarne i allmänhet ännu bedrifwas i insfränkt skala, är det dock glädjande att weta, det inom socknen å Björkforß

Från nyoblade och igenlagda lindor	200	strindor,
„ naturliga ängar och myrer	300	d:o.
„ utgårdar	100	d:o.

Summa 600 strindor,

hwad bruksfolket och torpare bergat, hwilka tillsammans innehafwa 40 tor och 7 hästar, häruti ej inberäknadt.

Höftskoleundervisningen har under året varit ordnad sålunda, att, utom den fasta samt en flyttbar skola med examinerade lärare, hafwa 6 småbarnsskolor med oexaminerade lärare varit i verksamhet.

Sockenmagasinet är en nyttig inrättning, som för närvarande skötes af lämpliga personer. Till följe af 1862 års miswärdt woro

Åkerbruksredskap: Wält (plog) och harf.

Såningstid: I början af Juni månad.

Skördetid: I slutet af Augusti och början af September.

Åring: 3—6:te kornet af korn, 8:de kornet af råg och potatis.

Spannmålspris: En tunna korn 20 Rdr. en dito råg 23 Rdr.

Fattigwården: De fattige erhålla understöd såväl i penningar, som spannmål, äfvensom föda på wissa rotar.

Swen. Kallman. Sjöman. Killa.

e) Ladugårdsförföreln står i allmänhet på en låg punkt; det enda ställe, hwarest något smör afyttras är Hettesjärswi by, som detsamma aflåter till nybyggare i Buckasjärswi, hwilka sedermera forsla det till Norge.

f) Kreatursracerne äro, synnerligast kor och får, små och knubbiga, dock när de wäl skötas ganska goda; fåren äro grofullige och små, och i allmänhet skötas de wärdelösa, hwilka förtäro sig på de små grässlacken.

åtminstone i hufvudsaklig mån lindrad, genom det utdikningsföretag, som för närvarande är under arbete, och hwilket bör blifwa utfördt inom twenne års tid. De mest frostlända byar inom socknen äro i öfrigt: Keräsjöf, Keräsjärkä och Pappträsk, samt en del af Korpitylä. Både åkerbruksmetod och redskap motsvara i allmänhet ej nutidens anbud: th åker trädas sällan och aldrig, utan besås årligen med

ståndpunkt inom dessa finska socknar. Kreatursracerne äro af ortens. Hästar införas till ej så obetydlig del från Finland. Swin begagnas ej.

Tjörn- och pottaskebränning idkas högst obetydligt inom skogsbyarne, der råmmen för dessa handteringar ännu, om och sparsamt, finnas. Handsågning af bräder litaså, endast till husbehof af dem, som hafwa dertill tienstlig skog.

så till wida fortsskridit, att myrerne i de twenne sistnämnde bharne äro till stor del fruktbärande, och har arbetet derstädes af wederbörande blifwit gilladt och faststaldt. Bland sjöfällningsarbeten äro i främsta rummet att omnämna Sajtajärwi träsk af större omfång, hwar med arbetet fortgått, utan att ännu det åsyftade målet funnat winnas. Desutom har sjö- och myrutsikningsarbeten bedrifwits i åtskilliga andra delar af socknen, af hvilka de flesta komma att utfalla förmånligt.

som förut, af det skäl, att i samma mån som förtjensterna öfats har ett öfwerflödigare lefnadsfatt inträdt.

Hwad får- och swinaweln beträffar, så hållas de förnämnda creaturen ännu, men ej till den myckenhet som förut. De sednare hållas ej af allmogen.

Såsom binäringar har allmogen nästan uteslutande hållit sig wid tillverkning af tjära samt kolningsarbete till Genois ierumers. Under

Säningstiden börjar vanligen den 18 Maj och skördetiden den 24 Augusti.

Ängarne härstädes bestå förnämligast af naturliga ängar, såsom myrer, elfstränder och rödningssägar, samt hårdwalls- och trädesängar, hvilka medelst begödsling hwart annat eller hwart tredje år hållas i fruktbart skick.

med mine bristande insigter i ämnet söka beswara den till diskussion framställda frågan N:o 8,* samt framlägga några mina egna åsikter.

Mångenstädes i sydligare delar af vårt land tror man att alldeles ingen trädgårdsförfärd skulle vara möjlig i våra bygder — ja, jag har till och med hört denna åsigt yttras af trädgårdsmän, och äfwen här uppe gör man sig alltför flema föreställningar om hwad som skulle kunna åstadkommas i trädgårdsmäns (småttid) beaktande. Här

Norden torde äfwen vara wärd att tagas i betraktande. Alla känna wi att samma slags växter på mycket kortare tid här uppe än i södern afsluta sin växtlighet — detta såsom en följd af det under vår sommar så intensiva ljuset, som under vår långa sommar dag till det otroliga påskyndar växtligheten. Om nu en växt i flere på hvarandra följande generationer odlas under sådana klimatiska förhållan-

woro alldeles täckta af snön. *Pinus cembra*, bär, ätliga, mycket wälsmakande frukter (de smaka som nötter), utgör ett födoämne för en stor del af Sibiens innewånare, växer ända upp mot snögränsen på Alperna och bör beständigt trivas wäl här. Deß införande hit wore en wälgerning för länet, oaktadt den omständigheten att trädet ej härjar böra frukt förrän inmot 50 år.

försbärsträd, utan att fästa afseende hvarken på de olika sorternas tidighet och hårdighet eller stamform; men derpå kommer levereringen, som är ännu oförsvarligare, i det man hitsticker, wisserligen mycket fina, men mindre tåliga eller tidiga sorter, eller också — hviiset alltid skett hittills — levererar endast hög- och halfstammiga träd. Detta är desto oförsvarligare som hvarje trädgårdsmästare med aldrig så

mån att de skjutit för långa och fastiga stott. Derföre bör man här uppe dels aldrig befatta sig med att försöka höst- och vinterfrukt, dels alltid plantera sina fruktträd på mager jord. Våra sommaräpplen, såsom astrafaner, gylling, hampus m. fl., torde vara för Norden ganska lämpliga, emedan de avsluta sin värtlighet för året så tidigt, att de spåda stotten aldrig aerna kunna af vintern öfverleva.

Berättelse öfver Trädgårdsodlingen i Pite 1863.

(Af Herr Telegrafkommisarien E. A. Ringius.)

Genom sammanstött af enstilde för saken intresserade personer åstadkoms att en trädgårdsmästare kunde på wägen hitrequireras för att tillhandaga samhället med råd och hjelp och genom sin erfarenhet

tadt wacker blomning, ingen skörd. — Bondbönor blefwo matnyttiga, men mognade icke.

Gurkor. På bänk odlades "Slanggurkor", "allmänna långa gröna", samt "Westeråsgurkor", som alla gafswo utmärkt god skörd. — På kall jord odlades "Westeråsgurkor", spalierade wid ett plank åt sydwest; fröna lades direkte på kall jord den 4 Juni, plantorne hade icke någon betäckning, skörden blef ganska bra.

wärde för höga norden, den gaf rik och fullmogen skörd. Ärterna lades den 23 Maj, blomnade den 3 Juli, woro matnyttiga den 29 Juli och fullmogna den 20 Augusti; man bör kunna hoppas att genom upprepade frösädd af här mogna frön kunna bringa sorten till ännu större tidighet.

2:o. Odlingen af fruktträd och buskar.

Amelanchier botryapium, Ampeleopsis hederacea, jungfruvin (en af de förnämsta klängväxter), Berberis dulcis och vulgaris, Caragana arborescens, siberiskt ärtträd, flera arter hagtorn, Cytisus alpinus, alp-guldbregn, Daphne mezereum, tällarhals, Eleagnus macrophylla, silfverbuske, Euonymus europæus, benwed, Fraxinus exelsior, ask, Ligustrum vulgare, flera arter Lonicera, Mahonia aquifolium, flera arter popel, Prunus avium, fegelsör, Prunus co-

blommade den 4 Juni. Den sista i staden märkbara nattfrosten, skarp, men i anseende till sin tidighet ofskadlig, inträffade den 1 Juni, hägg började blomma den 7 och syren den 21 Juni. Medan den 11 Maj kunde jag i min trädgård börja arbeta i jorden. Crocus och Primula veris blommade den 26 Maj.

Sommaren. Nattfrosten den 17 Juli kändes ej i staden, syn-
tes hwarken på dahlier, turtiska böner eller gurkor.

Hösten. Först den 4 Oktober skadades gurkor och turtiska bö-

12 st. lärkingar att åtnjuta undervisning, då den fördelen äfwen win-
nes, att blott halfwä antalet årligen utexamineras.*

Jordbruket har under sista sommaren, ehuru den lifasom den föregående äfwen war kall och fuktig, ändå wisat bättre resultater, en följd af djupare och noggrannare plöjning samt starkare gödsling, till en del med kalk, jästa ben och aska. — Rusbhwete har t. ex. lemnat $7\frac{1}{2}$ tunnors afkastning å $16\frac{1}{2}$ lispund efter 9 tappars utfäde på 24

Styrelsen öfver Ålwa Landtbrukskola.

Ordförande: Landshöfdingen m. m. S. P. Bergman.

Sekreterare och Skattemästare: Del. Kommissarien A. Cajanus.

90 $\frac{1}{2}$

Sammandrag af Ålwa Landtbrukskolas räkenskaper för år 1863.

Norrbottens Län Kongl. Hushållningssällskaps

Matrikel i Februari 1864.

Hushållningsgiffen.

Herr Skomakaremästaren C. F. Holm.
„ Sadelmakaren P. Holm.
„ Garfvaren J. Åhrström.
„ Garfvaren N. P. Lundström.
„ Guldknuden J. F. B.

Haparanda.	Herr Handlanden	och Riddaren E. Asplund.
"	"	C. Westergren.
"	"	J. Boström.
"	"	J. O. Boström.
"	"	A. Törnqvist.
"	"	G. Utterström.

Elfsbyn.	Handlanden J. Öhberg.
	" B. Engelmark.
Himmingsmark.	Hemmansegaren Nils Samuelsson.
	" Jon Nilsson.
Hortlax.	Herr Regementsskrifvaren L. A. Wallmark.
	" Mönstersskrifvaren E. Lindqvist.

Öfra byn.
Framnäs.

Hemmansegaren Anders Pehrsson.
Herr Häradsskrifvaren J. Sandman.
Hemmansegaren Johan Berglund.
Herr Ingeniören J. E. Sandström.

Öijebyn.

„ Doktorn och Ordensled. P. Stjernberg.
Hemmansegaren Erik Jonsson

G:la Staden.

Kyrkovärden Nyström.
Brännmästaren J. Engström.
Hemmansegaren A. Werner Segergren.
Smeden J. J. Engström.

Gäddvik.

Gästgifvaren C. E. Wikström.
Hemmansegaren N. P. Andersson

ÖfverLule Socken.**Ordförande.**

Herr Skolläraren R. Lindgren.

Ledamöter.

Herr Kronofogden G. Öqvist.

Boden.

Råne Socken.**Ordförande.**

Herr Landsfiskalen C. O. Bergmark.

Ledamöter.

NederKalix Socken.**Ordförande.**

Herr Brukspatronen D. Hummel.

Ledamöter.

Näsbyn.

Herr Handlanden L. Bergström.

Pälänge.

Hemmansegaren N. O. Englund.

„ N. F. Englund.

Erik Eriksson.

Röfs.

Herr Handlanden J. W. Stenström.

Nybyn.	Hemmansegaren unga Lars Larsson.
Rödupp.	Herr Sägverksegaren C. E. Grundén.
Svedjan.	Hemmansegaren L. Engström.
Svartbyn.	" O. Ersson.
	Nämndemannen L. Granström.

Ledamöter.

Juhoupieti.	Herr Pastorn L. Stenborg.
Kengis.	Gästgifvaren Gustaf Johansson Aro.
	Klockaren Tornberg.
	Hemmansegaren J. Bergström.

Ledamöter.

Karesuando. Herr Kronolänsman C. J. Hackzell.
Johan Pehrsson Jatko.
Savisomutka. Kateketen J. Raatamaa.

Inkeriönfri Länsmän

§ 1.

S. D. Föredrags Sekretärarens berättelse till Sällskapet
för år 1864, af följande lydelse:

Berättelse till Norrbottens Låns Hushållnings-sällskap för
år 1864, wid dess allmänna sammanträde den 28

Januari 1865

lidet är ett rationellt brukningsfätt af jorden icke förmått flydda
alla trakter mot misshwert, utan att de stora rubbningar i de
wanliga temperaturförhållandena, som under året varit rådan-
de, owilkorligen skulle verka hämmande på årswerten, finner
man ådagalagdt genom följande, i Lule af Hr Ordföranden

Om man vidare jämför de olika månaderna så finner man att förflutna årets temperatur varit under

Maj	månad	2,71	grader lägre än medium för de 27 åren.
Juni	"	2,34	d:o
Juli	"	0,45	d:o
Augusti	"	2,15	d:o

Förvaltnings-utskottet har före sjöfartens slut icke lyckats få plats för någon person med anlag för forgmateriyrket, men gången af Utskottets bemödanden därför lemnar ett alltför karakteristiskt bidrag till stråmäsandets historia, för att icke här anföras.

De 3:ne premierna å 100 Rdr för inrättande af jordtorp har ännu icke ifrågakommit till utdelning, ehuru den jemförelsen i kontraktet mellan jordegaren och torparen på Råne-mötet bestämdes, att den sednare på egen kost skall göra blott 1 dags-
 werke i wekan åt den förre.

Wid nämnda möte hade Sällskapet den glädjen att kunna för utställda kreatur och jordbruksalster utdela 8 pris, hvar-
 för sig. Sällskapet torde här antecknas, att

fått på hwilket den ena eller andra rasen tillfredsställer hwad man fordrar och önskar i så väsentlig mån är beroende af djurens behandling å den lokal de finnas uppställda. Så t. ex. finnas i nästan alla af här omkring befintliga ladugårdar s. k. Strömeholmskor, men lifslust förspörjes hos flertalet af kreatursegare klagan öfver dålig mjölkafkastning. Man har genom import af utländska djur sökt ernå bättre resultater, har under ett eller annat år omjorgsfullt wårdat de dyra djuren, då er-
 farenhet har visat, att det förtiufst öfver den nyverliga rasen

närmast lifartade förhållanden och derunder uppnått en högre grad af förädling. Bland alla mig kända kreatursraser är ej någon i dessa hänseenden lämpligare än Algaüerdjuren. Uppfödda uti ett hårdt klimat, uppå Alperna på gränsen emellan Baijern, Schweiz och Tyrolen, äro de der wanda wid wißerligen rika, men mycket midsträckt beten, förtära gerna lös, äro

älskan och emtanke för befordrandet af upplysning i denna wiktiga gren af landbrukets ekonomi, företager sig att söka öfwerlyga allmogen om behöfligheten och nyttan deraf. Saken är äfwen ur den synpunkten önskelig, att mejerieleverna få lära sig en rationel behandling af ladugården.

Att älska är det intresse, jemt fortfarande egnas den jord-

wetenskapens tillhjelp kunna mångdubblas. Försök dermed har redan förut på Sällskapet's bekostnad genom en af statens fiskeriasistenter, haren Cederström, varit gjorda, i det att för fyra år sedan yngel af lax på konstens väg wid Edefors frambragtes, och man har funnit sig föranlåten till det antagandet, att den etaliga mängd af julälax å 4 a 5 skålpund, som wid

winser, Ångermanland och Helsingland, gifwit många tusende deras lifsuppehälle och som befordrat hemtrefnad och idoghet samt, om icke öfverflöd, åtminstone god bergning och milda seder. Linet synes wara på väg att på allwar göra sitt inträde i länet. Deß odling är förut icke oförsökt i Norrbotten, men har hittills icke blifwit hemmastadd härstädes. Nu synes

telse omnämnda sjukdom i åkerjorden tilltager, hvaradan analys af den samma är behöflig; från **Carl Gustafs Gille** omnämnes såsom anmärkningsvärdt, att, under det misshwert hemjött alla öfriga hemmansägare, en som haft återn skyddad af skog erhållit 9:de kornet ofskadad och fullmogen jäd. Ordföranden i **Pite** stads Gille hemställer äfwen i detta års berättelse till

mål för den, som färdas mellan **Neder-Kalix** och de öfre trakterna; inom **Nåne**: från kusten till **Degerfjels** öfwerstby, samt en väg efter **Hvitå** wattendrag, (nämnmärdt är de hutom att åtskilliga hemmansåboer och nybyggare på egen bekostnad upptrutit 1 1/2 mils väg från **Åsivasfors** masugn;) inom **Öfwer-Gule**: ifrån **Webbyn**, öfwer **Smedsbyn** till **Nånbyn**; inom **Neder-Kalix**: en väg som tege sin början från stora lands-

inom Haparanda: Großhandlanden N. Wennerström och
Handlanden W. Hertzman;

inom Råne: Kronofogden Ekstedt och Landstingsmannen
G. Rånlund i Strömsund;

inom Öfwer-Lule: Doktor Landelius, Apothekaren Meyer,
Komminister Schönfeldt, Lefsmann N. Nordin, Hermansegg

anjåg Sällskapet sig icke kunna wid detta tillfälle fullgöra, utan
anmodades Förvaltnings-utskottet att derom gå i författning.

§ 6.

Som Förvaltnings-utskottet icke före sjöfartens slut med-
hann att under förlidna år inföpa mer än 1 tjur, och med

ter från så skilda håll, så att t. ex. hr Ulshjelm, hwilken troligen funnat meddela värderika upplysningar, icke varit tillstädes wid öfverläggningen här om, hwaremot kommitterade åtnjutit biträde af Lektor Glowson. Efter förslaget uppläsande och efter tagen kännedom om den för skolan erforderliga stat, fann

beräkningen af 2 koppar a 2 öre pr kopp om dagen på hwarje person, till det förhörda beloppet af 800,000 Rdr; ett ondt, som folket icke insåge, derföre att det mera omärkligt medtog tillgångarne, men detta omärkliga droge likwäl bort alla de biförtjenster. Salaren antog derföre att det icke kunde gå

audan, och hwilket verkade förslappande på arbetskraften och åstadkom elust för arbetet.

Hr Nyström wille icke befatta sig med den politiska sidan, men instämde med den föreg. talaren deruti, att en wäsentlig orsak till wälståndets aftagande låge uti husflöjdens upp-

rubbingar, som dåliga konjunkturer eller ett miswextår i allmänhet framfälla. Att emellertid Norrbotten icke är någon kapitalstark prowins, är alltför wäl bekant. Wälmågan hos befolkningen är icke ens mera allmän, och, möjligen med undantag af Öfwer-Kalix, råder icke minsta förlägenheten just i de delar, i hwilka flöjdsförmågan widträffast be-

att framhålla nödvändigheten af en återgång, så att den åter intager sin plats såsom binäring, i stället för att som nu stå såsom den omätlige moleck, hwilken hotar att uppsluka alla andra intressen. För öfrigt måste hwarje industri, som icke befrämjar sedlighet och sparjamhet hos befolkningen wara förfäktlig.

stogsaswerkarens och linoblarens lif. Under det den förre, flera dagar, kanske wedor skild från sin hustru och sina barn, är blottställd för köld och omäder samt ofta nog finner ett oafwisligt behof att wedergwicke de domnade lifskrafterna med bränninet, sitter den sednare omgifwen af sin familj i sitt warma hem, der frid, milda seder, trefnad och idoghet äro

gjorde i detta fall, det skulle lända till bot för det öfverhand-
tagande onda.

Hr Nyström wore icke af hr Bodells antyddas åsigt, att
hypothekslånen blifwit illa använda. Hvad anginge hr vice
Ordförandens yttrande, angående folkmängdens fördubblande

wälståndets aftagaude, som härflöte af den cerhörda konsum-
tionen af fremmande artiklar både till kläder och föda.

Hr Hummel sade sig äfwen med wälbehag afhört under-
teknads anförande och wore det icke meningen med talarens

Hr Bodell såg uti inväntandet af arbetshus intet annat än en ny frätare af folkets tillgångar. När icke hvarje hus hade ett arbetshus och en sparbank, då måste tillgripas sådana

icke wore någon skyldighet att tilldela sådana personer understöd, hvilka icke ville arbeta.

Hr Hummel anförde såsom en ytterligare orsak till fattig-
mårdens betungande, att en månad unga personer gifte sig, in-

till ansett distriktsmagasinet lämpligt, men som socknen egde endast hälften deruti, kunde icke planen utföras.

Hr Bodell betwiflade, att en komité skulle wara i stånd att fatta något annat, än hvad här wore uttradt.

af enskilda blifwit gjorda, samt af de slående exempel, som under mißwextår framställdes på skillnaden i afkastning af dikad och odikad jord, ansåg sig Sällskapet kunna med all wißhet antaga, att frågan kunde iafande bejwaras.

Stiftet förklarade, och återkallade af Carl Pettersson från Gädd.
 Stiftet förklarade, och återkallade af Carl Pettersson från Gädd.
 Stiftet förklarade, och återkallade af Carl Pettersson från Gädd.

Den af undertecknad värdta motion i och för införande

ser man under hösten, att frosten hårdast och tidigast angriper de trakter, som icke äro afdikade. Det är således genom en fullständig afdikning och grunddikning af åkerjorden, samt intill främmande junks tracters aftappning och uttorkning, som wi skola

Härpå uppsteg hr vice Ordföranden och hembar hr Ordföranden Sällskapet tackjagelse för det utmärkta jätt, hvarpå hr Landshöfdingen och Kommendören så wäl nu, som städse ledt förhandlingarne.

6ms 50ff 21m 21ff

produktion bör på det högsta rekommenderas till alla jordbru-
kares uppmärksamhet och behjertande; ty det är numera utrönt
och konstateradt att denna vext frodas här fullt ut lika väl
som längre söderut, synnerligast då tjenlig jord derrill använ-

genom Ördsöranden framställda begäran om att få en tjur af
god mjölkrace genom Sällskapets försorg stationerad inom Gil-
lets distrikt, mött ett allvarligare och välvilligare upptagande,
så mycket mera som Gillet har sig bekant att en dylik förmån

sina illusioner stingrade! I medlet af Augusti, då allt stod i sin största fägring, inbröt oförmodadt landtmannens mest fruktade fiende, nattfrosten, och förhärjade de nyss så frodiga åkerfälten. Anställer man en jemförelse mellan de härjningar föl-

flere af de till denna ort destinerade spannemålsfartygen uteblifwit till följd af den ovanligt tidiga vintern, och att spannemålsprisen med anledning deraf blifwit enormt stegrade, så torde man ej undra öfver, att många, som under wanliga tider fannat tjellma draga sig fram, nu falla fattigwår-

Någon allmän förbättring i ladugårdestötieln har ej inträdt; men dock finnes en och annan som antagit en mera regelmässig förfärd af ladugården, eller efter finst method, som af

Inom socknen finnes en fast och nio ambulatoriska skolor; de sednare omflytta hvar ett år i rotarna, och undervisningen ledes efter werelundervisningens method. Något **sockenbibliotek** finnes ej, men är snart att förwänta, emedan medel dertill äro iamlas. De barn, som under året åtnjutit undervis-

Någon märkbar inverkan deraf på klimatet har icke kunnat upptäckas, förmedligen i anseende till dräningsföretagens aflägsenhet från bebyggelserna och åkerjorden.

Några nya vägar hafva icke under året anlagts, men ny landväg är önskelig att färdläggas från Arvidsjauris prästgård

igen besökt skolan, hafva under året varit 51, förutom 119, som haft hemlexor och på bestämda dagar insunnit sig å närmaste station till förhör hos skolläraren. Ser fattiga lappskola barn undervisas, kosthållas och klädas i en fast skola, som städförskottas. För inrättande af jodenbibliotek äro 10 Rdr 42

Goderbergningen å myrer och elfstränder är fullt medelmåttig, samt på hårdwallsång wid bohlstäderna något derutöfmer, men i anseende till den regniga wäderleken under bergningen är högt ständt och i allmänhet illa bergadt.

ning har man wäl ännu ej skäligen orsak att öfwerklaga, men då ett motsatt förhållande torde inmaningom äfwen bär inträffa, wore det önskligt om en skogwaktare förordnades järfstildt för denna seden, hwilken wintertiden skulle hafwa full insjeliättning i dessa widtspredda trakter.

förutom den ständiga och hälliga beskaenhet det har i aff-
 ende på den närande frost man af brödet väntar. Endast då
 en eller annan landfull, der säden tidigare mognat och hunnit

dentlig wiät för denna ort. Då warer från Malå kyrka utan
 några särdeles långa afbrött kunna hålledes transporterad ej
 blott till alla byar inom socknen, utan ed till byar af de längre
 länhet beläna socknarne Arjeplog och Sersele, ja af-

Från Neder-Lule Sockens Gille.

(Af Herr Skolläraren S. P. Rutqvist.)

Wäderlefen, som på efterkommaren varit kall och regnig,
 samt för merligheten och störden högst egynsam, har varit or-

sockenbibliotek 60 volumer, wäl, för ändamålet walda böcker;
 oansedt åtskilliga uppmaningar, har ännu intet blifwit gjordt
 för bibliotekets förökande eller deß närwarande förvaltning,
 som tillswidare af undertecknad ombejörjes, och har enligt den
 i de siffrarens önskan redan utlåninaren påbörjats.

Antal kreatur inom Gullet är ungefärligen såsom nedan-
skrifne tabell utvisar.

Antal kreatur

wara bewarad för watten. En och annan har dock funnit att
åkerens plöjning om hösten medför mera ogräs och rinnhafra,
än när det sker om våren, samt att utforsla gödseln winterti-
den ej är rådligt; men, dels i bristen på utrymme att förwara
den, dels af för liten häfthid om våren, utårä hinder att

På begäran till Ordföranden M. P. Mannberg, har erhållits nedanstående uppgift öfver Fattigwården inom Öfwer-Luleå socken för år 1863.

Under förra hälften af Juli månad upphörde väl den ihärdiga nederbörden och solvarma dagar inträdde, hwilka så lifwade den aftynande vegetationen, att årswerten, under sednare hälften af berörde månad uppnådde den utveckling, den, under föregående månad och förlömnar plågat uppnå; men icke

på ungefär samma ståndpunkt som för 30 år sedan; och är der-
 wid att anmärka den bakvända hushållsprincip, att antalet
 kreatur som vinterfodras, i allmänhet är så stort i förhållande
 till fodertillgången, att, utom det en öfverdrifwen — och på

teelse, som ofelbart kommer att medföra en, ärligen, sig allt
 mer och mer ökande pauperism!

7:o. Väganläggningar, eller hwarest sådane woro önskliga:
 Bland väganläggningar, som för det närvarande wore af
 största nytta inom Gillefs distrikt, näst den numera upp-

läsem modernäring, utan de menligaste följer icke får efter-
lättas, ware sig för hwilken binäring som helst.

Sagt och limfotning äro de minst inlemstgifsande, sedan
den nästan totalt förbjudit och priset på renbernslim

2:o. Uti en folkskola som flyttas emellan byar och gårdar
och uti hwilken, från och med 10 till och med 13 barn på en
gång undervisas i stafning, in- och utanläsning samt skrif-
ning: den följande undervisningen dock inskränkt till barn

Slutligen genom den långa och regniga hösten, hvarigenom jä-
den mältade på jnejarne.

Afkastningen af de olika jädeslag är swårt att jäga, då
på wisja ställen nästan alltsammans frusit bort, men det oaf-

åbear i anseende till den ringa wattendrängen i elfwen, icke
hafwa någon särdeles nytta af wattendraget såsom farled, hwar-
jöre de, under sommartiden, måste bära sjelfwa och flösja på
båstryggen, de förnödenheter, som de skola hafwa till sitt lifs
behov. Som ett väl förtient bevis på detta må nämnas, att en del

Att småbarnskolorne wore af en obestridlig nytta, det inje och erkänna de flesta, äfwen bland allmogen, men då det blir fråga om, aldrig så litet bidrag till lön, med eller ljust för en sådan lärare, då skrifa alla med full stämma — Nej! — små-

försiggick sednare än wanligt. Sädesbrodden kom sig sålunda jent före; detta upphjelpes wäl genom den under Juli samt de twenne första weckorna af Augusti rådande warma wäderleken satillwida, att man wid sistnämnde tid hade allt hopp om en god skörd; men ihållande nordlig wind med kallt regn un-

sedras hufvudsakligast med kraftigare höslag samt kallt vatten, hwaremot den Sinska methoden bibehålles i gamla fähuset, i affigt att utröna hwilketdera utfodringsättet må gifwa bästa resultatet.

janling, hela vägsträckan $4\frac{1}{2}$ mil lång, hwaraf en mil redan nu är någorlunda förbar. Genom en sådan wäganläggning skulle afståndet från Pietaniemi, Öfwer-Torneå och Pajala socknar till residensstaden Uleå afkortas med $4\frac{7}{8}$ mil, hwarigenom betydliga besparingar för staten skulle uppkomma i

spanmålsförräder numera motsvara behöfvet till deß ny tillförsel inträffar.

Till följe af 1862 års misshwert och 1863 års knappa skörd, har distriktsmagasinets förråd sistlidne wår blifwit hårdt anli-

mem kommunen, som tidtals behöfwa uppträda såsom låntagare och hwilka, om denna tillgång ej finnes, blefwo nödsakade att anlita mera afsläpna och dyrare hjälptällor.

Från Selliwara Sockens Gille.

(Af Herr Kronolänsman Th. Silfverbrand.)

Utskiftningen af de olika sädesslagen har, hwad ortens
 utskiftning af sädesslagen har, hwad ortens

Från Carl Gustafs Sockens Gille.

(Af Herr Skriftherden Is. Grape.)

Väderleken under årets tre första månader har i allmän-
 het varit mindre kall och snörik än wid samma tid de nästfö-

vila angelägenheter. Och då väg emellan Karungi och Neräs-
joki samt Lapeträsk och Björksfors här förut finnes uppbruten,
så skulle den återstående sträckan ej utgöra mera än ungefär en

början af Juli månad var den mera mild, ehuru man icke
kan kalla den egentlig varm, samt ingaf jordbrukaren förhopp-
ning om en god skörd, men med Juli månad inträdde en be-
dämlig förändring. Lusten blef kall och ymnigt regn ned-

Under loppet af detta år, har med afslutning af flera sjöar dels påbörjats och dels avslutats. Af dessa anser jag mig böra nämna: ett träst, som kallas Njassjärwi, beläget $\frac{1}{2}$ mil wester från Matarengi kyrka. Detta träst, som i areal innehåller om-

kappland åter af stenbunden jerdmoht, samt undanrödjande af stog på naturliga ängar.

Under den tidrymd, som denna berättelse omfattar, hafwa inga nya vägar blifwit anlagda. Fullbordandet af den förut nämnda vägen från Öfwer-Torneå till Pajala har dock fort-

Folkmängden utgör: uti Öfwer-Torneå moderförsamling 1200 manfön och 1302 qwinkön; uti Hietaniemi kapellförsamling 909 manfön och 947 qwinkön, samt i Korpilombolo kapellförsamling 541 manfön och 292 qwinkön, eller tillsammans 588 manfön och 624 qwinkön.

har denna ångsförädling ej funnat höjas, ehuru tillfällen dertill äro mångfaldiga.

Åkerjorden. Den sjukdom i åkern flerstädes inom socknen, hwarom afhandlades i föregående årets berättelse utbreder sig allt mer och tillintetgör landtmannens förhoppningar, oaf-

fördagswerke från 3 till 4 Rdr. Ett sommarmansdagswerke
1: 75 a 2 Rdr.

Gadugårdsförfeln. Denna wärdas med några få undan-
tag ganska wäl, och wore en rik inkomstkälla för allmogen om
förbrukningen af kaffe inskränktes, hwarigenom gräddan, som

100 hästar, 1500 får och 20 getter, de sistnämnde förnämligast
af fistarlappar.

Tunga större utdikningsföretag å myrland äro härstädes
ännu påbörjade. Odlingföretag, medelst sänkning af träsk har
under sommaren fortgått i Wittangi å Pusajerswi, Montinge

och hinder för höbergningen; någon betydligare frost inträffade här icke förrän i September; wäl war här lindrig frost en natt mot slutet af Augusti eller Bartholomæitiden, men denna frost gjorde nästan ingen eller obetydlig skada, endast potateskålen blef på mera låglämda och frostlämda ställen något angripen.

Förhållandet med vinåringar under året. Tjårnbränningen har under året varit obetydlig till följd af de under den sedwäre tiden nedtryckta priser på denna wara; för öfrigt har förhållandet med vinåringar under året varit, som under nästföregående år; hwad skogsushållningen beträffar, får jag äfwen

I Neder-Luleå Socken.

Sänkningen af Skifteswiken. De verkställda undersökningarne visade, att 112 tunnland dels af sjöbotten och dels af den omringliggande wattendränkta marken kunde genom upptagning af en 10,000 fot lång afloppsgraf winnas till od-

Åsiva Landtbruksskola. Plan för åkerjordens afdikning och omläggning i regelbundna skiften utstakades.

I Öfwer-Luleå Socken.

Bodens by. Plan och förslager upprättades öfwer afdikningen af tvenne wattendränkta trakter med god odlingsbarhet. Afloppsgrafsarbetet lönad utöfver 10,000 fot och är

En stor del af myran innehåller odlingsbar jordmen. Hela myran femmer att asdilas för det omkringliggande landets förbättring i klimatiskt hänseende.

Niemel by. En wattendränkt myrtrakt om cirka 300 tunnlands widd, som nu i hög grad anses bidra till nattfro-

sten. Bid tagen kännedom om dessa widsträckt asdifningsarbeten, hwilka ej allenast afse tillgodogörandet af landets bördiga odlingsmarker, utan företrädeswis undanröjandet af anledningen till de nattfroster, som nu så ofta förstöra landtmannens skördar, så vittna desamma ej allenast om att hägen och intresset för att förbättra jordbrukets afkast i alla delar af länet.

wes, emedan i metiätt fall affallet kan komma att lägga sig
öfwer och förderfwa lekplatier, wälla uppgrundningar m. m.;
och i de elskar åter, der timret går löst, kan äfwen möjligen
förorsakas skada deraf wid försjarne, der lärar lätt af det same-
na håras och ihjelslås, hwarförutan timret ej mestast der effa

jag mig likwäl kunna uppmäna dem, som hafwa öfwerinseende
derwid, att åtminstone låta anställa försök att kälbränna kärlen
inwändigt, hade jag den tillfredsställelsen att af personen, som
embesörjde saltningen, emottaga till svar: Ja! det har Herrn
minnann rätt i, ty i det der kärlet håller sin laren mycket bättre

ja ofta höres, att de dithörande fiskebyggnaderne förstöras genom elfvarnes flödade, kunde någon kraftig hjälp mera speciellt hwad angår bragder och redskap i allmänhet anstallas åt fiskebåterna i riket och det på ett lika planmässigt, som

vanligt, hwilket deremot vanligen plägar vara förhållandet, då hafswattnet under det denna wind blåser långsamt faller.

"Öfwäntadt war det för mig att träffa den brednosade varieteten ål fångad i Kalix elf och gös i till Råneå elfs watten-
drags hörande s. s. sel."

visas om och i hvar mån genom dessa odlingsåtgärder åstadkommes önskad lartillökning, hvarvid likväl antingen innehålllet af fläckningsläderna, d. w. i. rommen eller också de nytutfläckta yuglen rättast ju närmare fläckningstiden desto bättre

kan afleda det utför försen löst gående timret från dem, emedan de annars fortjatt äro **svårt blottställda** för wädan att genom timmersflottningen raseras, oberäknadt de hinder, jem genom timret, desto undanrödjande m. m. åstadkommes för **si-**
 det i öfrigt.

Den ifrågakatta larodlingen i Lappträsk eller Grundträsk
 samt redegörelserne wid Lanter, Pjerker och Arwidsjaur
 samt af Lainejaur och Malå träsk medhunnos ej denna gång,
 hvarför jag anhåller få hafwa dem tillgodo om tillfälle dertill
 förordas blir mer omkomligt.

hvad som skett, som mången hittills torde hafwa föreställt
 sig, utan bestämmas jemväl i icke mindre mån af hvad som
 kommer att ske, och som ofomöftast är swårt att på förhand
 tillförlitligt beräkna; hwilket allt bör kunna inses, då man öf-
 ser naturens förmåga att med biträde af

de fångster, som ske medelst mjårdar. Gagnet eller skadan af deras upptjande är beroende af sättet huru de och det med dem uppfångade användes. Derwid bör likväl ihågkommas, att detta redskap wanligen förfärdigas af inhemsta söga kostjamma

3:o. Riffjär med 3:ne jerskilda lägen. Skäret lär ibland besökas af ända till 30 a 40 fiskarbåtar. Strömmingsfisket bedrefs wid följande utgrund, nemligen: Hällan, Sangisfjärden, Torssfjärden, Hösan, Mellangryndan, Dlof Nils grynda, Öster-Torssfjärden, Fjäderfvet. Rarfiske idkas wid ön, men i år hade

Den, 30/Jan, Beundingsmødet, D. 27. 1902 37

Genom Herr Doktor M. Gislens i Kongl. Vetenskaps-
akademiens handlingar för år 1748 intagne beskrifning om
strömmingsfisket i Norrbotten är bekant, att strömmingen om-
kring 30 år före sistomförmälde tid i dessa trakter varit mer
sterkert, så att sedan strömmingen blifwit smärre, garna-

stärks, hwartill Gislens lifwål ansåg anledningen vara den, att
den förutnämnde strömmingen drefs och kastades af stormar,
under det den sistomförmälde fick vara mera i stillhet.

Strömmingsflötarne ännu sedan Gislens tid icke hafwa
deroätt några serdeles märkliga förändringar. De mera

Till garnens i. f. lättning eller färgning nyttjades mjölon-
ris, bresilja och alun.

På Gottland der stötarne äro omfring 3 famnar djupa,
16 famnar långa, med maskor a 28 till 33 knuthvarf på aln,
nyttjas omfring 5 stål. fork och 7 stål. sten till hwart garn.

Sjöolyckor förenade med mansspillan bland fiskarperjona-
len sådes hafwa varit iällsyna i Norrbotten, men förluster af
garn lära en och annan gång hafwa egt rum.

Då af de äldre iakttagelserna angående strömmingsfisket i
Norrbotten framgår, att der förekommit flera stiljda former
Gästrikens omkräfnar 4 delar, nemli-

midten af ryggsenan, från nosspetsen till bröstsenfästet längre än från buksenfästet till anus och derifrån till stjertsenroten nära lika långt ungefär, som från buksenfästet till anus. Djäl-
len å lefwande exemplar isynnerhet wid och omkring stjertsen-
fästet använde med metallslående förfärdningarna.

efterfrågningar i dessa afseenden tycktes åsigterna vara delade i fråga om hwilkendera årstiden höst eller vår den fetaste strö-
mingen erhöles.

Åf dessa uppgifter torde kunna slutas, att winsten af syss-
sättningen med yrket i orten för närvarande icke kan anses

verkställas, emedan gälad strömming är begärligare i handeln än den ogälade, ehuru somliga vilja påstå att ogälad saltströmming kan blifwa lika välsmakande, som den gälade under förutjättning att den blifwit ändamålsenligt behandlad i öfrigt.

Ö. allmänhet anse af följande villkor hwad ha-

strömmingen i stället rengöras genom afstrykning med handen eller astorkning på annat sätt; hwarefter försares så, som här ofwan är nämnt.

Medgifwer tiden strömmingens sortering, så att strömming med utbildad hård rom och mjölke, spädare strömming, lekström- med utbildad strömming sorteras och inpackas hvardera flä-

Sag lemnuar derhån huruvida samma medel kunna wara användbara för winnande af förbättrad smak på saltad strömming, men otvifvelaktigt inverkar saltets mer eller mindre gedhet och renhet i högst wäsendtlig mån på waran. Det är därför ofrån gånget att rena och goda salter finnas i

stildt till 12 a 20 skilling skälp. Gädde lär färst gälla 1 Rdr a 1 Rdr 25 öre lispundet.

Den förordelse å strömming, som åstadkommes genom Stål-
hundar öfverklagades redan af Gihler. Sag hörde redan under mitt förra besök i länet för några år sedan omtalas att

slutar om våren i April. Nätet utlägges kring stenen eller stenarne, om de äro 2:ne, och undertelnen drages eller skjutes medelst ett enfem för ändamålet inrättadt verktyg, kalladt färet, intill dem utmed bottnen och hopknytes så nära intill dem, som möjligt medelst fast naala åt landsidan. Då hvar

mot nätet, hvarförutan de skulle löpa fara att skälen begåfve sig till fjöb, innan de hunnit fram till dragningsstället. Sedan dragningen är gjord begifwer sig manskapet genast derefter ut för att bemäktiga sig rofvet, om något är fångadt, och för att ånyo lägga ner nätet.

Bland de flera sätt, som kunna för ändamålet användas, är följande ett bland de lämpligare:

Längs utmed stranden wid lekplatsen på 2 högst 3 alnars afstånd från wattenranden låter man nedslå små störar, hvilka med en eller ett par famnars afstånd från hvarandra få framstå

bar i år mogen frukt, torde äfwen kunna, som för orten fullt lämplig rekommenderas fastän ej länge förlöft på platsen. I öfrigt torde blott böra nämnas att resultaten af de gjorda försöken, sådana de hittills wisat sig, hafwa varit mer än väntadt gynnliga, så hafwa t. ex. hästkastanien, sockerlönnen, muntadt gynnliga, så hafwa t. ex. hästkastanien, sockerlönnen,

Den 18, 19 och 20 Oktober föll mycket snö, som sedan blifwit
liggande, marken war redan förut hårdt fälad.

Styrelsen öfwer Åsiva Landtbruksskola.

Ordförande: Landshöfdingen m. m. C. P. Bergman.
 Skattmästare: Tel.-Kommissionarien A. Gajanus.

Sammandrag öfwer Hushållningsfällskapet's räkenskaper

Sammandrag af Nfwa Landtbrukskolas ræfensfaper för år 1864.

Inkomster:													
Anslag af Staten. Deruti indår 1000 Rsd. tilf. 1864.													

Utgifter:

Norrbottens Läns Kongl. Hushåll-
ningssällskaps

Hushållningsgiffen.

LULE STAD.

Ordförande.

Finell, J. M., Handlande.

Ledamöter.

Luleå.

Amnéus, N. L., Postinspektor.
Backman, C. J., Rektor.

Luleå.

Waldenström, E. M., Doktor, R. W. O.
Widmark, H., Löjtnant.
Åhrström, J., Garfvare.
Öqvist, N. U., Extra Öfverjägare.

PITE STAD.

Ordförande.

Rydstedt, G., Öfverjägare.

Ledamöter.

Piteå.

Bergström, E., Garfvare.

~~Brännström, N., Snickare.~~

Haparanda. Krook, A., Öfveruppsyningsman.
 Lindh, I. W., v. Konsul.
 Papon, J., Magister.
 Papon, E., Ingeniör.
 Mattila. Rutström, f. Riksdagsman.
 Haparanda. Stenberg, E., Handlande.
 Mattila. Stenberg, C. E., Häradshöfding.
 Haparanda. Strömberg, J., Färgerifabrikör.
 Taube, O. R., Tullförvaltare.
 Wallin, A. F., Kronofogde och vice Hä-
 radshöfding.
 Wennerström, N., v. Konsul och Hand-
 lande.

Böhle. Holmgren, O. Lason, Hemmansegare.
 Svensbyn. Holmgren, J., Hemmansegare.
 Borgforss. Häggström, N. T., Inspektor.
 Hortlax. Höglund, O., Hemmansegare.
 Pitholm. Jonsson, Sam., Hemmansegare.
 Böhle. Jonsson, Er., Hemmansegare.
 Pitholm. Johansson, J., Nämndeman.
 Sjulsnäs. Larsson, C. J., Hemmansegare.
 Hortlax. Lindqvist, Mönsterskrifvare.
 Lindqvist, A., Hemmansegare.
 Lindqvist, J., Hemmansegare.
 Lindqvist, O., Nämndeman.
 Håkansön.

Hortlax. Wallmark, L. A., Regementsskrifvare, R. W. O.
 Öijebyn. Wikström, C. O., Kronolänsman.
 Jefre. Öberg, Ol. A:son, Hemmansegare.
 Elfsbyn. Öhberg, J., Handlande.
 Jefre. Öhman, J., Hemmansegare.
 Svensbyn. Öhman, Is. Sv:son, Hemmansegare.

NEDER-LULE SOCKEN.

Ordförande.

Stecksén, A. A., Komminister.

Ledamöter.

Afva. Almqvist, Hemmansegare.

Sunderbyn. Jakobsson, J. O., Ländjurläkare.
 Afva. Isaksson, Is., Hemmansegare.
 Ahlvik. Jönsson, O., »
 Afva. Larsson, L. P., Nämndeman.
 Börjelslandet. Lindgren, Ol:son, J. F., Handlande.
 Sunderbyn. Lindström, A. J., f. Handlande.
 Gäddvik. Lindström, N., f. Nämndeman.
 Ahlvik. Nilsson, Ol., Hemmansegare.
 Börjelslandet. Nilsson, N., »
 G:la Staden. Nélsson, O., Handlande.
 Sunderbyn. Nilsson, L., Hemmansegare.
 Ahlvik. Nordvall, J., »
 Nordström, N. P., »

Ledamöter.

Brobyn.	Backman, O. J., Nämndeman.
Bodträskforss.	Bergman, C. O., Löjtnant.
Säfvast.	Bergdahl, N., Häradsdomare.
Heden.	Blomqvist, J. J., Hemmansegare.
Svarulå.	Eckhell, Fr., Inspektor.
Boden.	Ekman, J. J., Postförvaltare.
Svarthbyn.	Ersson, O., Tolfman.
Buddbyn.	Eriksson, E., Nämndeman.
Svarthjörshbyn.	Ersson, J., Hemmansegare.
Boden.	Forsberg, B. j.r., Handlande.
	Gellerstedt, C. P., Kyrkoherde.
Heden.	Hedström, N. P., Hemmansegare.

Svarthbyn.	Olsson, H. P., Hemmansegare.
Wikbyn.	Olofsson, J., »
Unbyn.	Olofsson, N., »
Svarthjörshbyn.	Olofsson, N. P., »
Boden.	Pettersson, J. E., »
Svarthbyn.	Pettersson, J. P., Kyrkovärd.
Wikbyn.	Pettersson, H. P., Hemmansegare.
Buddbyn.	Rutqvist, J. A., »
Skogsån.	Schlytern, C. O., Sågverksegare.
Boden.	Schönfeldt, Komminister.
Svarthjörshbyn.	Strandberg, N. P., Hemmansegare.
Svarthbyn.	Sundström, J., »

Rånbyn.	Häggström, A., Inspektor.
Böhle.	Höglin, J., Hemmansegare.
Jemtön.	Jakobsson, E., »
Degersel.	Johansson, A., »
Prestholm.	Johansson, J., »
Lassbyn.	Lampa, P. G., Inspektor.
Mjöfjerden.	Lindström, L. G., Hemmansegare.
Böhle.	Lundberg, L. H., »
Orrbyn.	Löfgren, J., »
Prestholm.	Löfgren, A., »
Rånbyn.	Löfgren, P., Handlande.
Orrbyn.	Moosberg, L. T., Hemmansegare.

Björknäs.	Grape, J., Kapten.
Töreforss.	Hamfeldt, H., Brukspatron.
Kyrkostaden.	Holmgren, A., Handlande.
Rolfs.	Horney, G., Postmästare.
Kyrkostaden.	Häggström, C. R., Skollärare.
Innanbäcken.	Jacobsson, Jac., Hemmansegare.
Siknäs.	Lindgren, Joh., »
Rolfs.	Lindgren, E., »
Björkforss.	Lundström, A., Rättare.
Gammelgården.	Rutberg, J., Löjtnant.
Kyrkostaden.	Ström, O. H., Apothekare.
Rolfs.	Svanberg, N. O., Handlande.

Ledamöter.

Kuckola.	Anundi, J., Hemmansegare.
Lappträsk.	Bergman, Risto J., Hemmansegare.
Karungi.	Bucht, J. P., »
Kuckola.	Franki, H., »
Karhuvaara.	Hendriksson, H., »
Karungi.	Kynylä, »
Korpikylä.	Strand, J. H., »
	Tuohea, J., »
Kuckola.	Malmström, O., Gästgivar.
Karosjoki.	Wälikoski, Pehr, Nilsson, Hemmansegare.
Korpikylä.	Åija, P., »

ARJEPLOUGS LAPPMARK.

Ordförande.

Winnberg, Th., Kyrkoherde.

Ledamöter.

Racksund.	Fjellström, A. T., Handlande
Koroqveik.	Holmström, F., Kronolänsman.
Racksund.	Olofsson, O., Häradshövding.
Östersjö.	Sundström, J., Nämndeman.
Båtjaur.	Wallström, C. P., Kronhemmansåbo.
	Wallström, J., Kronhemmansåbo.

Ledamöter.

	Berlin, M. T., Kateket.
Norrvik.	Bogqvist, L. A., Frälschemmansabo.
Mattisudden.	Ek, O. L., Nybyggare.
Pajerin.	Eriksson, Er. Ol., Nybyggare.
Maitam.	Granström, N. P., »
Qvickjock.	Mannberg, I. D., Klockare.
Tjomotis.	Nordlund, N. J., Nybyggare.
Vuollerim.	Sandqvist, J., »
	Westerlund, G., Kyrkoherde.
	Westerlund, E. A., Kronolänsman.
Mattisudden.	Westerlund, J. E., Nybyggare.

Norrbottens Län

Konst. Sushållningsförfattning

Protokoll, hållet vid Norrbottens
Lands Riksdag den 17 Mars 1792

Berättelse till Norrbottens Läns Hushållnings-Sällskap
för år 1865, vid dess allmänna sammanträde den
29 Januari 1866.

För landtmannen är och blir väderleken städse ett ämne för hans farhågor eller förhoppningar. Hade man derföre kommit så långt, att vissa lagar wore os bekanta, efter hvilka vi på förhand något så när kunde sluta till de blifwande werlingarne i temperaturen, så skulle wisserligen en mycket tung börda vara lyftad från landtmannens bröst och många stördar redan hafwa blifwit inhöftade, hvilka nu gått förlorade. Det är ännu mycket owist, om någonsin några sådana lagar kunna uppställas till tillförlitliga ledning.

för samma månad, hwaremot Maj war 1,5 gr. kallare och Juni 2,77 gr. kallare än medium för samma månader under 27 föregående år.

Såden, som i allmänhet lades i jorden i wanlig tid, kunde i anseende till den fyliga väderleken ej komma i wert förr än i början af Juli månad; samma förhållande inträffade äfwen med gräsverten, hwilken wid midsommartiden ännu icke börjat grönska. Sedan Juli månad ingått med en herrlig och gynsam väderlek af omwexlande regn och värme, utvecklades wertligheten med owanlig hastighet, så att grödan wid månadens slut hade uppnått en för denna årstid under goda år wanlig utveckling. Så inträffade den

Desja statsbidrag utan återbetalningsfyllighet äro bewiljade från de utaf Rikets Ständer för hwardera af åren 1864, 1865 och 1866 afslagna 100,000 Rdr till understödjande af sådana myrntidningar och wattenastappningar inom Norrbottens, Westerbottens, Westernorrlands, Temtlands, Gesslebergs och Stora Kopparbergs län, samt Elfdals, Frykdals och Jösse härader i Wermland, som företrädeswis asse att förminska frostländigheten.

Allt länets jordbrukande befolkning injer och erkänner nyttan af asdikningar i stort, ehuru den i allmänhet icke tillämpar den på sina egna tegar, finner man af de talrika anskningarne om landtbruksingenjörernas biträde. Sålunda

Seden.	By, be läg
Slutlag bewiljade 1865	
Medber=Torncå	Cenbits
Carl Gustaf	Rappten
Piteå	Demmih
Koppilombelo	Koppilo
Slutlag bewiljade 1865	
Medber=Kule	Mutwif
Swere=Kule	Emartb
Måne	Stiemijel
Medber=Torncå	Mattila
	Mosafala

168 qw. refwar äng; 2. Utstakat å fyra olika ställen fanaler för ängswattning med en sammanlagd längd af 4,098 fot, hvarigenom 63 tunland (352,8 qw. refwar) äng wattenas; 3. Utstakat odlingsplaner å myrer på 4 olika ställen till en widd af 11 tunland (61,6 qw. refwar). Till dikningsförmän har äfwen antagits S. M. Wennberg, som biträdt hr Caers och Magnét, samt derjemte biträdt i Pajala wid en täckdikning hos hemmansägaren Joh. Skafsén Lauri och wid utdikningarne i Lappträsk och Kerasjöki i Carl Gustafs socken, hvarjemte Wennberg af telegrafkommisarien Ringius i Pite tagit underwisning i kannedomen om åtliga swampar, för att härem funna meddela underwisning. De 2-ne öfrige

produktionen skulle komma att närma sig denna höjd, får man icke föreställa sig, att priset på denna wara på mycket lång tid, om ens någonsin, nedgår till det före kriget wärliga. Att linet härigenom måste taga favör, är lätt insett, och om än priset skulle nedgå med en tredjedel af det, hwar med det nu blifwit betaldt, (15 Rdr pr 20 skålpund), skulle det likwäl gifwa sina odlare mycket god behållning. Hittills har wisserligen deß odling varit instränkt till wisja byar i Neder- och Öfwer-Lule socknar, men de försök, som dermed blifwit gjorda, hafwa varit fullt tillfredsställande. Klimatet lägger ingalunda något hinder i vägen för deß odling, och jordens beskaffenhet har i allmänhet befunnits särdeles gyn-

De stora uppskrifningar, Sällskapet underkastat sig för att, genom bibringande af välbehöfliga såväl teoretiska, som praktiska insigter uti jordbruksföretag, befördrå landbrukskolans ändamål, hafva hittills frönts med jemförelsevis ringa framgång. Det war under intryck af öfvertygelsen häröf, som landbrukskolans aktiebolag, hwaruti Hushållnings-sällskapet ingått såsom störste aktie-egaren, under året beslöt att utarrendera skolan. Som bekant har arrendet öfvertagits af hr S. M. Fogelmarck, och det är all anledning förmedla, att bolagets nämnda beslut skett uti en mycket lycklig stund. En sådan uppsättning af lärningar, till antalet 10 *), som skolan nu företer, torde sanna sitt motstycke wid denna

fiskeriagronomen hr baron Cederström, som fiskeri-inspektörsbiträdet kvartermannen Ekman funnit lämpligt tillfälle der till, eller å möjligen sig yppande lägligare ställe.

2:o. Att den i Sverige redan brukliga metoden skall följas till dess erfarenheten lärar någon bättre.

3:o. Kostnaderna för anstaltens inrättande och underhåll m. m. samt för den till Hernösand afjande personens resa skall utgå af delegarne i elsfisket efter lartaran och tionden af såväl fiskedelegare, som tiondetagare m. m.

4:de, 5:te, 6:te och 7:de punkterna afhandla föreskrifter om anslagna medels uttärering, wal af direktiou för 3 år och dess åläggande m. m.

ligt förtärande af kaffe, hafwa, i enlighet med Sällskapets beslut, på mötet i Boden, 200 exemplar af M. Guss' afhandling om "Kaffe, dess bruk och missbruk," blifwit inköpta, för att utdelas till ledamöter och på lämpligt sätt bekantgöras i länet.

Såsom ett surrogat för bröd, om detta beklagligtvis skulle någon gång saknas i de öfre delarne af länet, har rekommenderats de öfverallt i vårt land i ynnighet wärande ätliga swampar. Afwen om bröd finnes, skola swamparne utgöra ett viktigt näringsämne jemte detta, och när fördomen mot desamma försvunnit, samt folket lärt sig deras tillwaratagande och beredande, skall icke längre någon ens i de aflägsnaste trakter kunna förebära hungersnöd. Det är en

låde hinder i vägen här för. Afwen på andra ställen i länet har hägen för denna wackra och förädlande kulturgren träd i handling genom trädplanteringar, prydnadsbuskars upptragande och i allmänhet en widgad trädgårdsodling. Men för att göra dessa sträfwanden riktigt fruktbarande, behöfdes liksom, att folkskolorna lemnade ett föredöme genom praktisk undervisning uti ämnet, genom uppdragande af träd, buskar och trädgårdswexter antingen wid sjelfwa skolan eller på lämpligt ställe i närheten af desamma. En sådan plan wore hwarken fremmande för Sällskapets förelagda ändamål, eller oförtjent af dess uppmuntran.

Wid förra winterlammanträdet fattade Sällskapet det

liga utkomst af andra näringar än jordbruket, så måste detta gälla äfwen under swaga år, och en sådan näringsidkare kan då icke komma i förlägenhet deraf, att jorden gifwit mindre afkastning än wanligt. Alla rop om miswert och nöd äro också under denna förutiättning alldeles obefogade. Will man deremot icke medgifwa detta, utan att man har sin hufvudnärning af jorden, är beroende af dess gismildhet eller njugghet, och på den grundar beräkningarne för sin utkomst, då må man äfwen vara angelägen om, att denna jerd stötes och omhuldas, och för att kunna göra detta, måste man vara angelägen om att förwärfa sig de insigter, den erfarenhet

De twänne första frågorna äro till sina hufvudpunkter redan beswarade i den öfversigt, som Sällskapets hr Ordförande aflemnad, eller att det varit nära miswert på spanmål och rotfrukter, men att hōafkastningen öfwerhufvud taget varit medelmåttig. För öfrigt äro frågorna mer och mindre fullständigt beswarade i de berättelser, som hittills inkommit. Sålunda meddelas, att fullständig afdelning af jorden knappt på något enda ställe egt rum, att lin inom flertalet socknar ännu icke odlas, men att mycken håg dertill finnes och att det wore önsfligt, att någon deruti kunnig person bojatte sig i orterna; att allmogens qwinnor, åtmin-

föda, fläder och undervisning, och att i Neder-Stalir sedan en fond genom frivilliga bidrag under året blifwit bildad för inrättandet af ett barnhem, hwarest 4 flickor hafwa haft wård sedan medlet af September, hwilket antal under innevarande år kommer att ökas till minst 8. Sjemmets wårdarinna, en dialeniska från Stockholm, har desutom dagligen meddelat undervisning åt fem mindre barn samt anordnat en söndagsskola, som varit talrikt besökt. Den flantropiska och berömmvärda tanke, som föstrat denna wädra inrättning — säger gillet's nitiska ordförande — afser att sedan anstalten möjligen tydats tillwinna sig befolkningens synner-

att oändligt mycket ännu återstår att uträtta. Om än en viss benägenhet att wilja lyssna till föreställningar och råd på ett och annat ställe börjat göra sig gällande hos allmog, kan man likwäl icke förneka, att nödwändigheten af ett ändamålsenligare brukningsätt och af en omsorgsfullare behandling af ladugården ännu icke blifwit en allmän och fast öfvertygelse. Der man åter kommit till insigt om en bättre jordbehandling, der hör man ofta den invändningen göras, att kapitaler saknas. Åfter man så wid det förnämsta — det i allmänhet oundgängliga, men i detta län i synnerhet sakniska — willeret och medlet för jordens förbättring,

hufvudsak och framför allt så länge man är öfvertygad om, att jordbrukaren i detta län — naturligtvis får man dervid mindre afse lappmarkerna — icke kan hafwa sin bergning och utkomst utan binäringar, och synnerligast utan stogschandteringen, så länge har detta sällskap ett mycket omfattande arbete sig förelagdt, och så länge finnes icke heller synnerligt hopp om att jordbrukaren i Norrbotten vinner en betydligt mer friare ställning, än den han för närvarande innehar; så länge skall äfven tidt och ofta förspörjas grundade flugomål öfver fellslagen störd och deraf härflytande ekonomiskt betryck. Det är nu det tredje, på sina ställen det fjärde året, som störden varit mycket ojemn, delvis under medelmåttan, del-

inom **Arvidsjaur**: Handlanden A. T. Öström, Frans Gustaf Engelmark i Glommerträsk, Bonden Johan August Granberg i Boksele;

inom **Arjeplog**: Kyrkwarden F. A. Carlberg;

inom **Neder-Kalix**: Häradshöfding A. G. Bergsten, Inspektör G. E. Bergbohm, hr August Holmgren, hr Axel Brattberg, hr P. A. Swanberg, hr Anders Brattberg i Kyrkstaden;

inom **Pajala**: Handlanden E. W. Læstadius;

inom **Öfver-Kalix**: Bonden Carl Jönsson i Landsjers och Bonden Nils Petter Nilsson i Wännäs;

§ 8.

Ansloges 200 Rdr till inköp af modelljordbrufs-
redskap.

§ 9.

Beslöts att det wid förra wintersammanträdet be-
viljade anslag af 450 Rdr för utgifwande af en qwar-
talskrift skulle qwarstå.

§ 10.

Likaledes skulle anslaget af 300 Rdr till linodlin-

besitter en ringare kännedom om denna orts förhållanden än
flertalet af de här närvarande resp. samhällsmedlemmarne,
är det lika mycket min pligt att genom möjligaste förhet i
mitt andragande lemna ordet åt med ortens förhållanden
mera erfarna män, som det är min pligt att från den plats,
dit förtroendet nu kallat mig, uttala mina åsikter rörande
landtbrukets ordnande i dessa trakter, så att det må kunna
lemna en jemn, säker och uthållig afkastning. Min begäran,
min önskan är, att allmänheten täcktes ej blott öfwerse med
de brister, som uti detta mitt andragande otwifvelaktigt fö-
refemmas, utan äfwen möta dem med inwändningar, hwilka
torde lända, om ej till ömsesidigt, åtminstone till mitt en-

ländsst finnad regering har insett detta och derföre till befordrande af landbrukets utveckling, så att denna vår modernisering må kunna hålla jemna steg med de öfriga yrkena, inrättat läroanstalter i hvarje provins. Måtte vi endast rätt förstå vår pligt att tillägna oss det kunskapsmått, som fördras ej blott för att på ett tidsenligt sätt sköta den af våra förfäder åt oss brutna jorden, utan äfwen låta pligtkänslan, att bryta nya fält åt våra efterkommande, göra sig gällande! Vi hafwa då fullgjort vår pligt såsom goda medborgare.

Stödjande mig på denna inledning, som har till ändamål att ådagalägga det en vasflätlig verksamhet, grundad på ett tidsenligt kunskapsmått, i jordbrukswäa utgör första mi-

men man måste under några år, tills den uppbrutna torfwen hunnit ruttua samt jorden blifwit tilldelad animalisk gödsel, odla säd såwidt man sedermera med framgång skall kunna odla sederwerter. Härvid har mången ansett lämpligt att, såsom warande mindre kostbart och lemnande en mångårigare gräswall, till denna sädd använda de gräsfröslag, som kunna hopsamlas från våra foderfullar. Jag är i detta fall af motsatt åsigt; ty har höslattern blifwit verkställd i rättan tid, d. w. s. de bättre grässlagen börjat blomma, så har detta gräs ej hunnit sätta några frön, hwaraf följderna torde blifwa, att utsädet endast består af ogräsfrön, emedan en stor del af vårslan sätta frön och mogna tidigare än de

tyg, lifa om ej mera wigtigt är det och för en jordbrukare att förskaffa sig de till återjordens fullständiga bearbetning tjenliga redskaperna. Jag vill blott erinra derom, att ett redskap kan endast anses för godt, när det, utan höga anspråk på dragkraft, men ändock starkt gjordt, med lätthet kan ställas jäwäl till grundgående som djupgående. Det wigtigaste återbruksredskapet är plogen.

Löjtnant Rutberg hade injämdt ett skriftligt anförande, som nu af hr Ordföranden upplästes, warande det af följande lydelse:

"Till Norrbottens Läns Kongl. Hushållnings-Sällskap!

under gynsamma år, lemnat goda jädesstördar, i följd af frostskador lemnat skadad eller oduglig afkastning, hwaraf allt den slutats kan dragas, att om och genom förbättrade dräningslätt, frostländigheten kan minskas, denjamma dock icke kan tillintetgöras; under hwilka omständigheter jädesodlingen, i anseende till frostskadorna, hwilka ofta inträffat under flere efter hwarandra följande miswertår, är underkastad en beständig osäkerhet, som synnerligen i länets nordligare del förorsakar stor ovisshet för landtmannens utkomst. Deremot har ladugårdsförförelsen, när denjamma omfattats med nit och intresse, wisat sig under alla förhållanden medföra trygghet för utkomst af det landbruk som haft denjamna till hufvud-

owanliga förhållandet, att äfwen åtskilliga bland fältjägare och inhysingar hushållat så wäl med smör, att de kunnat afyttra sådant.

Det bör anmärkas, att hemmansägarene i Lilla Lappträsk och Korpilä bhar ej uppskratt tid och möda på försök till spånmålsodling på frostländiga nyodlingar, utan deremot så snart som möjligt igenjätt nyodlingarne med gräsfvö, att kraftig utfodring således kunnat begagnas, men hwilket äfwen ledt dertill, att ladugårdens afkastning varit förmånlig, enär till försäljning uppkommit ett öfverskott af åtminstone 60 skålp. smör af hwarje fokreatur, hwilket här i orten, i anseende till smörets goda bestaffenhet, kunnat betalas i all-

jernplåt af 25 tumes längd och 17 tumes bredd kostar i Stockholm 113 Rdr 50 öre för lista om 100 plåtar, hwarigenom mjölkbunkar om 3 kannors rymd böra kunna tillverkas för omkring hälften af deras hittills warande pris, samt böra derigenom komma i allmännare begagnande äfwen hos allmog, hwarigenom större trygghet, bättre behållning af och öfadt intresse för smörtillverkning bör kunna förwäntas.

Ett medel, som jag heppas skulle verka till en bättre hushållning med smör wore noggranna anteckningar öfwer smörtjeringer wid hwarje hemman. Deras skulle wisa sig, att det smör, som tillverkas är betydligt och af anseeligt penningwärde och hos husbönder och matmödrar verka insigt

äfwen böra uppmärksammas, att en wäl skött ladugård, som
lemnar god mjöltkällgång, i betydlig mån minskar behofwet
och åtgången af spannmål; en särdeles stor fördel, synnerli-
gaft under misshwertår.

Neder-Kalix den 26 Januari 1866.

Joh. Rutberg."

Hr Hummel war närmast i tillfälle att witsorda
rättigheten af det anförda och instämmer till alla delar
deruti; wille blott tillägga i afseende på den åkerjord,
som hålles öppen, att den åtminstone hwart 6:te år
borde beås med rotfrukter.

borde icke ifrågasätta att **köpa** några tunnor korn, då
man utaf ladugården hade jäfer afkastning och god be-
hållning; talaren föreslog derföre, att Sällskapet skulle
uttala sitt bifall till hr Rutbergs skrift, emedan det
deruti framställda landtbruksjättet wore enda medlet för
allmogens räddning.

Hr Hummel uppläser till ytterligare stöd för nöd-
wändigheten att mera egna sig åt ladugårdsförförln ett
utdrag ur den af honom såsom ordförande i Neder-
Kalix hushållsrådet afgifna årsberättelse, och uttalade

linda. Sedan rågen war skuren, öfvergåddslades med
abl eller latrinsspillning, blandad med aska.

Hr Fogelmarck medgaf att det wiserligen ännu
kunde wara nödwändigt att så ertens wanliga gräs-
slag, emedan jorden i allmänhet icke är wäl asdfad,
men att sedan detta skett, det were skäl att använda
bättre grässlåg, hwilkas fräftigare foderämne uppwäqde
deras fortare fortware. Talaren hade wid Ustuna sett

Hr Hummel wille tillägga, att det är dåligt att
läggas igen efter hafre; korn were bäst, men det borde
jäs tunnt.

D. G. Danielsön erkände att allmogén har för
wida åkrar, och hade funnit sig ha rit afkastning af
att lägga på ladugården; det were större nytta af att
köpa spanmål till föda åt menniskor, än att köpa för
en beskapshjord, ty detta were bettenlöst.

Hr Ordföranden hemställde, huruvida detta hörde till ämnet, och som diskussionen öfver denna fråga nu ansågs slutad, yttrade hr Ordföranden, att alla deruti wore af lika åsigter, att jordbruket borde ha en annan riktning, så att ladugården blefve omfattad med större omsorg, att boskapen blefve väl född och smör tillverkades af väl behandlad mjölk, samt att jorden borde skötas i werelbruk, och icke mera hållas öppet till åker än som för året skall gödslas och derefter igenläggas till lindor.

jöfts af stogseldar; att jägwertsrörelsen synes vara mer i af-
 än tilltagande och att medeltillverkningen af bräder uppskat-
 tas till 26 a 27,000 tolfter i enkel, sju alnars beräkning.

Uf berättelsen för åren 1832—36 inhemtas: Att jord-
 bruket med rätta utgör kustlandets egentliga hufvudnäring,
 men att det dock lider betydligt genom den för högt drifna
 tjärtlillverkningen, hvaråt många jordbrukare, särdeles ny-
 hemmansinnehafware, egna alltför mycken tid, hvarigenom
 den redan odlade jordens behöriga häfd försummas och ny-
 odlingar alltför lamt bedrifwas; att skogen under miswert-
 åren utgjort en af de hufvudsakligaste källorne för allmogens
 underhåll, hvarom den vid hufvudstaden och de mest betyd-
 ande orterna varit i stort behov af skogsmaterial.

medtagne, att man numera föga kunde hoppas derifrån erhålla det understöd i swaga år, hwartill de were den enda infomiställa, erten egde att under sådana förhållanden påräkna; att de utgjorde det enda räddningsmedlet från undergång, om många miswertår åter skulle inträffa och att derföre sådana mått och steg måtte widtagas, hwarigenom en gräns för åwertningar och utförjel af ej fullmogen skog kunde sättas.

Berättelsen för åren 1847—50 säger: Att de wäsendtligaste hindren för jordbrukets förbättring utgöras af ofulländad afwittring och bristande underwisning, ty så länge de på afwittringens fortaåna beroende laga skiftena icke kunna

räts om skogarne äfwen på denna årsföljd hade sin tillämpning.

Berättelsen för åren 1856—60 innehåller slutligen: att befolkningen under 40 år öfats från 31,857 till (1860) 66,997 eller med 35,140 personer, att ersaterna till denna folkökning är i första rummet att söka uti hittills gällande stadganden om rättighet till nybyggesanläggningar på kronans marker, hwilken af befolkningen, den der lifwas af ett starkt begär efter sjelfständig samhällsställning, flitigt begagnas, samt dernäst uti det understöd, allmogen i allmänhet och nybyggare i synnerhet egt från kronans skogar hemta, samt slutligen till någon del uti hemmansskiftningar och ierd-

deles nödwändig; att till följd deraf skogarnes ändamål förnämligast were att fylla de behof, som genom jordbruket icke kunde afhjelpas och i öfrigt tjena såsom medel till landets uppodling; att lagstiftningen utgått från sådan grundsat, då jordbrukaren tillägges den omedelbara afverkningrätten och sålunda såsom skogsförsäljare kommer i besittning icke blott af arbetarens tillfälliga dagspenning, utan och af verklig undjättning, genom den behållning utöfwer afgifter och arbetsfötnader, som försäljningen medför; att exempel ej saknas, det den erhållna hygesrätten af en eller annan orsak blifwit åt annan eljest dertill oberättigad person öfverlåten, men att,

jord småningom öfats, men att denna tillöfning icke står i ett till följningen fördelaktigt förhållande; att på sista tiden wisjerligen ökad håg för en bättre jordens stötjel wilat sig; att dertill synnerligast bidragande varit den undervisning, som af landtbruksingeniörerna meddelats, det genom afvittringens fortgång möjliggjorda verkställandet af laga stiftet uti länets gamla bysamhällen, samt de bidrag af allmänna medel, som erhållits för större utdiknings- och torrläggningss företag; att deremot trävarurörelsen, hwilken, såsom egentlig näring, icke kan anses hafwa existerat förr än wid medlet af 1830-talet, sedan den tiden varit i en ständig,

jordbrukaren i allmänhet försummat jordens rätta häfd, det arbete han nedlagt på skogsbehandlingen har ej varit tillfyllest, utan dertill har äfwen varit af nöden att anlita sådana, som ej äro fästade wid jorden, hvarigenom denna sednare flås på ett förwärande och högst betänfligt sätt under sednare åren öfats, till stor skada och tunga för jordbruket, hwilket allt förmodligen kommer att närmare utvecklas, då Sällskapet strider till diskussion öfwer den af Förvaltningsutskottet framställda 3:dje frågan.

Ingen torde bestrida, att det wid hafskusten liggande delen af länet lämpar sig till jordbruk i stor skala, att den

werksamaste medel till befolkningens höjande i moraliskt och intellektuellt hänseende.

Swad nu deremot öfre delen af kustlandet samt lappmarkerne angår, är det, då söga kan antagas, att jordbruket derstädes, utan hjälp af skogsbehandling, kan så någon framtid, i sin ordning, att denna handling såsom hittills, kommer att utgöra deras egentliga binäring, men för att uppgifwa sättet, huru denna bör ordnas, för att blott följa sitt ändamål såsom sådan och icke wera jordbruket eller egentligen boskapsförseln öfwer hufwudet, will jag först framlägga en teckning öfwer det sätt, hwar på skogsbehandlingen hittills bedrivits inom länet, dock med uttryckligt uttalande deraf.

afwerkningen varit förenad, lockat till bosättningar på både lämpliga och olämpliga ställen, i den aft och mening att genom erhallande af skogsfortjenster möjliggöra uppehållet, under den tid då nybygget låg i sin linda, samt att desutom, wid odlingens större framåtskridande, hafwa en tillfällig inkomst från skogen, då miswertår inträffa. Utom dessa hemman, anlagde af arbetare, har trävarurörelsen framkallat nyhemman, ansökte af sågwerksegare, egentligen i afsigt att wid de stående afvittringarne, åtkomma den hemmanen tillslagna skog, hwilken dock icke efter nuwarande stadganden får, förr än stället blir löst till statte, annat än efter utstämpling, af nyhemmansinnehafwaren användas. Då ofwanskrifne ätt

och skogsafwerkningen har trängt sig ganska långt upp efter de flottbara wattendragen, så att den till och med på några ställen nått den gräns, utöfwer hwilken inga afwerkningar kunna och böra ega rum; samt att desutom skogarne närmast wattendragen ofta nog äro mycket uthuggne. Bland dessa sednare wattendrag må här anföras Nånne elf samt nedre loppet af åarne Wargis, Pikkil, Telle, Arbats och Murats, hwilka sednare ligga så nära till hwarandra, att intet ställe är längre än att den wäglängd wirket bör transporteras för att nå wattenet, ej någonstädes uppgår till mer än $\frac{1}{4}$ mil. Skogsafwerkningen har dock ej uti lappmarkerna, och detta gäller äfwen till någon del för nedre landet, weskat att

stört ofantliga sträcker flog, men att det dock ännu finnes stera fält, som framvisa en flogs rikedom, desto mera wärd att wärdas och rätt handhafwas, som den utgör ett wilkor för öfre kustlandets och lappmarkernas framsteg i odling och beboelighet.

Det torde wara öfwerflödigt för hushållnings-sällskapet framställa det flogshushållnings-sätt, som hittills följts inom länet, emedan det är att antaga, att flera af sällskapets medlemmar derom hafwa fullständig kännedom. Jag in-skränker mig således att anföra, att den method, som användes, är gallring; att all utjyning af flogsprodukter från fro-

En statsekonomiss rätt flogshushållning bör wara så inrättad, att det allmännas wäl i första rummet affses, flogen bör wärdas så, att den alltid är lika god om den ia förr varit, att den förbättras, der den genom en eller annan orsak varit af sämre bestaffenhet; jag menar naturligt-wis nu sådan mark, som fertsarande ej kan framalstra bättre produkter än flog; och stora sträcker hymerligast af våra tvenne sydliga lappmarker äro så beskaffade. Dessa marker böra derföre ju förr desto hellre tagas under behörig wärd, böra afstättas till kronoparker, ty derigenom sker ej, om de förut noggrannt undersökas, något men för landets rätta ut-

hygge? Sådå betalar sågwerksegaren mer för timret, om Pål eller Per har huggit det, om jordbrukaren eller inhyssingen lefwererar det till honom. Enligt min åsigt skulle derigenom att, såsom jag ofwanföre föreslagit, om afwerkningen för hwarje år inskränktes till wissa noggrannt uppskattade ställen det blifwa fördelar för det allmänna, för timmerköparen och för arbetaren, ty huggningen kunde riktigt kontrolleras, wäseemottagaren hade sitt timmer på ställen, hwarigenom stor lättnad i flettning, i uppräknig m. m. för honom bereddes, arbetarne hade lättnad derigenom att förwägarne blefwe bättre; han kunde till följd deraf betala mer för timret, synnerligast som hielma kostnaderna som stället för

dymedelst bereda dem medel att upparbeta sina hemman och jöröta sina odlingar, ty det är sågwerksegarens och träerportörens behof af timmer, som på sednare tiden legat till grund för utsyningarne, och detta behof har i mån af träwarurörelsens hastiga utveckling år från år öfats. Under sju efter hwarandra följande mißwertår på 1830-talet war detta behof, som då kunde sägas wara jordbrukarens, $\frac{1}{6}$ af nuwarande, hwilket om och folkmängden under tiden fördubblats, dock lemnar stöd för ofwananförda påståendet.

Till sist några ord om skogens nödwändighet af omsorgsfull wård, för att den må uppfylla sitt stora ändamål i naturens hus-hållning och i ekonomin. Man kan anföra många bewis dertför,

Hr Nyström funne i detta anförande mycket att gilla, mycket att ogilla. Den framställda frågan söndersölle i 2:ne afdelningar. Hvad den föregående talaren yttrat om den förra afdelningen kunde talaren icke gilla, ty skogsbehandlingen hade aldrig varit någon hufvudnäring i länet. Blott i de öfre delarne af landet kunde den till någon del sägas hafwa varit det, men i nedre landet endast undantagswis. Således wore jordbruket öfwerhufvud taget länets hufvudnäring. I det nedre landet hade befolkningen wisier-

flottningen upptoge mycken tid, hwarigenom jordbruket lidit; men å andra sidan kunde arbetet ordnas så, att det icke lände till försång för jordbruket. Talaren anförde ett bewis derpå från Pajala, hwarest talarens firma äfwen bedrefwe skogsafverkning. Dit uppskidas nemligen timmertummar så tidigt, att wid marknadstiden penningar kunnat erhållas. Denna besökning wore wisjerligen under wintern upptagen med skogsbehandling, men icke så träget, att icke timmar wore öfrige till läggande af gödselkomposter m. m.

egaren finge skatta för allt, äfwen för det som bortstules. Talaren hade derjemte funnit ett fel i uppfostran deruti, att intet barn fick lära sig att lyda sina föräldrar. Grunden till detta fel sökte talaren i ofunnigheten, uti bristen på folkskolor. Talaren hade sjelf försökt afhjelpa det samma genom inrättandet af en skola, men hade rönt föga uppmuntran, då han varit föranlåten att nästan tvinga föräldrarne till att sända barnen till den samma. Derföre wore talaren af den åsigt, att methoden för skogsafwerkningen wore likaf-

betsfolk och dagspenningen blef alltför hög, för att jordbrukaren kunde stå ut med att betala så mycket. Derföre borde skogsbandteringen wissjerligen inskränkas, men ej för hastigt, ty äfwen i det nedre landet wore den en nödwändig binäring.

Hr Hummel framhöll olifheten i ställning mellan dem som sysselsatte sig med handsågning och dem, som afwerkade skog till assalu åt sågwerken. Skulderne wore ringa för de sednare, hwilket icke wore fallet med de förre.

jom till uppodling sådan mark begärde, och 2:o att medgifwa byggesrätt å fremans skogar till hemmansägare och nybyggare.

För begge dessa principer hafwa funnits och finnas än i dag ifriga försäktare. Man har påstått, att ingenting befördrat Norrbottens kultivering så mycket som den förstnämnda af dessa principer. Om man skulle fördrista sig att påstå motsatsen, eller att ingenting förhindrat Norrbottens janna utveckling så mycket som just denna, så skulle ett dylikt påstående naturligtvis synas alltför absjurd, om det icke åtföljdes af några skäl. Låtom oss då tillse — allt i jordbruksintressets ljus — hvilka dessa skäl mände vara.

Vi kunna föreställa oss, att det inred i hertat, då man

sina egna armar. Arbetstagarnes fordringar blefwo öfverdrifwet stora, arbetsgifwaren kunde icke gå ut med att uppfylla dem. Han föredrog att i all måtlighet sköta om den jord, som ursprungligen war upptagen, eller åtminstone att i ringa mån widga sina odlingar. Det nedre landet, som innehåller — redan det — widsträckt odlingsmarker, har jemförelsewis stått i knut, under det man åflats att befolka oländiga och otillgängliga skogsmarker. Man behöfwer icke färdas många mil för att finna det. Swilka stora widder t. ex. inom Sunderbyns, Ålswans och Unbys områden med förträfflig jordman wänta icke ännu på odlarens bill, under

swaret, om de tillfrågas, hwar behållningen på denna förmån finnes. Då friheten att hemta trävarer ur kronans skogar varit nära nog obegränsad, och då mer än en bonde på denna binäring kunnat göra sig en årlig inkomst af ända till 1000 rdr och deröfver, — hwarföre befinna sig då icke jädane bönder i mycket goda omständigheter? Då hundratusentals riksdaler inströmmat till länet af denna industri — hwarföre är icke wälmågan allmän? Hwarföre är klagan öfwer penningbrist swarare högre än lägre just i de trakter der stegsafsverkning i största skala fortgått? Och detta är icke en tillfällighet, utan så har det nu varit i flera år. Hwad den

Hr Nystrom ansåg detta anförande alltför skarpt och afvikande från den åsigt, som wore allmän i länet, hwilken ingalunda utginge på att jordbruket skulle gifwa rum åt stegshushållning, ty hwad skulle landet hafwa varit och huru skulle det sett ut, om icke odlingen fått obehindradt fortgå. Dalaren kunde icke finna behofwet af så radikala åsikter, att någotdera intresset borde wila för det andra, utan kunde begge mycket wäl förenas; Norrbottens läns utveckling hade befordrats genom nybyggesanläggningarne; äfwen nedre

borde inflyta i protokollet sådane de blifwit framställda och utan att Sällskapet uttalade sig för någondera sidan, hwilket blef Sällskapets beslut.

§ 14.

Då flockan nu redan war half 5, ansågos förhandlingarne för dagen böra afbrytas, för att fortsättas följande dag kl. 10 f. m.

Ar och dag som ofwan

In fide m

Protokoll, hållet wid Norrbottens
Läns Hushållnings-Sällskaps win-
tersammanträde i Ule den 30 Ja-
nuari 1866.

Ärmerande: Ordföranden Landshöfdingen Rom-

fappar foru på $\frac{1}{8}$ mantal, men nu uppginge den till 7
 a 8 fappar på 1 tunland, och i misshwertår utgjorde skat-
 ten ända till 4000 rdr, hwilket wore en orimlighet.
 Derföre hade talaren framställt det förslag, att socknen
 borde delas i flere rotar, så att hwarje by utgjorde en
 särskild rote, som bestyrde med sina fattiges omwård-
 nad. Af wisja byar antogs förslaget, af andra icke;
 men det wisjade sig att fattigskatten icke blef högre, då
 hwarje rote för sig ombesörjde fattigwården, hwaremot
 kontrollen säkerligen blefwe större och säkrare. Tala-

Den wore nu å ena sidan en tunga, och å den andra
 blefwe tackjamheten mindre. Emellertid måste man ha
 det som det nu är, och frågan wore blott att på bästa
 sätt tillämpa den. Den bästa fattighjelpen wore att
 genom beredande af arbete förekomma fattigdom. Lif-
 wäl kunde icke de ojemna förtjensterna räcka till; man
 måste wara betänkt på mera waraktiga. De föregå-
 ende frågorna stå så till wida i sammanhang med
 denna, som det wore af wigt för folkets bergning och
 utkomst, att odlinaarne finae fortaå. I städerna der-

komma, när handlande och tjänstemän betalade $\frac{3}{4}$:delar af skatten.

M. Bäckström: Frågan wore svarslöst. Före 1840 hade fattigwården varit ringa, men den hade varit ordnad så, att alla orkeslösa gingo på sockentur, dock wore desutom ett verhördt tiggeri. Då en del ingenting wille ge, blefwo andra, som wore godhjer-tade, öfwerlupna af tiggare, 3 a 4 hwarje dag. Detta måste upphöra. Underhållet af de fattige måste för-

inhysing, som wistades på hans egor, hwilket talaren funne alldeles olämpligt, emedan en beständ utgift af-skräckte från att ta emot flera, men någonstädes skulle inhysingarne dock ta vägen. Således finnes ingen annan eller bättre utväg än att lemna dem jord.

Hr Rutqwist förklarade den af Neder-Eule sock-nemän gjorda öfwerenskommelsen om erläggandet af 2 rdr wara af Bäckström oriktigt uppfattad. Menin-gen wore just att med denna utgift twinga bonden

skulle offra så mycken tid deråt, som wore behöflig. Derföre finnes ingen annan utväg, än att utse en nitälskande person, som aflönades eller finge ersättning för resor, och som kunde mera uteslutande egna sig åt öfvervakandet af det verkliga behöfwet, tillseendet af att icke användningen af fattigunderstödet missbrukades, och åt ordnandet af arbete för dem, som komma i åtnjutande af fattighjelp. Detta wore så mycket behöfligare, som det wore alltför wanligt, att en stor del af den spannmål, som fattige tilldelades, bortbattes mot

nog sedan af sig sjelf. En förordning härom wore således af nöden. En sådan skulle verka godt, ty det finnes exempel nog på sådane som tagit sig fram genom jorden, blott sparjamhet iakttoges, men detta wore dock en hufvudsak. Talaren lade slutligen mycken wigt på, att förr än den öfvertygelsen blefwe rådande, att jorden är vår modernäring, finnes intet hopp om någon lättnad i fattigwården.

Hr Bodell ansåg att hufslöjden borde kunna bli

Hr Hummel tyckte detta vara för mycket färglagdt. Talaren wille göra det tillägget till ett föregående anförande, att de som gäfwet understöd åt inhysingarne, äfwen borde så påräkna deras arbetsbiträde wid förefallande behof. Vade desutom mycken wigt på barnens uppfosttran, hwilken nu wisserligen försummad. De wärlösa barn, som blefwo bortauktionerade, woro wanligen inhöljda i trasor och fingo icke lära sig att läsa. Så war icke fallet med de barn, som mottagits i barnhemmet. Hwarest de ätriöte wärd lsd.

för inhysingen, som denne utan twiswel skulle kunna försörja sig sjelf, om han finge jord.

Hr Bodell anjåg att Bäckström misstagit sig om widden af det answar, som jordegaren komme att åtaga sig för inhysingen, hwilket enligt talarens tanke egentligen skulle bestå deruti, att inhysingen rätt använde sina förwärfsmedel. Sedligheten sjunker genom många frestelser, men detta aswärjdes genom eftersyn, så att t. ex. den hjälptagande icke finge bortbyta spannmål mot kaffe hwilket wore manligt. Nu ginge wisierli-

Danielsson hemställde, huruvida det icke wore lämpligt, att Hushållnings-sällskapet genom premier uppmuntrade de inhysingar, som fästade sig wid jorden.

Bäckström instämde med den föregående talaren uti lämpligheten af en uppmuntran för inhysingarne att blifwa jordbrukare.

Hr Widmark uppläste derefter en uti en tidning införd inländ artifel, hwilken talaren wille anföra såsom uttalande egna åsikter i ämnet; warande den samma af följande lydelse:

kunna utgifwa de werande fordringarne å lön, anskaffa den genom att använda sitt folk och sina dragare i den nya näringens tjenst. Swärare och swärare blef det deßutom år från år att erhålla tjenare, ty flertalet lämplige sådane funno med sin fördel mer öfwerensstämmande att wara frie för att kunna lemna sitt arbete åt den mest betalande. Hwilken elägenhet detta förhållande skulle wara för jordbrukaren, om han uteslutande egnade sig åt jordens skötjel, är klart. Flertalet jordbrukare gjorde derföre träwaruhandteringen till sin hufwudnäring och skötte blott hjälpligt sina hemman.

Tillgången å riklig arbetsförtjenst är i och för sig hjelf en fördel och det kan derföre icke wara rätt att flandra eller

Det är tid för hvar och en i sin stad att börja betänka sig, börja rätta mun efter matsäcken, ty den bland jordbrukarne störda wälmågan och fattigdomen bland den lösa befolkningen skola eljest förwandla vårt län med alla dess rika tillgångar till ett enda stort fattighus. Att uppgifwa några medel, hwarigenom en ändring till ett bättre förhållande kan blifwa möjlig, vill insändaren nu försöka.

Det är icke blott under den tid marken är bar, en jordbrukare bör wara sysselsatt med sin jord, utan äfwen en betydlig del af wintern är därför behöflig för beredande af gödsel och ordnande af arbetena för sommaren. Den tid, ~~jorden ligger bar, äfwen bör och kan han använda till~~

obetydlig del af sitt och de sinas uppehälle, så skulle äfwen blifwa förhållandet med den lösa befolkningen, utan att den därför behöfde uppgifwa sina egentliga arbetsförtjenster. Den finge hem och hård mera lön och hade äfwen något, då förtjensterna minskas och då krasterna aftaga, att stödja sig wid.

Arbetsförtjenst är icke jemn, utan beroende dels af konjunkturer, dels af årstiden. Detta är lag och såsom sådan äfwen tillämplig på vår wigtigaste binäring, trävaruhandteringen. Förtjensterna äro tidtals stora, hynerligast sommartiden. Huru lätt skulle icke en arbetare kunna utaf sin aflöning under sommaren aflägga för hwarje vecka 2 a 3 rdr. Dessa inlåte uti en markant mera snart till förtäl

arbete åt dem utlemna understöd, så skulle fattigwården blifwa mycket mindre betungande. Detta fordrar dock mycken emtanke, mycken uppeffring af tid och mycken god wilja hos fattigwårdsstyrelsens medlemmar; men det är nödwändigt att en gång bryta med det gamla sättet och beträda den nya vägen. Långe kommer det ej att dröja, innan goda verkningar komma att följa, och fattigwårdsstyrelserna, som förut nästan, ja att säga, lagt hyndet under slöheten och lättjan, skulle deremot njuta den tillfredsställelsen, att, på samma gång kommunernas bidrag till fattige aftaga, de warit medlet, hwarigenom arbetiamhet befordrats ja inem som utem

äfwensja. Huru ofantligt mycken arbetstid går ej på detta sätt förlorad och huru är det möjligt att någon bergning kan finnas här, om man tillika tager i betraktande de öfwer all måtta uppdrisna lönerna för tjenstfölket! Åtgärder måste vidtagas för införandet af hemflöjd. Hwarje husbonde bör föregå sina tjenare i arbetiamhet, betänkande, att, om den förtjenst, arbetet under morgnar och aftnar inbringar, ej är så stor, ja är den dock bättre än ingen. Einodlingen, till hwilken Norrbottens jord lämpar sig, bör införas och befrämjas, samt linets beredande och förädlande inläras, hwari-genom ett stort fält för husfliten öppnas; fattigwårdsstyrel-

ihägnhet i fråga om husflöjden, hwarefter hr Glowson, som icke heller delade den åsigten, att artikeln berde tryckas och utdelas såsom broschyr, emedan man berde afse det ändamål, hvarsför broschyren gifwes, och talären icke kunde i artikeln finna några råd och upplösningar till allmogen att ordna sin husflöjd, sitt fattigwårds- och folkskolewäsende, såsom man hade att wänta af en broschyr, — att Hushållnings-sällskapet låter utarbete en broschyr, som utredde dessa ämnen.

premium för en skrift, som utgäfwes med löstning, att derefter kunna ordna såväl den preventiva som aktiva fattigwården. Sällskapets tillgångar wore wisseligen små, men detta ämne är ett bland de allra wigtigaste, och inga uppoffringar kunde för frågans lyckliga lösning blifwa för stora.

Hr Glowson instämde med hr v. Ordföranden, att ett premium utfästades för en afhandling, som flart ådagalade sammanhanget mellan fattigdom och folkskolewäsende, hwilket wore isynnerhet angelägenhet för

Hr Nyström befarade att uppgifterna komme att blifwa otillförlitliga, äfwen dem från landtmäterikontoret måste bli högst felaktiga, emedan öfwer en del socknar kartorne wore gamla, och jorden sedan deß undergått stora förändringar. Dalaren hade om detta ämne haft äran meddela sig med statsrådet och derwid framställt den åsigten, att länet borde indelas i distrikter, och att en landtmätare åtog sig att inom hwardera skaffa de erforderliga upplysningarne. Eftwål be-

genom att få upplysning om hwar och en enskilts ställning. Men från bedömandet af befolkningens tillstånd kunde man sluta till statens och landets. Då t. ex. dödligheten varit stor på ett eller annat ställe, hade man gjort sig reda för orsaken dertill och funnit att den war osundhet. Genom att undanröjja orsakerna till osundheten hade befolkningens helja förbättrats. Men om man icke haft uppgifter på dödligheten inom olika delar af landet, hade man icke kommit

insamlande angick, wore talaren äfwen mycket willrådig. Kommunalnämnden hade nog att göra dem förutan, och ersättning för detta besvär skulle vara behöfligt. Möjligen skulle det gå genom kommunalstämman. Hushållsgillena skulle wäl vara de lämpligaste härtill, men, med den erfarenhet man hade, wore det icke sagdt, att några insunne sig wid ett sammanträde.

Hr Hummel förklarade sig icke wuxen en sådan upprist, och framhöll det hos allmogeu råddande mis-

Hr vice Ordföranden och föreslog, att, som Sällskapet disponerade 400 rdr af Thurdhjeldska fonden, hwilka enligt testators föreskrift skulle användas till premier, kunde det wara skäl deraf understödja utflyttare, som wore i behof och gjort sig förtjent af sådant understöd. Talaren hade sig bekant att i Pite socken funnes för närwarande en sådan och wände sig till närwarande socknemän från Pite, som möjligen kunde lemna närmare upplysningar härom.

Hr Ordföranden föreslog, att detta ämne remitteras till

Med anledning häraf uppstod någon diskussion om tydningen af § 11 i Sällskapets stadgar, som föreskrifver att frågor af wigt, som af enskilt motionär väckas, skola af Förvaltnings-utskottet beredas, för att wid nästa allmänna sammanträde till afgörande företagas, i det en del ledamöter ansåg samtliga anslagsfrågor wara af denna beskaffenhet, men hr vice Ordföranden war af annan mening; och blef Sällskapets beslut, att frågan skulle till sommarsammanträdet hwila, för att

Årsberättelser.

Berättelse öfwer verkställda agronomiska undersökningar inom Norrbottens län år 1865.

Under loppet af förflutna sommar har jag besökt 36 förrättningsställen inom 7 socknar, hwartill åtgått 105 rese- och förrättningsdagar. Arbetena hafwa hufvudsakligast om-

Degersfel by. Här inlyndes flera wattendränkta myr-trakter, hvilka till följe af sitt läge anjågos bidrağa till byns frostfländighet och utstakades afdelningsplan derå, men kunde inga förslager nu upprättas i brist på behöfliga karter, utan kommer arbetet att fortsättas till nästkommande år.

Kronohemmanet Strandforsfel. För att dels winna en väl behöflig odlingsmark och dels blifwa befriad från den tyla en i närheten af gården belägen myra förorsakar, utstakades afdelningsplan derå och kommer karta och förslager deröfver att upprättas.

Inom Öfwer-Eule socken:

nigsplaner derå. Kartor och förslager öfver dessa underlöfningar komma att under winterns lopp upprättas.

Inom Carl Gustafs socken:

Korpikylä by. Bland årets undersökningar intager denna by första rummet och förtjenar utan twiswel största uppmärksamhet genom den mängd wattendränkta marker, som här förekomma och till följe hwaraf den ofta hemjokes af nattfroster. För att förebygga dessa, upprättades afdelningsplan öfver de närmast byn belägna färrmarkerna, omfattande en areal af 3630 qv. ref. Största delen af dessa färrmarker utgöres af god jordmån och kan med fördel an-

lägenheterna. Med anledning häraf får jag fästa requirer-
ternas uppmärksamhet på wigten af, att tillhandahålla agro-
nomerna behöfliga kartor, emedan deras tid wanligtvis är
så upptagen, att den icke medgifwer att, — i synnerhet der
odlings- och afdisningslägenheterna äro af större utsträckning
— upprätta kartor öfwer desamma, emedan följdén i annat
fall blir den, att förrättningen måste uppskjutas till nödiga
kartor hunnit anskaffas och en dyrbar tid att gå förlorad.

Kalmar den 30 December 1865.

Genr. Magnét.

utdisningen war beroende, sändtes, hwarigenom deßutom ut-
terligare mark war att påräkna. Som den anslagna förrätt-
ningstiden emellertid war för kort, för verkställande af så
omfattande undersökningar, jem för ändamålet war nödwän-
diga, så hänwisades byamännen att i behörig ordning och
på tillräcklig tid göra ny requisition till ett annat år.

Hotsjerdens by. Här undersöktes omkring 80 tunl. frest-
låndta myrer och kärr, för att genom anslag af allmänna
medel kunna utdika desamma, såsom belägna fring byn och
utgörande frestnästen för deß åkrar. Som emellertid erfer-
derlig karta saknades, måste vidare undersökningsarbeten upp-
sättas till iöden hunnit anskaffas.

föra arbetet med statsbidrag, verkställdes nu endast behöfliga undersökningsarbeten, hwarefter erforderliga ritningar och förslager m. m. framdeles skulle utarbetas.

Gortlar by. Diverse mer och mindre odelbara myrer och mader, om tillsammans cirka 50 tunn. undersöktes, för att kunna begära bidrag af allmänna medel till desammas utdikning, men då byamännen ej wore eniga härutiinnan, inställdes de påbörjade undersökningsarbetena. Diverse råd och upplysningar i agronomiskt hänseende meddelades dock.

Bergswifens by. Andamålet med förrättningen härstädes war desamma, som å förra förrättningsstället, och cirka

Uträff. Som de flesta delegarne i företaget ej wore hemma, inskränktes förrättningen härstädes, som annars hade affedt undersökning af diverse fädländta odlingslägenheter, i och för statsbidrags erhållande till utdikning och odling af desamma, till meddelande af råd och upplysningar i agronomiskt hänseende.

Keupa. Undersökning verkställdes här å en i närheten af byn liggande myr, om cirka 25 tunn., för att, om så skulle anses lämpligt, söka bidrag af allmänna medel till desammas odling eller utdikning mot froststader. Då myren emedlertid ej dugde till odling och ej heller just war så be-

här af lämpliga föreskrifter för fältens behandling, hvarjemte diverse andra råd och upplysningar i agronomiskt hänseende lemnades.

Långträsk. På wanligt sätt verkställdes här undersökning af en myr, om cirka 20 tunl., hvarjemte föreskrifter angående en ängswattningsanläggning å densamma lemnades, hvarförutan äfwen diverse andra råd och upplysningar i agronomiskt hänseende meddelades. Äfwen verkställdes afwägning utester afloppet från 2:ne sjöar, för utrönande af den längd och djup, som måste upprejas, för att kunna sänka sjöarne till ett wißt djup; och genom hwilken åtgärd gansta

Risfnabben. Twenne intill nybygget belägna myrer, om tillsammans cirka 75 tunl., undersöktes här, för att utröna i hwad mån de kunde förbättras till sin foderastfästning. Å den ena utstatades och afwägdes ett 1656 fets långt afloppsdikey öfwer hwilket gräfningslista m. m. jemwäl uppsattes, och å den andre förestrefes anläggning af några snärrediken, allt hufwudiaktigen för att minsta frostlåndheten wid stället, enär de båda wero tjenliga till odling och någon annan slags förbättring icke lämpade sig att derå använda.

Uti Arwidsjauris socken:

Öfver Undersökning verkställdes här i

liga undersökningar för statsbidrags sökande till desammas utdikning verkställdes; och skulle främdeles ritningar och förslager m. m. utarbetas.

Renwallen (Öfre Svärdet). Åttskilliga myrlägenheter undersöktes, och å en sådan, om cirka 8 tunl., som på det hela taget var oduglig till odling, men särdeles våt och innpig, samt låg strart wid och omkring stället, som ett frostnäste af prima sort, utstakades och afvägdes ett hufvudaflopp af 2664 fots längd, hvarjemte öfrige i och för sökande af utdikningsbidrag nödiga undersökningsarbeten utfördes, och skulle ritningar och förslager m. m. sedermera upprättas.

Uti Malå kapellförsamling:

Mörttjern. Twenne intill byn belägna myrlägenheter undersöktes, hwaraf den ena lämpade sig till odling och var omkring 50 tunl. stor, den andre, som endast var 5 tunl., deremot icke, men war desto mera saut och frostlåndt, och meddelades underrättelser om lämpligaste jättet för desammas behandling. Twenne sjöar, med deras gemenamma aflopp, undersöktes äfwen, och föreskrifter rörande desammas fördjupning, i och för sjöarnes jämfning, meddelades. Genom en dylik jämfning winnes icke obetydligt höboble från stränderna.

rörande den öppna åfers ändamålsenligaste afdikning och brukning, meddelades äfwen m. m.

Fårträsk. Undersökning verkställdes här af åtskilliga lanta myrer och andra i byns närhet belägna frostlåndta ställen, om tillsammans cirka 60 tunl., hvarjemte upplysningar meddelades om lämpligaste sättet för deras behandling, till minskande af desamma frostlåndthet. Äfwen meddelades åtskilliga råd och upplysningar rörande den öppna åfers ändamålsenligaste afdikning och brukning m. m.

Släppträsk. Arbetena på detta ställe woro fullkomligt enahanda med de på föregående ställe beskifna, och uppgif arealen af de undersökta myrlägenheterna tillsammans till

Äf nu meddelade detaljbeskrifningar öfwer förrättningar-
nes föremål på de elika förrättningsställena, framgår, att ar-
betena å de flesta ställena hafwa afsett undersökningars verk-
ställande för att kunna begära bidrag af allmänna medel till
utdikning och odling af de fring nästan hvarje ställe lig-
gande wattendränkta myrer och andra frostlåndta trakter, som
i sitt nuwarande skick utgöra liksom privilegierade frostnåsten,
de der endast äro ständiga källor till bekymmer, samt oro för
den i deras närhet liggande åkerjordens egare och brukare,
som aldrig äro säkra för grödornas bortfrysning, förr än de-
samma äro till hälften inbergade, men som, efter en ändamålsenlig utdikning, jäkert härutinnan skulle ändra natur,

En blick på trädgårdsodlingen i Pite 1866.

(Af hr Telegrafkommisarien L. A. Ringius.)

Sistförslutna för trädgårdsodlingen högst ogynsamma år har icke kunnat bringa de resultat af gjorda försök, som man önskat eller under gynsamare förhållanden kunnat förvänta. Sedan månaden April, särdeles blid och wacker, genom en temperatur, som wid middagstiden nästan hela månaden igenom uppgick till + 4, ännu oftare till + 6 och + 7, samt den 20:de och 21:ste höjde sig ända till + 11½ och + 10¾ grader C. låtit wertwerlden känna en försmak af wären, wäckte Maj med ännu blidare wäderlek och en temperatur som ofta wid middagstiden höjde sig till 10.

Augusti skadades genom nattfroster alla ömtåligare och spädare werter; de första dagarne af September hade ännu starkare frostnätter, som fullbordade hwad de föregående icke medhunnit; nu bortfröso fullkomligt alla ömtåliga werter såsom dahlier, gurkor, böner m. m., hwilka alla dock redan förut wero betydligt skadade. Att en för trädgårdsodlaren så ogynsam sommar icke kunde bringa uppfyllelse åt alla de förhoppningar en sanguinist försökare gjort sig är gifwet, icke desto mindre har den för oss framlagt resultat, som just genom sommarens ogynsamhet blifwa af desto större betydelse, ty klart är att hwad som under så ogynsamma förhållanden kan lyckas här och wästa under bättre förhållanden

på kall jord direkte. Lercojerne hafwa warit mycket beswårade och lidit af mast.

Slutligen torde ej vara olämpligt att här anföra några hastiga iakttagelser angående trädgårdsodlingen å en ort, som wisseligen ej hör till vårt land, men som dock ligger och i mer än ett afseende nära, och som dertill torde wara den i Europa — kanske i werlden — nordligast belägna ort, der någon trädgårdsodling eger rum. Jag menar Torned, som jag under de första September-dagarne, som hastigast besökte under en kort wistelse i Haparanda. Jag såg der i en täppa tillhörig garfwaren H. Henricson särdeles wacker tobak, som just skördades; egaren uppgaf att fröet under annamåne år

Hushållsgillenas Årsberättelser.

Från Lule Stads Gille.

(Af hr. Sandström, J. M. Finell.)

inträffade frostnätter den 12:te, 13:de och 30:de Maj. Den 27 och 29 Maj samt 1 och 2 Juni föll omväxlande snö, hagel och regn, hwarefter värmen höll sig under 12 grader, beledsagad af falla och genomträngande vindar ända till midsemmaraften. Under Juli månads första vecka hade vi några riktigt warma dagar, efter hwilka temperaturen tyvärr åter föll. Den 29 Juli inträffade ett åfregn, förenadt med hagelbyar, hvars makt ingen kan påminna sig hafwa sett hwarken här eller annorstädes. Hageln i allmänhet större än hasselnötter, slog ut hundraåtals fönsterrutor samt renfode fälten, hwarest det kom så totalt att man näppeligen kunde begripa hwarest werterna tagit vägen. Stora drifvor

tydligare män blifwit afkyldt af polarhafwets isar. Att luftens värme på ett särdeles under wintern märkbart sätt ökades, wore häraf en naturlig följd. Rådligast torde dock wara att icke bygga för mycket på denna förutslagelse, helst berörde wetenskapsman alltid torde blifwa skyldig en nöjattig förklaring öfwer orsaken till denna rubbning i naturens ordning. Omedlertid hafwa wintrarne under en följd af år saknat mycket af deras fordua stränghet. Härifrån gjorde dock den sistförflutna undantag. Under densamma rådde nemligen en jemn, tidtals skarp köld, som räckte ända in i Maj. Snö föll i ymnighet. Sednare hälften af Maj, äfwenjom förra hälften af Juni medförde ingen innerliga värme. Det war

Resultatet kunde då utfalla helt annorlunda, och hade, hvad järfildt denna sommar beträffar, wisat en gröda, som blifwit inbergad, innan nattfrosterna inträffade.

Höastskörden för året är snarare öfver än under medelmåttan. Bergningen gynnades af wackert wäder, hwadan qualiteen är god.

Rotfrukterna lemna i allmänhet medelmåttig äring. En odlas icke på denna ort. Jordmånen, som i allmänhet är ypperlig, tyckes dock böra uppmuntra till experimenter härmed. En annan fråga blir det, huru linplantan skall reda sig mot kölden. Den har dock härvidlag alldeles samma

För befolkningen wid Torne-elfwens stränder har laxfisket i alla tider utgjort en högst vigtig inkomstkälla. Ehuru man wisserligen ännu ej kan säga, att denna håller på att uttina, måste man dock medgifwa, att den märkbart aftager i ymnighet, och med en jemu årlig minskning kan förrådet snart nog vara uttömdt. För att förebygga denna olycka, har man varit betänkt på att anlägga en laxodlingsanstalt. Länets höfding, som ledt befolkningens uppmärksamhet på denna angelägenhet, som beredt finnarne tillfälle att inhemta metboden för laxodlingens bedrifwande, öfwerlemnade sakens slutliga verkställande åt laxfiske-intressenterna i länets

Från Pite Sockens Gille.

(Af hr Patron Edw. Wshjelm.)

Det sist förflutna året har för jordbrukarne inom Pite socken i alla afseenden varit ett hårdt år, ty genom den ihärlande kalla och våta varen och försommaren hämmades wer-
ten till den grad, att man redan i början af Juli emotsåg en dålig skörd; dock hade misshwert ej inträffat om ej dels hagel nedslagit säden och dels tidig frost inträffat, som i det närmaste förstörde allt det verande kornet.

Afskaffningen af de olika sädesslagen, foderwexter och rotfrukter är, som följer:

hög, hwarefter för hwarje distrikt anslås wisja tunnor span-
mål, som af föreståndaren under året utdelas till de fattige
efter hwar och ens skälliga behof.

Från Neder-Lule Sockens Gille.

(Af hr Komminister A. A. Stecksén.)

Då nu Neder-Lule landthushålls-gille går att göra redo
för den ståndpunkt jordbruket med dess binäringar inom denna

instränktta ladugården hunnit anskaffas, och så få, om annars någon af allmogen är i den lyckliga omständigheten att för kontanter kunna skaffa sig artificiella gödningsämnen, så synes ännu en lång tid återstå innan denna jocken, med sitt fördelaktiga läge och widsträckt odlingsmarker, kan bli hwad den i agrifulturistiskt hänseende borde vara. Sitwäl bör man hålla den idoge landtmannen räkning dertföre, att han icke tappat medet och ger allt på väten, ehuru han, det ena året efter det andra, får se sina åkrar hwitna till skörd, icke på naturens wanliga wäg, utan medelst frostskador, som på en enda natt kunna omintetgöra de mest löfswande förhoppningar om en rik skörd.

och af jämnare bestäffenhet, men skulle hafwa blifwit ännu sämre, om icke en ihållande torra med nordlig wind hade påskyndat den torfning och gifwit den ett någorlunda wackert utseende. Mer än $\frac{1}{4}$ del af bönderna anses icke hafwa fått säd och föda för året, hwarföre man har att motse — om icke brist på matkorn, i anseende till den ymniga införelsen under hösten — åtminstone på jädeskorn. Rågen, som i jemförelse med kornet, ringa odlas — ehuru den, tillika med hafra, torde böra vara ortens hufwudsäde — tros hafwa lidit af honungs-daggan, hwarföre den blef swagmatad, frös och gaf ringa afkastning. Potates, som ej så ringa odlas, gaf fleu skörd emedan blaffen i så tidigt hastfrös.

som under vintern inga biförtjenster finnas — och, om de än skulle finnas, så ringa vinstgifwande, att det är "så godt som uppåten mat" (som man säger) att dermed hyselsätta sig — måste bonden egentligen hyselsätta sig med egna försör, huslöjd och något litet gödselberedning.

Inhyssingens ställning till jordbrukaren är för den senare så wida menlig, att inhyssingarne i allmänhet under sommarren äro till ringa eller ingen nytta för jordbruket, emedan de då, så snart snön tinar bort och det är slut med att plundra stogarne, begifwa sig till åtskilliga biförtjenster utom byarne, och således undandraga sig att med jordarbete afbörda den skuld i hwilken de satt sig hos bonden för sitt

nem barnen ofta nog hafwa att wandra under den kalla årstiden $\frac{1}{4}$ mil och derutöfwer till skolan, wauligen litet klädda, och man dertill lägger föräldrarnes mer och mindre förtreende för dessa skolor, samt en del lärares mindre duglighet för detta sitt answarsfulla fall, så synes det icke underligt om ännu mycket är öfrigt att önska i den saken.

Från Öfwer-Lule Sockens Gille.

(Af hr Skolläraren N. Lindgren.)

Öfwer-Lule Sockens Gille, som under alla tiden af året, närne följ-

telse denna afdiskning må hafst på utsäde och sförd, är ännu obekant.

4:o. Odlas lin inom gillet och i hwilken skala? Hurdan afkastning och huru stor?

Frågawarande odling har med detta år betydligt tilltagit. Mången har fått ända till 10 a 12 kannor linfrö; och har afkomsten lyckats någondera till 24 skåp. lin pr fanna, men i medeltal till 15 skåp. Den motswarar och mycket säkert ortens behof.

I förbigående må härwid nämnas:

a) Att de, som fått bästa afkastningen, hafwa fått på någorlunda bördig jord, eller också begödsalat den.

9:o. Orsaken till inhyfsingarnes wexande antal?

Den ringa afkastning jordbruket gifwit, hwara intet förtroende till denna näringsgren tunnast uppstå, utan heldre till den lättare och närmaste utkomst, arbete mot dagpenning.

10:o. Botemedel deremot?

Goda år och ewerdeliga jordtorpsafstendringar.

11:o. Har jordtorpsystemet i någon anmärkningswärdare mån börjat tillämpas?

Nej!

12:o. Kan nybyggeswäsendet utbreda sig inom lappmarkerna utan försång för lapparne?

Månet förfång å omie tidor herde härwidlag ei gerna

Grönhasra har lemnat full skörd.

Några odlingar af betydighet hafwa i år inom gillet icke blifwit verkställda.

Lin odlas i ringa mån inom gillet, dock tyckes det, som linodlingen skulle gå framåt inom vissa byar, såsom Prestholmen och Drerbyn, der man i år skördat omkring 8 a 900 skålp. lin, hwilket synes ganska godt och wackert. Då allmogen får mera wana med linhandteringen, är det mycket troligt att linodlingen kommer att bedrifwas i temmeligen stor skala.

I wäfning och spinning är allmogen bra nog funnig, ty såwål den manliga som den kvinnliga personens beftånd

sednare wid tillfällen, då jordbruket kräfwer flera armar. Sannligen är dock inhyfsingen då obillig i sina pretentioner, hwilka den af skatter alltför tryckta bonden icke anser sig kunna tillfredsställa.

Från Neder-Kalix Sockens Gille.

(Af hr Brukspatron D. Hummel.)

I likhet med förra året utgör uppsättandet af härwa-

Potates kunde af omnämnde skäl icke heller vinna megnad, hwadan afkastningen blef högst ringa.

Resultatet af det hela är, att befolkningen ännu sått åtnöja sig med en skörd af spannmål och rotfrukter, som i bästa fall kan betraktas såsom jemförlig med lindrigare miswert.

Till utjåde fröbart korn tros finnas för jockuens behof, dock är högeligen att befara att det fröbara kornet, tillfölje af dess alltför ringa megnad, är för swagt att frambringa en så god skörd, som ett fullkomligt moget korn mäktat åstadkomma.

Dåstakt det fröna kornet användes till brödföda med

jande är wäl trådes (wäl jöndermyllas), tredje året bör den em möjligt något begödsas samt bejäs med hafra, hwara blifwer ett förträffligt och ymnigt foder, samt sjerde året starkt begödsas och bejäs med korn, hwilket utsås mycket tunt, på det att ortens höfrö blandadt med thimotej, som samtidsigt utsås, icke må wid uppsjutandet förqwäwas. Så snart de först igenlagda linderna börja aftaga i wertlighet, måste dessa ännu upptagas; trädning är då öfwerflödlig, emedan en sådan uppristad linda första året utan begödsling, lemnar en god lin- eller hafresskörd, hwarefter förtares på enahanda sätt, som ofwan nämnt.

Detta sätt att odla kornet är således det bästa till att

Vinodling har ännu icke vunnit insteg här, men all anledning är förhånden att sådan med nästa år kommer att företagas.

I spinning och väfning af allt hvad som till allmogens beklädnad egentligen hör, är den qvinliga befolkningen hemmastadd.

För slöjd, synnerligast att handtera yran, har falket i allmänhet mycken fallenhet, men någon husflöjd, hvaraf uppkommer alster till affalu, förekommer egentligen icke.

Sysselsättningen under den mörka årstiden utgöres i såfallade fjöbvarne, äfwen delwis i elfbvarne morgon och afton af tillverkning af fiffredskar, dektom i slöjd af hvad

blifwa alla upptänfliga medel mot fattigdomen endast palliater.

Jordtorpsystemet har icke ännu kunnat komma till stånd.

Beträffande nybyggesväsendet i lappmarken så, ehuru gillet icke i allmänhet har sig något härom bekant, torde de upplysningar, som undertecknad af en sakkunnig person erhållit, förtjena att omnämnas; hans rejonnemang war ungefärligen sålunda:

Ett praktiskt sätt, på hwilket de stridigheter, som alltför ofta uppstå emellan lappar och nybyggare kunde biläggas, är af stor betydelse för lappmarken. Sådant har dock alltid

utfodring hos andra, efter en sådan olycka blir nödsakad att nedslakta det mesta af sin boskap. Vid sådane förhållanden är tillståndet högst betänfligt mellan begge partierna, och kan ej derigenom förbättras, att vidare nybygges-anläggningar skulle inom lappmarkernas områden inställas, utan borde ett medel upptänkas, hvarigenom lapparne blefvo befriade från obehaget, att deras renar skulle förstöra nybyggarnes foder, äfwen som nybyggarne från förlusten af både hö och boskap. Att helt och hållet öfwerlåta lapparne den stora landwidd, som kallas lappmark och hwarest dock finnes lämpliga till och med goda lägenheter för en bosast befolknings fortkomst, were att förwandla hela landet till en mild ödemarf och

Som inom denna kommun icke finnes någon finsk befolkning, tillhör beswarandet af 13:de frågan egentligen icke detta gille, men enär den finska befolkningen widtager strart wid norra gränsen, eges dock någon kännedom om dess förhållanden, och finnes i gillet's tankar icke den allra ringaste skillnad mellan de förmåner och skyldigheter, som tilldelas och affordras den swenska och den finska språket talande allmogen, hwadan några befogade anledningar till misshelåtenhet hos den jednare icke bör förefinnas, ej heller har sådan afhörs.

Till betädfande af kostnaderna för fattigwården är för kommande år uttaxerad:

1. mantalsskattens variationer

Björkfors ladugård den 31 Oktober 1865.

54 st. mjölkande kor.

	Afkastning.			Afkastning.	
	f.r.	t.m.		f.r.	t.m.
Mattus . . .	442	75	Palmofukka . .	753	—
Marsi . . .	677	—	Ostenfi . . .	734	50
Karjavalto . .	470	—	Moisto . . .	704	50
Sara . . .	765	50	Jordan . . .	904	25

Mjölkaflastning

från den 31 Oktober 1864 till den 1 November 1865.

		f.r.	j.r.
1864	November	2,425	—
"	December	2,715	—
1865	Januari	2,545	—
"	Februari	2,343	—
"	Mars	2,383	16
"	April	2,560	16

Från Öfwer-Kalix Sockens Gille.

(Af hr Hofpredikanten E. Rosenius.)

Under hela tiden, sedan förtroendet att vara Öfwer-Kalix Hushålls-gilles ordförande mig tilldelades, jagad af mångfaldiga tidsödande åligganden och uppdrag, har jag, oaktadt bästa vilja, icke genom någon särskild åtgärd inom församlingen funnat främja de förbättringar, som med berörde gilles tillvaro afses; men, så sannt jag begagnat alla tillfällen, då jag varit i närmare beröring med allmogen, att uppmuntra densamma att widtaga nödiga förbättringar, inmerligast hmed jordbruket beträffar, så sannt har jag icke

lig afbildning af jorden egt rum och städse visat sig ut-öfwa det mest fördelaktiga inflytande på utläde och skörd.

4:o. Någon egentlig linodling har icke här ännu kommit i gång; men gjorda försök hafwa visat, att denna odling, åtminstone på wisia ställen, afwen här stulle med framgång kunna idkas.

5:o. Vid samma tid, då den riftande och lyckliggörande handfågningen här tog sin början och bomulls- och andra tyger till "goda priser" uppdukades för allmogens döttrar — började och slendan och wäfstolen att allt mer komma till ro och hwila; men några, synnerligast äldre qvinnor äro dock ännu temligen kunniga i spinning och enklare wäfning.

11:o. Jordtorpsystemet har icke här ännu kommit till någon anmärkningsvärd tillämpning.

12:o. Att lapparne i någon väsendtlig mån skulle komma att lida genom nybyggesanläggningar är swårt att se. Och skulle de än i någon mån blifwa lidande, så är wäl wigten af landets uppodling öfwerwägande.

13:o. Det enda våra finnar med skäl torde hafwa att klaga öfwer är, att deras litteratur är mera torftig. Men fråga är wäckt om afhjelpandet af denna brist åtminstone i det wäsendtliga.

gen af de olika sädesslagen ej motswara befolkningens behof. Deremot torde jodertillgången wara fullt tillräcklig och af god beskaffenhet.

En odlas ej inom gillet, men många af de ledamöter tyckas wara hugade för försök dermed nu sedan underwisaren i linodling besökt dem. Till befrämjande af denna näringsgren skulle, enligt gillet's tanke, ingenting kraftigare bidraga, än att någon jordbrukare från jödra eller mellersta Norrland nedsatte sig här på fullt allwar, wistade med egna händer våra trögförda finnar odlingsjättet samt nyttan och winsten af afkastningen m. m. Deputem skulle äfwen jordbruket i öfrigt, som onekligen här står på en wida lägre ståndpunkt

brancher numera i Finland börjat från trycket utgifwas. Nyttigt wore dock, om smärre lättfattliga ströfkrifter i landtbruk genom Hushållnings-sällskapets försorg blefwe öfversatta på finska språket och bland härwarande befolkning utdelade.

Från Pajala Sockens Gille.

(Af hr Brukspatron C. J. Sohlberg.)

Det fjerde misshwertåret har hemfölt denna kommun; efter en långvarig och kall vinter inträdde Maj månad gansta varm, omverlande med regn, så att fjällbäckarne flödade och

Ödlingsföretag af större omfång hafwa icke under året blifwit påbörjade, då jag undantager de wattendränkta myr-
rer i närheten af Kengis och Antis by, som blifwit af hr Agnomen Magnét år 1864 uppmätta och föreslagna till afdikning, å hvilka sednare arbetet bedrifwits, och har man redan observerat, att det mildrat frostländigheten å fring-
liggande trakt. Dyliga företag i större utsträckning äro för-
tjente af den största uppmärksamhet, och will man hoppas,
att allmogen skall mera lifligt omfatta idén i janima mån
nyttan deraf blir insedd och erkänd, helst staten lemnar dertill
icke obetydligt bidrag.

Hö-afkastningen, ehuru mindre än föregående år, anses
motiwara ortens behov.

de och all odling i öfrigt. Denna fraståtgärd rörande förbud af all odling å föreslagna kronoparker står i uppenbar strid med Rikets Ständers beslut, deruti befolkningen uppmanas att i synnerhet utsträcka odlingar till sanla kärr och myrer der frosten härjar svårast, för att dymedelst ernå ett mildare klimat, och har för detta ändamål statsmedel blifwit anslagna.

Binåringen. Det hufvudsakligaste är skogsförtjenster, lefwerverande af jägtimmer till jägwerken, tjärubräkning, handjägning af plank till någon del samt påtassebränning; i anseende till nedtryckte priser å dessa produkter, och då en påräknad landsvägs anläggande från Kengis brukt genom den tätast befolkade delen af läfven till Örebro.

Från Gelliwara Sockens Gille.

(Af hr Kronolänsmannen Th. Silfverbrand.)

I anseende till de på hwarandra följande trenne miswertaeren har hos den betryäta allmogen tywärr hög för odling affwalnat; dock måste man antaga, att den tid som är öfrig, sedan bergningen m. m. blifwit undanmjord, måste användas till biförtjenster, för att nödorstig utkomst må kunna beredas, och hufvudnäringen blir på detta sätt försummad.

Om ej Gyljens bolag hade detta år lemnat förtjenster åt allmogen, så hade säkerligen taslan härstädes blifwit mörk och tillståndet mera än beklagansvärdt. I den delen af sock-

S allmänhet taget är ej inhyrespersonalen så stor, ty vanligtvis är förhållandet inom socknen denna, att då en dräng ingår ättenskap, så inhyr han sig ett nybygge. Swar och en vill vara sjelfständig. Den inhyrespersonal, som finnes, är emellertid en tryckande börda inom kommunen, och synnerligast då miswert inträffar, ty nybyggaren har föga eller intet arbete att gifwa, då han sjelf är i behof af arbetsförtjenst för sin egen utkomst.

Swad nybygges-utbredningen inom lappmarken widkommer, så gör denamma ej det ringaste men eller förfång för lapparne, åtminstone inom Gellivare, ty nybyggarna och lapparne härstädes stå i ett godt förhållande till hwarandra, och detta inhemta samhälle är ett förhållande till hwarandra.

årets gröda blef så förstörd, att den både till qvantiteten och kvaliteten icke är bättre än förlidne årets.

Potates, som redan i jorden till större delen blef bortfrusen, torde knappt lemna utsådet.

Höfångsten har varit under medelmåttan.

Vinodling har härstädes ännu icke varit försökt. Jag twiflar icke att denna wert äfwen skulle triswas här, men folket är ännu okunnigt om odlingen deras, och önskligt wore att någon blefwe bitfärd, som härem kunde tillhandaga med råd och upplysningar.

Med väfning och spinning samt andra handväfning

och bergäsarne, der lapparne wintertiden förnämligast uppehålla sig, och å fjälltraakterne ofwanom barrskogen, der de höst och wår wistas, om nybyggen anläggas till större omfång, så är det påtagligt, det nomadlifwet måste upphöra och denna folkstam blifwa bragt till tiggarskafwen. I sammanhang härmed får jag äran upplysa, det lappallmogén äfwen inom norska området, der de sommartiden äro twungna att uppehålla sig, blifwa af derwarande inbyggare mer och mer utträngda. Ty efterhand, som de inhägnader, inom hwilka Lapparne hafwa sina renar under mjölkningen instängda, blifwa, medelst den af renarne sålda spillningen, gräsbewerta, insynar och besätter sig norska befolkningen, längs efter det

hwarefter åter den kyliga wäderleken blef rådande; under sistlidne sommar har således i allmänhet en mera kylig wäderlek varit rådande. På hösten, i slutet af September och början af Oktober inträffade starka stormar, hwilka tillika gjorde skada å det i stäcker uppsatta höet, som af blåsten blef uppriswet och bortfördt.

Enär sommaren inträdde tidigare än wanligt, så kunde och såningen försiåga något tidigare än de förslutna åren, men den kyliga wäderleken i början på sommaren jemte den falla blåsten hämmade wertligheten såwål å åker som äng; den i Juli månad inträdande solwärmen wertade dock upp-

åtminstone, att de kunna tillfredsställa sina mera inskränkta behof och anspråk. Hvad husflöjden beträffar, äro flera bland allmogen kunniga deri för så widt det rör tillverkandet af de flöjdester, som på denna ort förnämligast förekomma, och dessa äro i allmänhet mera simpla. Folkets hussättning under vintern, nemligen den jordbrukande befolkningens, består för det mesta uti försör till gårdens nytta eller för eget behof, utom de hwardagliga göromålen wid ett gårdsbruk. Af inhysingar eller backstugufittare finnas icke många här i socknen, ej heller tillwerer deras antal. Jordtorpsystemet har icke börjat användas härstädes. Frågan

husbälls-sällskapets förvaltnings-utskotts cirkulär af den 1 siltidne Oktober, i den ordning de der förekomma.

1:o. Förhållandet med väderleken under olika tider af året etc. och den sammans inflytande på jorden, iäningstiden och skörden?

Förleden vinter föredde sig intet särdeles anmärkningsvärdt i afseende på väderleksförhållandena, om man undantager att det töade mycket under jultiden, hwilket här anses såsom ett förbud till inträffande frost under hösthemaren; ty lyder det gamla ordspråket: "Snö och påskmö gör fruset korn och ruttet bö." Snö inträffade och härstades på sjelfva Påskdagen, och i vådmen bekräftades i afseende på

och som utgjorde det buhvudiaktigaste af hela åringen, frest-
skadades så, att den ej kunnat till föda för menniskor an-
vändas.

Marken snöbelades härstädes wid början af Oktober, och
eburn snön wid slutet af sistlidne November månad i stogs-
bygden war två fot djup, har den dock i följd af sedermera
inträffad stark tö så hopfrynpt, att den nu knappast är en
fot djup. Sträng köld har emellan snöfallen inträffat, upp-
gående stundom till 30 grader, men har dock hittills icke wa-
rit synnerligt ihållande. Under Oktober månad hafwa utom-
ordentligt wäldjamma stormar här existerat, hwilka, synnerli-
gast uppe i fjällbygden förorsakat betydliga skador.

inbrott, man egde grundadt hopp om erbållande af en nära
fullt medelmåttig skörd, helst kornet redan då uppnått den
utveckling, som, under en några dagar ytterligare fortsett
tjenlig väderlek, skulle öfvergått till fullkomlig mogenhet; men
frostnätterna kommo helt oförmodadt och förvandlade de
ljusa förhoppningarne i nedslagenhet och bekymmer. Några
så nybyggare hade wäl, warnade af den tilltagande kylan i
lusten, före frosten hunnit afmeja större delen af sina åkrar,
och erhöles följaktligen en af frest öfklad kornafkastning,
men flertalet af socknens jordbrukare åter, sinne genom total
misswert omgälla försunliheten att gifwa öft på den mör-

skogsförtjensterne är högt ogynsam, samt folkets i allmänhet skuldiatta och utblottade belägenhet härvid tillika behjertas, äro utsigterna för allmogens härstädes ekonomiska utkomst, så betydneramma, som de under någon föregående tidsperiod funnat vara.

3:o. Har fullständig afdikning af jorden på något ställe egt rum och hwilket inslytande har denna haft på utsäde och skörd?

Någon fullständig afdikning af jorden har härstädes ej egt rum; wäl hafwa åtskilliga försök i den wägen på de sednaste åren gjorts, i och för myrödling, men som dessa enstaka odlingsföretag ej blifwit fullbordade och afdikning

Frågorna 9 och 10 beswaras i nästföregående punkt.

11:o. Har jordtorpsystemet i någon anmärkningswärdare mån börjat tillämpas?

Till ortens skada har jordtorpsystemet här ännu icke börjat tillämpas.

12:o. Kan nybyggeswäsendet utbreda sig inom Lappmarkerna utan försång för lapparne?

För såwidt nybyggesutnyttningarne ej ske inom fjell-lappens egentliga gebit, d. w. s. fjellregionen, der nybyggen icke heller kunna i anseende till klimatiska och andra missgynnande omständigheter med någon fördel ware sig för den enstildte eller det allmänna anläggas, och de lappland hwilka

skarpa frostnätterna mellan den 22 och 26 i nämnde månad.

I följd af omrörde förhållande hade värlädet gjort obetydligt framsteg före Juli månads ingång, brodden uppgått tunn och blandad med mycket ogräs, hade desutom ett af falla vindar förorsakat gulaktigt utseende. Under Juli månad erhöles väl wertligheten en önskelig fortkomst, åkrarne gingo i ar och fingo efter omständigheten en hoppfull utsigt; men genom den låga värmegrad under hela Augusti månad fördröjdes mognaden, så att de inträffade frostnätterna till största delen förstörde sädesgrödan; hwadan afkastningen, med förra årets skörd jemförlig, är af ringa quantitet i förhål-

att inhysingen aldrig åstundar hafwa det annorlunda, hans familj ökas med åren, han är och förblifwer sambället till last. En radikalare häremot wore wisserligen det, att unga personer icke fingo gifta sig förr än de förskaffat sig jordegendom, hwilken, åtminstone härstädes icke wore järdeles swår att åtkomma, ettdera genom inhysning af tjenlig odlingsmark eller genom terparekontrakt med hemmansåboer.

Sordtorpsystemet har väl ännu icke blifwit här tillämpad, men man har ej anledning förmoda det åboerna wore owillige att ingå sådana kontrakt, om någon åstundade erhålla dem.

Inhemmansanläggningar kunna utwifvelaktigt utbreda

Efter midsommar inträdde likväl härstädes owanlig värme med omvärlande regn, så att både åker och äng under några veckors tid i sin värtlighet då påskyndades, tills natten mellan den 22 och 23 Augusti, då så stark köld inträffade, att å alla frostlåndtare ställen potatistålen svartnade och säden delwis skadades. Hvad som efter denna frostnatt ännu fanns ofskadadt qwar, blef dock å frostömmare hemman sedermera af förnyad frost förhärjadt nätterna emellan 1, 2 och 3 September, då fornet måste tagas omöget och till större delen fruset, hvar dan detta år härstädes kan anses närmast miswärt.

2:o. Årswärten är dock i år å frostfriare hemmansdelar, i förhållande till utiädet, till

Då detta blifwit undångjordt, och lapparne kommit ifrån fjellen ned till den jweniska byggden, så uppstå båda folkten emellan affärer om renhandel, som, då den blifwit afflutad, för sjelfwa slagtningsens verkställande, slagkets ordentliga redande, hudars och bällingars spitande medtager sin tid, särdeles morgon och afton under den mörka förejulswintern. I öfrigt åtgår om winteren för mankønet mycken tid i wedss hemkörning och upphuggning, samt för de två till och med tre gånger hwarje winter förnyade långa utlandsresor för ipannmåls inköp och uppförsling åt hushållen. Nu är det dock i denna winter, som sågtimmerhuggning härstädes för

Från Malå Kapell-lag.

(Af hr Kapellpredikanten Joh. Wörtzell.)

Väderleken: Under 3:ne första månaderna war medeltemperaturen 11,43 gr. under fryspunkten, på hwilken tid äfwen lägsta temperaturen, 40 gr. inträffade — 13 dagar föll snö, 25 dagar war mulet och den öfriga tiden war klar och halfklar himmel. Under nästföljande 3:ne månader war medeltemperaturen + 6,41 gr., 6 dagar snö, 1 dag hagel, 7 dagar regn, 5 dagar mulet och den öfriga tiden wadra dagar. De sista 10 dagarne af Maj och de första 10 af Juni werkställdes sådd af korn, potatis och fårbötter. Under samma tid

skulle förmå anskaffa ej blott allt, hwad de sjelfwe behöfde förtära, utan ock, hwad de skulle utbyta för sådeskornet, och just i oförmågan att åstadkomma detta ligger orsaken till betymer för den närmaste framtiden, helst utsigterna att bestämma det för dagen behöfliga synas redan i det närvarande mörka för många. Potatisen lossnade i allmänhet medelmåttig afkastning, men, emedan åkerjorden war upptorkad så, att dess yta spruckit och glesnat, innan frostnätterna kommo, så nedträngde kölden i jorden och skadade potatisen till den grad, att öfwer allt från 25 till 50 procent blifwit oanvändbart för annat, än ladugården. Gräset, ehuru skadadt af

domliga hagslösheten för träget handarbete i wäsendtlig mån bidrager.

8:o, 9:o och 10:o. Swad inhysingarne beträffar, så har härstädes den åtgärden börjat widtagas, att bereda fronetorp åt desamma och derigenom har i det närmaste inhysingarnes antal förswunnit. Denna åtgärd från kommunens sida har redan wijat sig medföra en förut icke anad, mångfaldig nytta: 1:o) för bonden, som befrias från intrång i hus och egor, 2:o) för inhysingen, som kommer under eget tak och blir i tillfälle att arbeta sig frukt af egen jord, hwarigenom hägen lifwas och arbetet går dubbelt rakare, än förut; 3:o) för jorden, som blir på så många nya ställen odlad och förskönad

bygget, om just ej genom egen skötsel deraf, så kan det dock ske genom öfwerlåtande åt någon mera öfswad och idog arbetare mot beting af lifstidsunderhåll. Det är derföre af innerlig wiät så wäl för lappsta, som swenska nationen att nybyggesanläggningarne i lappmarken befordras och uppmuntras. De lappar inom denna kommun, hwilka icke widtagit den försigtigheten att rusta sig nybyggen, hafwa kommit fattigwården till last, hwilken nödhjelp ej heller skulle hafwa varit att finna, derest ej nybyggeswäsendet redan varit framdrifwet och utbredt.

Styrelsen öfver Ålwa Landtbruksskola.

Ordförande: Landsböfdingen m. m. S. P. Bergman.
 Sekreterare och Skattnästare: Tel-Kommiss. A. Cajanus.
 Bedamöter: Förvaltnings-utskottet.
 Handlanden D. D. Sundberg.
 Vice Consul J. Bodell.
 Handlanden B. Forsberg, j.

Norrbottnens Län's Kongl. Sushållningsfällskap

Matrikel i Februari 1866.

Ordförande:

Hushållningsgillen.

Lule Stad.

Ordförande.

Finell, J. M., Handlande.

Besamöter.

Luleå. Amnénus, N. E., Postinspektör.
Bäckman, C. S., Rector.

Luleå.

Waldenström, G. M., Doktor, M. B. D.
Widmark, H., Löjtnant.
Åhrström, S., Sackware.
Sqwist, N. U., Skwerjägare.

Pite Stad.

Ordförande.

Rydstedt, G., Skwerjägare.

Besamöter.

Piteå.

Bergrström, G., Skwerjägare.

Haparanda. Grape, Th., Telegrafassistent.
 Gadzell, J. W., Ingeniör.
 Hertzman, W., Handlande.
 Helmström, Jör., Garfware.
 Kroot, A., Tullförwaltare.
 Lindh, J. W., v. Consul.
 Pipou, J., Magister.
 Pipou, C., Ingeniör.
 Stenberg, C., Handlande.
 Mattila. Stenberg, C. C., Häradshöfding.
 Haparanda. Strömberg, J., Färgerifabrikör.

Sjöby. Hedqvist, C. A., Handlande.
 Böhle. Hedqvist, C. K., Hemmansegare.
 Sjölnäs. Hellgren, L., Råmdeman.
 Böhle. Holmgren, D. E:son, Hemmansegare.
 Svensbyn. Holmgren, J., Hemmansegare.
 Borgförb. Häggström, N. T., Inspektör.
 Hertil. Höglund, D., Hemmansegare.
 Pitholm. Jonsen, Sam., Hemmansegare.
 Böhle. Jonsen, Gr., Hemmansegare.
 Pitholm. Johanson, J., Råmdeman.
 Sjölnäs. Larsson, G. T., Hemmansegare.

Böble.	Swensson, S., Hemmanssegare.
Dijebyn.	Törnsten, A., Major, R. S. D.
	Walter von, C. L., Kronolänsman.
Hertlar.	Wallmark, E. A., Regementskrifware, R. B. D.
Dijebyn.	Witström, C. D., Kronolänsman.
Tefre.	Oberg, Ol. A:son, Hemmanssegare.
Elfsbyn.	Ohberg, S., Handlande.
Tefre.	Ohman, S., Hemmanssegare.
Swensbyn.	Ohman, Is. Sw:son, Hemmanssegare.

Neder-Rule Socken.

G:la Staden.	Hjertstedt, Gästgifsware.
Aswa.	Holmgren, D., Rättare.
Sunderbyn.	Helm, Fahnjunkare.
Gustafsfrid.	Hellström, C. G. L., Ingeniör.
Sunderbyn.	Hellström, E., Ingeniör.
	Holmström, C. W., Löjtnent.
Aswa.	Hjatsen, Is., Hemmanssegare.
Sunderbyn.	Jacobsen, J. D., Länshjurläkare.
Bensbyn.	Jacobsen, H., Hemmanssegare.
Ahlwik.	Johansen, D., "
	Sönsen, D., "
Alma.	Karlson, P. M. Mänsdoman.

G:la Staden.	Wistström, Fridolf, Herr.
Pehrson.	Obom, H., Riksdagsman.
Skullen.	Qwist, C., Fabrikör.
Sunderbyn.	Ohlund, D., Ingeniör.

Öfwer-Lule Socken.

Ordförande.

Boden.	Lindgren, R., Skollärare.
--------	---------------------------

Besamöter.

Ljuså.	Amnén, A., Snickare.
--------	----------------------

Harads.	Nordqvist, Hemmansegare.
Swartbjörnsbyn.	Nordlund, J. G., Hemmansegare.
Uubyn.	Nordström, P., "
Heden.	Nyberg, N. D., "
Buddbyn.	Nyberg, S., "
Swartbyn.	Olofson, S. P., "
Uubyn.	Olofson, N., "
Swartbjörnsbyn.	Olofson, N. P., "
Boden.	Pettersson, S. G., "
Swartbyn.	Pettersson, S. P., Ryskewård.
Witbyn.	Pettersson, S. P., Hemmansegare.
Buddbyn.	Rutqvist, S. A., "

Nånbyn.	Holmgren, S. G., Inspektör.
Hvitån.	Holmqvist, A., Hemmansegare.
	Hvitström, S., "
Nånbyn.	Häggström, A., Inspektör.
Böble.	Höglin, S., Hemmansegare.
Temtön.	Jakobsen, G., "
Degerfel.	Johansson, A., "
Prestholm.	Johansson, S., "
Lånbyn.	Lampa, P. G., Inspektör.
Mjösjerden.	Lindström, E. G., Hemmansegare.
Böble.	Lundberg, E. G., "
Drrbyn.	Löfgren, S., "
Prestholm.	Löfgren, S., "

Kyrkostaden.	Bergbohm, G. E., Inspektör.
	Brattberg, And., Herr.
	Brattberg, Axel, "
	Bäckman, W. D. A., Telegrafkommisarie.
	Bäckström, A., Handlande.
Nånbyn.	Englund, A. D., Hemmansegare.
Pålänge.	Englund, A. E., "
Björknäs.	Grape, S., Kapten.
Lörefors.	Hamfeldt, S., Brukspatron.
Kyrkostaden.	Holmgren, A., Handlande.
	Holmgren, Aug. Herr.
Kolfs.	Horney, G., Postmästare.

Wännäs.	Hendriksson, Jacob, Hemmansegare.
Landsjerf.	Sönsson, C., "
Mitajerf.	Varsson, L., "
Gultet.	Milsson, L. H., "
Wännäs.	Milsson, N. P., "
Bränna.	Sundell, C. D., Komminister.

Carl Gustafs Socken.

Ordförande.

Grape, J., Kyrkoherde.

Ledamöter.

Ledamöter.

Kierisvaara	Alatalo, D. J:son, Hemmansegare.
Johapieti.	Are, G. J:son, Gästgifsware.
Kengis.	Bergström, J., Hemmansegare.
Muoniowaara.	Korsström, B., Handlande.
Pajala.	Lasju, J. Hansson, Hemmansegare.
	Lestadius, L. B., Handlande.
	Lidström, J., Kronolänsman.
	Pajala, J. H:son, Hemmansegare.
	Pajala, H., "
	Pellisa, H., Gästgifsware.

Enontekiö Vappmark.**Ordförande.**

Curtelius, J. D., Kyrkoherde.

Besamöter.

Karesuando. Hackzell, G. S., Kronolänsman.
 Maunu. Grape, J., Kleckare och Hemmansägare.
 Sawisemutka. Naatamaa, J., Kateket.

Suckasjärvi Vappmark.

Sappero. Læstadius, N., Kronolänsman.

Rättelser.

Sid.	7 rad.	3 uppir.	står:	afflagna,	läs:	anflagna
"	16	"	15	"	anføres,	" anföras
"	"	"	19	"	årsafgiften	" årsafgifter
"	30	"	7 nedifr.	"	jord	" jro
"	31	"	12 uppir.	"	röta sig	" röta sig

Norrbottens Län

Protokoll, hållet wid Norrbottens
Läns Hushållnings-Sällskaps sam-

Pite socken: jordbrukaren Hinrichs och inspektoren Nyström,
 Alter,
Haparanda: telegrafkommisarien S. Lundgren och öfverupp-
 syningsmannen G. Lundström,
Nåne: inspektoren C. S. Ljungberg, Nånbyn; och hemmans-
 egaren Anders Öström, Öhn,
Gelliwara: pastor Stenberg och fogsuppsyningsman L. En-
 gelmark.

§ 2.

Till ledamöter i Förvaltnings-Utskottet invaldes
 handlanden D. D. Sundberg och hemmansägaren M.
 M. (Sundström i Nånbyn).

wisa från förhållandena härstädes. Ordföranden i Hapa-
 randa Gille anför följande intressanta iakttagelse: "Af de
 meteorologiska observationer, hwilka under en följd af 3:ne
 årtionden blifwit gjorda på en icke långt från Haparanda
 aflägen ort, har det wixat sig, att medeltemperaturen för
 året wanligen är densamma under alla år. Om derför nå-
 gon gång inträffar, att vintern utmärker sig genom sträng
 och ihållande köld, så är den påföljande sommaren mycket
 varm, och tvärtom." Sistförflutna vinter kan knapt sägas
 hafwa tagit sin början förrän i Januari, men våren war
 så mycket långvarigare. Nederbörden war under sommaren
 början otillräcklig för att upplösa fölen, hwargenom wert-

att vara äppasjade efter små lokaliteters inskränkta intressen och människans egennyttiga beräkningar. Det skulle äfwen för människans både lekamliga och sedliga lif vara söga nyttigt, att icke säga högst förderfligt, att utan möda se sina önskingar uppfyllda. Öfwer är en hellosam strid, och om människan brukar sitt förstånd d. w. i. odlar det, skall hon gå segrande ur denna strid. "Tålamod öfvervinner berg." Och tålamod och arbete är för jordbrukaren framför andre behöflige. I det wi tycka vara endt, böra wi således söka fördelar för oss. Huru många jordbrukare har icke flagat öfwer en nederbörd, som hindrade sådden, hämmade den fulla utvecklingen af megnaden, öfvervannade hans ångar och

den samma. Sällskapet har äfwen sött uppmuntra hägen för odling af denna nyttiga kulturwert genom att anslå 300 r:dr till resekostnad för en person, som meddelade allmogen undervisning i linets behandling, och wid förra wintersammankträdet beslöts, att en linwerksbyggare skulle requireras från Helsingland. Genom hr landshöfding Bergmans förjerg har äfwen en sådan, i sitt sac kunnig man, wid namn Jonsen, under sommarens besökt länet, men utan att blifwa så mycket anlitad, som Sällskapet's affigt med requisitionen jäterligen varit. Endast på twänne ställen hafwa linberedningswerk under Jonsens ledning blifwit uppförda, nemligen i Neder-

Detta har under fästförflutna år blifwit verkställt; men det torde kunna ifrågasättas, huruvida de för en sådan skrift erforderliga medel icke skulle kunna ännu bättre användas genom större inköp af utmärkta landbrukskrifter, hvarpå nu icke är någon brist. Professor Arrhenius har ju rikttat landbrukslitteraturen med de värdefullaste alster, framställda på ett enkelt och för alla lättfattligt språk. Vore det icke skäl uti att göra dem tillgängliga för länets jordbrukare? Förvaltnings-Utskottet har visserligen requirerat 100 exemplar af trenne bland dessa småkrifter, men att detta antal är otillräckligt, är lätt insedt. Som de förra upplagorna af dessa skrifter äro utgånga och nya ännu icke hunnit utgif-

Som jordbruksväsendet intagit ett allt viktigare rum i landets produktionsförmåga, så att export och import af spannmål åtminstone under gynsamare år icke blott uppväga hwarandra, utan att balansen till och med sjunker till fördel för den förre, har man ansett af wigt, att detsamma finge sina gemensamma föreningspunkter på samma gång som sina kraftiga målsmän. Detta ändamål har man ansett i någon men kunna winnas genom ett årligt sammanträde i Stockholm af delegerade från alla Hushållnings-Sällskap i riket. Det kan icke heller betwiflas, att ett sådant landbruksutskotts önsningar och förslag till jordbrukets fromma

förande hafwa ädagalagt så stor egen nytta, att de icke debiterat Sällskapet för de kostnader, som med uppdraget varit förenade.

För att befördrå sparbarhet, som hittills "ingalunda synes vara något utmärkande drag i svenska folklynnet," hafwa sparbankerna ansetts som det verksamaste medlet; men då det visat sig, att Sverige ännu i detta hänseende står efter de flesta kulturländer i Europa, har Kongl. Maj:t, för att befrämja sparbanksväsendets utveckling, infordrat Hushållnings-Sällskapens underdäniga yttranden öfver ett af Chefen för Statistiska Centralbyrån framlagdt förslag, hvarigenom Hushållnings-Sällskapen skulle komma att utgöra en

Som wantligt hafwa äfwen under förlidna år landtbruksingenjörerna varit flitigt anlitade. Hr Magnét, som en gång skall anses vara icke utan förtjenster om Norrbottens jordbruksförbättring och som i väsentlig men bidragit till att göra våra sommarmöten lifliga och undervisande, har insändt berättelse öfver de verkställda agronomiska undersökningarne i länet under året, hvaruti han förmåder sig hafwa besökt 30 förrättningsställen inom 6 sednar. Härtill hade åtgått 98 rese- och förrättningsdagar. Derjemte hade till landtbruksstipendiaten S. M. Petström blifwit under hr Magnéts anvisning och ansvar öfverlätna undersökningarne

kunna draga någon direkt nytta af skolan, om icke några af de utgående lärningarne komma att besätta sig härstädes. Emellertid måste det erkännas, att detta beklagliga förhållande är att tillskrifwa innewånarne sjelfwa, då de icke för sina söner wilja tillgodogöra sig det gynsamma tillfälle, som erbjuder sig till fri undervisning, fritt kosthåll och derjemte till kontant understöd under lärotiden. Det är icke på många ställen man erbjudes betalning, om man vill underkasta sig att blifwa bibringad litet mer wetande än det man redan besitter, och ännu sällsyntare torde vara, att ett så uppoffrande och wälwilligt anbud försmås. Allmogén har dock icke kunnat undwika alla goda inwerkningar af skolan.

göra ansträngningar för att återvinna hwad wi förlorat. Må wi blott undertiden icke göra oss skyldiga till den synden, att klaga öfwer dåligt fiske, ty detta är wår egen skuld. Wattenet företer en fruktjambhet som för oss är ofattlig, och wi behöfwa blott låta på wisja tider deß lif i fred leka sig fram, för att aldrig vara i jäknad af denna slags föda. Genom den tillfälligheten, att Torneo elf steg owanligt högt wid laxens leetid, och hwilket lade hinder i wägen för allt slags fiske, lärer man med wisshet kunna antaga, att laxarnes antal betydligt tillwert, så att — säger gilletts ordförande — laxodlingen i Torneo elf ändock på sätt och wis

sekreteraren i Gefleborgs läns Hushållnings-Sällskap åtskilliga upplysningar erhållits om en i Helsingland anlagd fabrik för terpentinberedning, och Förvaltnings-Utskottet har deponerat wändt sig till K. Patriotiska Sällskapet med anhållan om upplysningar, men swaret, som först för ett par dagar sedan anlände, innehöll blott, att Patriotiska Sällskapet hade med reseunderstöd försett en hr Thornblad för att i Norge inhemta kännedom om der använda metoder för tjärn- och trädolja-beredning, men hade hr Thornblads redogörelse ännu icke till Sällskapet inkommit, hwaremot Patriotiska Sällskapet öfverlemnade ett af K. Landtbruks-Akademiens Förvaltnings-Komite utfärdadt Cirkulär till K. M. Befallningshafwande i länen, rörande tillfällen till erhållande af

hugnesamt att erfara, att det barnhem, som för något mer än ett år sedan bildades i Neder-Kalix, utwidgat sin verksamhet, så att antalet af flickor, som der njuta wård och undervisning, nu uppgå till tolf, och Gillets Ordförande uttalar förhoppning om barnhemmets fortsarande bistånd.

Som uppmärksamheten på sednare åren blifwit riktad åt förhållandena wid vår finska gräns derigenom att dels twister uppstått mellan nybyggare och lappar, dels det förmenta påståendet utgick, att den finska befolkningen skulle hafwa anledning till klagomål öfwer stusmoderlig behandling från swenskt sida, upptogs i det från Förvaltnings-Utskottet utfärdade Cirkulär till Gillenas hrr Ordförande om den af-

genom inköp af så förtjenstfulla landtbruksfrister som de af professor Arrhenius utgifna småskrifter samt H. Spaaks uppsats om Landtbruk utan binäringar, för att i större antal utdelas i länet, utspann sig en längre diskussion, hvarunder meningarne woro delade, men med afseende på att allmogen med större uppmärksamhet följde framställningar, hwilka utgingo från personer inom länet, beslöts genom omröstning, att qwartalsfristen äfwen under innewarande år skulle utgifwas.

af premier för verkställd grunddikning wore tilländagången, men jordens förbättring medelst ett så bestafadt behandlingsätt wore af stor wigt, på samma gång som det wore söga användt i länet, beslöt Sällskapet, att enahanda premier och under likartade wilkor, som förut warit bestämda, äfwen för twänne nästkommande år skulle utgå.

§ 10.

Den på mötet i Djebyn gjorda motion, att Hushållningssällskapet på ett eller annat sätt skulle upp-

stämmt beslut, att dertöre en komité borde nedsättas för verkställande af denna utredning, synnerligast med afseende på platsen för anläggningen, hwilket wore så mycket vigtigare som i annat fall man kunde råfa ut för det misödet att efter ett eller annat år lida brist på råännen, dels att det kunde ifrågasättas, om Sällskapet, som saknade tillgångar, egde rättighet att upptaga lån; dels att, som det föreslagna företaget kunde anses blifwa winstgifwande och benämnades ett industriellt företag, den enskilda företagsamheten i första rummet borde vara verksam af ett Sällskap.

talet ledamöter woro af denna åsigt, men bestämdes derjemte, att frågan skulle ännu närmare utredas, järdedes hwad platsen angick, af Förvaltnings-Utskottet, som egde för ändamålet tillkalla sakkunnige personer, hwarefter det samma skulle utfärda inbjudning till aktie-teckning, hwilken inbjudning borde wara åtföljd af en i alla hänseenden upplysande och fullständig prospektus. Om omständigheterna dertill föranledde, skulle Sällskapets ledamöter kallas till extra sammanträde, för att fatta definitivt beslut i frågan.

produkter, att någon täflan å de stora utställningarne ännu icke kunde ifrågakomma.

§ 14.

Med anledning af ett från Förvaltnings-Utskottet framställt förslag att bekosta apothekaren Widgrens resor inom Måne socken i och för undervisning i brödbakning af mossor, beslöts att Utskottet först skulle låta undersöka sådant slags bröd, för att så uttrönt deß näringskraft.

§ 15.

byte mellan den Sällskapet tillhörige tjur, som numera swärligen kan användas för betäckning, och en yngre, honom tillhörig, öfwerlemnas till Förvaltnings-Utskottet att antaga eller afslå.

§ 18.

På förslag af hr Ulfhjelm beslöts genom omröstning att länsdjurläkaren Jacobsens lönebidrag af Sällskapet skulle tillswidare utgå med 300 r:dr d. w. i. med en förhöjning af 200 r:dr.

Årsberättelser.

Berättelse öfver verkställda agronomiska undersökningar inom Norrbottens län år 1866.

Under loppet af förflutna sommar har jag besökt 30 förrättningsställen inom 6 socknar, hwartill åtgått 98 rese- och förrättningsdagar, hwarjemte till Landtbruks-stipendiaten J.

Uti Pite socken:

Degerfors bruk. Här utstakades plan till den gamla åkerjordens fullständiga afdikning med dels öppna och dels täckta diken samt indelades den samma i ett för ortens förhållanden passande werelbruk.

Långnäs by. Plan och förslager till afdikning af denna bys wattenstakade och frostförande marker upprättades, hvarigenom utröntes, att en areal af 2,741 qm. reswar goda odlingsmarker kunde tillgodogöras för odlingen mot en kostnad af 4,930 rdr.

Pillpite by. Flera widsträckt odlingsbara, men frost-

rande myrer, som genom sitt grannskap anjågos bidra till traktens frestländighet.

Uti Neder-Galiy socken:

Ria by. Erforderliga afleppsgrafwar utstakades dels för den gamla åkerjordens afdikning och dels för de omkring liggande frestförande myrernas terrälläggning. Koftnaden för detta dikningsföretag, hwarigenom 330 qm. reswar wattenstadad mark komma att förbättras, är beräknad till 1,370 rdr.

Westanäs by. Åttstilliga afleppsgrafwar utstakades, genom hvars uppgräfning 183 qm. reswar wattenstadade odlingsmarker skulle winnas. Koftnaden för detta företag är beräknad till 1,600 rdr.

genom en ej obetydlig widd odlingsbar mark komma att winnas, uppgår till 3,500 rdr.

Uti Korpilombolo socken:

Ohtanajärwi by. Underlöfning företogs dels för jöen Ohtanajärwis jämfning och förbättring till gräsproduktion och dels för en lant och frestförande myrtrakts afdikning och utröntes, att en areal af 2,195 qm. reswar jöebotten kunde terrälläggas och lemna en årlig afkastning af cirka 40,000 LK hö för en koftnadssumma af 58,100 rdr, samt att myrans afdikning, som skulle medföra en betydlig förbättring i klimats förhållanden, skulle till en beräknad koftnad af 1,600 rdr.

länets jordbrukare, som vilja använda deras biträde, antingen vid de större gräfningsarbetenas tillsyn och ordnande eller och till upprättande och utfästande af mindre odlings- och ångewattningslägenheter.

Kalmar den 30 December 1866.

Henr. Magnét.

Hushållsgillenas Årsberättelser.

Från Lule stads Gille

Troligt är, att genom wederbörandes benägna förord och medverkan något statsbidrag möjligen kunde för ändamålet utwerkas och hvarigenom detta wigtiga företag till stor del skulle underlättas.

Från Pite stads Gille

(af hr öfverjägaren G. Nydstedt.)

Nörande jordareal, jordmån, återbruksmethed, återbruksskaper samt stegsförhållanden såsom warande till större delen i det närmaste oförändrade, får jag hänwisa till hwad som uti 1863 års berättelse blifwit meddeladt. Lifwist mätte

förledna winter kunde kött köpas för 1 rdr 50 öre lispundet. Jordwärdena hafwa äfwen sjunkit minst 20 a 30 procent. Skall detta komma att fortgå synes jordbrukaren gå en dyfter framtid till mötes.

Från Neder-Torne sockens och Haparanda stads Hushålls-Gille

(af telegrafassistenten G. O. Burman.)

Af meteorologiska observationer, hwilka under en följd af 3:ne årtionden blifwit gjorda på en icke lånat hörifrån

försiggå på wanlig tid. Hårtill bidrog också i wäsendtlig mån åkrarnes ofullständiga afdikning. Då debutom wid såningstiden brist uppstod på utsäde, så blef landtmannens ställning ännu mera förtwißlad. Under sådana förhållanden måste man låta en del åkrar hwila, hwilket nog kunde vara behöfligt, då efter hwad kändt är, återbruket här, mer än på de flesta andra ställen, grundar sig på det mest raffinerade utsägnings-system, men som man likwäl denna gång, i betraktande af de medtagna spannmålsförråden, helst hade welat undwika. Att ej allt det utsäde, som användes, kunde wara dugligt, behöfwer knappast nämnas, då man besinnar, att grödan under flere föregående år blifwit skadad af frost. Lika omöjligt som det war att sförda, der man intet jätt, lika fåfängt tycktes det wara att beppas på en god afkast.

got jätt kunde undwaras, skulle här uppstått stor foderbrist. Nu är sådan icke mer att befara.

Äf potatis har i år erhållits medelmättig åring, men den har lidit mycket af regnet. Sedan den med stort besvär blifwit upptagen ur jorden och nedlagd i källare, utbröt potatisjukan eller koleran, såsom finnarne ganska betecknande kallat denna plåga. Med den verkliga kolerasjötten egde denna också det gemensamt, att den i början råkade mycket häftigt, men efter någon tid upphörde, sedan för des hämmande kraftiga åtgärder, förnämligast bestående deruti, att de sjuka med mycken noggrannhet afställdes från all beröring med de friska, blifwit widtagna. Likwäl har en och annan sett hela sitt potatisförråd förstöras, och till wären torde lite

det skälet, att ingen befrar sagde nej. Det medgifves gerna, att utöfwandet af noggran eftersyn i detta afseende utefter en sträcka af 30 till 40 mil är en ren omöjlighet, så framt ej det lagliga fiskestämman själfwa åtaga sig fiskaljeringen härvidlag, men något kunde man dock hafwa rätt att wänta afwen af allmänna åfslagarne. Låt bara några blifwa stämde för rätta och pliktsällde, så skulle nog mången förlora appetiten för "ljuster-fisken," ty böterna äro, som sagdt, ganska dryga. Genom den anförda händelsen blef larodlingen för denna gång förstörd. Man lyckades wisserligen äfwen sedan fånga några larar, men dessa hade redan lefvt. Hvad konsten nu här förfelat, deri har dock naturen emellertid lyckats! Från början af sommaren war neml. wattenståndet i elfwen på den tid, då larfisket är mest gifwande så högt, att de här...

och lägenhet, wända gamla linder, upptaga ett eller annat tunnland skogs eller ängsmark, rödja och anlägga beteshagar; och hwad skall i allmänhet mera — af allmogen åtminstone — kunna göras, då den saknar förlagskapital att företaga några större odlingar, än som med egna armar kunna utföras? Swärlom anses det numera lända landtmannen till beröm, att jorden blir så mycket brukad, som nu är förhållandet, isynnerhet som binäringar i ett och annat afseende borttaga mycket af den tid, som helt och hållet berde egna å jordbruket. Nöden har dock, som man säger, ingen lag; ty när aflastningen ej förmår föda hushållet och betäcka de nödiga utgifterna, måste någon binäring tillgripas för att betäcka bristen. Af nästwetne års äring komma vi nog att

Från Pite sockens Gille

(af hr patron Edw. Ulfhjeltn.)

Efter de upplysningar, som wid Socken-Gillet's sammanträde den 24 November erhöles, blef följande resultat:

1:o. Sädessörden, som under hela försommaren ansågs genom den regniga väderleken misslyckad, har genom den milda efter sommaren blifwit utmärkt god till kvalitet dock ej så mycket i qwantitet emedan jaden i allmänhet varit tunn.

Winterråg, som dock odlas mycket sparsamt, har gifwit under medelmåttan.

Korn, ortens hufvudsäde, har gifwit en affastning under medelmåttan; men hwad som erhöles, är ofskadadt.

Safra, som odlas sällt för hufvudsak, är afskadadt.

3:o. Utdifningsföretag äro ej i år utförda af någon betydighet; men planering för sådana är i Lillpite och Långnäs verkstald.

4:o. Nyodlingar hafwa ej i någon större skala verkstallts detta år.

5:o. Skogsafverkningen är i ständigt aftagande, så att jordbrukaren, som hufvudsakligen egnat sina krafter åt den samna och således wanwärdat sin jord, redan börjar uppbära lönen för sitt oflösa handlingsjätt.

6:o. Spanmålspriserna i orten äro:

för 1 kubikfot Råg	3,25 a 3,33 rmt.
1 " Korn	3,25 "

7:o. Kattiwärden är i hög grad beträffande: ärliken

§ 2.

Uppmanades en och hwar af ledamöterna och eljest närvarande personer, att meddela de rön och iakttagelser som under året funna vara gjorda; derwid i afseende på det gamla brufningsjättet för jordens behandling och såddens be-
drifwande i allmänhet, ingenting kunde upplysas som afwi-
ker ifrån hwad som under så många föregående år, är
wordet anfördt i de derom afgifna årsberättelser. Likwi-
måste med nöje järfildt antednas, att under sista året,
linodlingen i betydlig men tilltagit, emedan cirka 250 a
300 tannor linfrö blifwit utsädda, och att deraf förordats
gansta wackert lin, ehuru qwantiteten ännu ej kan uppgif-
was, emedan de flesta hemmansägare ännu ej beredt den
erhöllna skörden.

Månad.	Högsta temp.	
Januari	+ 2 (d. 5 och 6)	—
Februari	— 3 (d. 2)	—
Mars	+ 2,6 (d. 31)	—
April	+ 11,6 (d. 24)	—
Maj	+ 14 (d. 28)	—
Juni	+ 26, (d. 27)	+
Juli	+ 35,6 (d. 9)	+
Augusti	+ 26,6 (d. 15)	+
September	+ 18 (d. 4)	+
Oktober	+ 15 (d. 7)	—
November	+ 2,6 (d. 5)	—
December	+ 1 (d. 3, 4)	—
Under år 1865	Under hela	—
	+ 26,6 (d. 15 Aug.)	—
	+ 28 (d. 25 Sept.)	—

här af synes, att wintern varit ihållande kall, wåren lifafä, hwilket sistnämnda förhållande i förening med mycken nederbörd under säningstiden, förorsakade, att jorden war föga tjenlig för sådens emottagande; den warma wäderlek, som sednare delen Juni, Juli, Augusti och början af September war rådande, utöfwade dock en wälgörande inverkan på sådens wärtlighet och mognad, hwilken sednare detta år blef lyckligt fulländad före än någon frost inträffade, hwaremot det jemna regnandet under Augusti och början af September månader började ingifwa stora besymmer för grödans inbergning i ofskadadt skick. Den förträffliga styltorfningsmetoden, medelst användandet af j. k. "juejar", jemte det här mera allmänt brukliga sättet att begagna rior, förekom dock all anmärkningsvärd skada. Efter merfållad träffning

totalt förswann; som derjemte ingen djup kala funnat bildas denna höst, är anledning hoppas, det höstförden blifwer desto rikare inistundande år, äfwen som att höstfrostens förtidiga återkommande jemwäl tillfölje här af uteblifwer.

Linodling: En god början är härtill gjord; odlarne hafwa erhållit tillfredsställande resultater, och sedan en ändamålsenlig linbrättningsmaskin blifwit under året inom socknen inrättad, hwarå allmogen mot billig afgift får linet beredt, är att hoppas, det behöfwet af lin skall hädanefter fylas af produktionen inom orten.

Smör: Ghuru den långa kalla wåren förorsakade märkbar federbrist och sommarbetet äfwen derigenom till en början war ytterst flent, förmärktes dock ingen järdeles minskning i tillförselen under September månad, då allmogen bör

Folksskolornas antal: en fast, tvenne ambulatoriska, tvenne småbarns och en privat.

Socknens sparbank hafwa insättningarne under året uppgått till 1,519: 5 och uttagningarne till 275: 20; sparbankens nuvarande fond utgör rdr 7,400 riksmünt.

Uti det i förra årets berättelse omnämnda, här inrättade **Barnhem**, har antalet barn funnat successfult ökas och utgör nu tolf flickor, hvilka åtnjuta christlig uppföstran och inöfvas uti alla för en duglig tjenstgämninna förekommande göromål. Intresset för den goda inrättningen har visat sig varmt, hwadan all förhoppning förefinnes om dess fortsärande bestånd.

på fält med mindre sluttande läge till flera tumes tjocklek öfvertäckt jordytan, genom den ihållande wärkylan dröjde det äfwen länge innan fälen på iädana ställen lemnade jorden, hwarföre ej gräswerten hann utwedlas före det bergningstiden inträffade. Genom denna förminskning i fodertillgången har ladugården måst nedsättas från 80 till 60 kor, hwarjente äfwen här är frångått den i orten gamla metoden med varm utfodring och i det ställe införd kallfodring, hwilket äfwen för vårt klimatiska förhållande visar sig vara fullt tillämpligt, samt lemnar lika godt eller till och med bättre resultat än varm utfodring, äfwen då denna blifwit verkställd med största omsorg; under förlidet år försköttes här både iätten iälunda att i ena fähuset bruktades kall och i det

mer, denna gång afgifwa en mera tillfredsställande berättelse än under de närmast föregående åren. Kornet, ortens huswudiäde, har nemligen öfwerallt der utiädet varit dugligt, gifwit fullt medelmättig afkastning, antagligen semte kornet i medeltal, och är beskaffenheten god och wigtig. Dock hafwa åtskilliga hemmansäboer de der varit i saknad af medel till uppföp af fullt fröbart utiäde, äfwen i år fått underhållig och otillräcklig äring; till förefemmande hwaraf för framtiden början till en sockenmagazins inrättning gjordts, dels genom bidrag i spannemål och penningar af kommunen dels och genom anslag af medel, inslutne för af fattiga verkställdt och försäldt arbete, som dem tillhandahållits för undsättnings- eller gäfwomedel. — Någon deremot, till den ringa del den härstades odlas, har nästan helt och hållet gått ut.

så godt som utarmade, så torde af nuwarande generation härutinnan intet wara att heppas.

Omuru egentligen ej till ämnet hörande, kan jag wid detta tillfälle icke underlåta att framhålla olägenheten för den finska befolkningen deraf, att icke ens de wigtigaste Kongl. Förordningar utkomma på finska språket, t. ex. Kommunal-författningarne, Fattigwårds- och Bewillningsförordningen. Kan man wäl förundra sig öfwer, att befolkningen är ofunnig och liknöjd för alla kommunala wärf, då den icke ens är i tillfälle att studera sig in i de stadganden, som afhandla dylika ämnen? Eller huru skall en ordförande-plats, t. ex. i Kommunalstämma och Nämnd, kunna nöjaktigt bestridas af en person, som icke liest kan taga den ringaste kännedom om

enda infomst som här tillgodonjutes och som icke kan anses vara en följd af jordbruket. Detta har gifwit en medelmättig äring.

Uti Mederförsamlingen finnes en fast folkskola. Enahanda förhållande är uti Korpilombolo kapellförsamling. Under året hafwa 161 barn af båda könen tillgodonjutit undervisning i dessa skolor. Småskolor i dessa och Heitanieme församling hafwa äfwen varit inrättade. Antalet lärjungar i dessa skolor har uppgått till 61.

Fattigwården är inom Gillet mycket tryckande. Ser-tusen trehundra sextioåtta rdr 71 öre hafwa de bättre lottade inom Gillets församlingar måst utbetala i underhåll åt de fattiga för året. Sättet att låta hvarje by ombesörja sina fattigas underhåll har wisat sig vara mycket fördel-

åtminstone med få undantag och i de fall då årswerten stått allt för länge efter den wanliga skördetiden, utan att blifwa afmejad. Efter det säningen blifwit verkställd, som försiggår mellan den 18 och 28 Maj hwarunder wäderleken varit serdeles tjenlig med värme och solsten, inträdde nordostlig wind med ihållande fuktig wäderlek och ymnigt regn, hwilket war för den verkställda sädden högst wälgörande och befordrade wertligheten med en ewanlig hastighet, men i stället för värme fortfor hela Juli månad med ihållande kylig wäderlek och oförbrutet regn, hwilket hade den påföljd att wegetationen fortfred mycket långsamt, och med den långsamhet att Kornet ännu den 10 Augusti på många ställen icke hunnit gå i ar; än mindre matas, hwaremot kornet i wanliga goda

ställen der afdikning egt rum att jorden blifwit hastigare tjenlig för behandling och wårjadden, samt att ogräs mindre hindrat wertligheten.

Husflöjd finnes i allmänhet icke, undantagandes enkla husgerådsaker, såsom sängar, bord och stolar hwilka allmogén förfärdiga för sitt husbehof.

Winäringar: bestå förnämligast i skogsfortjenster såsom lefwerance af sågtimmer till Sägwerken, tjärn- och pottaskebränning, kelning och andra arbeten till Kengis Zernwerk, men i följd af nedtryckta priser å alla dessa produkter, har allmogen med yttersta iwarighet derifrån funnat lifnåra sig under detta och föregående swagår. — En påbörjad wäganläggning emellan Kengis bruk och Dunusjande by, utgörande 6 mil, hwartill staten anslagit 55,000 rdr. rmt. har

det hastigaste och långwarigaste regn i mannaminne inträffade, rålade kornjädet under denna wiktiga period i en stagnation, som, synnerligast på ställen der sydlandsst utjädskorn, i brist på annat, begagnats, betydligt fördröjde arbildningen och kornets mognad. En lycklig omständighet under detta regn, som, med undantag af en eller annan dag i hwarje wecka oasbrutet fortser från slutet af Juli till September månads utgång, war likwäl, att lusten allt intill skördeanden war warm; ty annars hade utan twiswel total miswert här inträffat, såwål på jäd som rotfrukter. — Wintern inträffade i wanlig tid, medlet af Oktober, och något owanligt i wäderleksförhållandena under leppet deraf, till närwarande tid, är ei att anmärka, med undantag

i anseende till den regniga wäderleken icke uppnått fullkomlig megnad, lemnar litwål halmen en ganska god foderafkastning.

Råg: Detta jädeslag har under året weterligen ej fulltwerats inom socknen.

Potatis: Öfwerhufwudtaget, kan afkastningen deraf anses vara god, enär minst 10:de kornet kan beräknas; men som potatisutsädet på så ställen öfwerstiger en tunna, är förrådet af denna för hushållet så wiktiga artikel, i förhållande till behofwet mycket otillräcklig.

Kålrotter och Roswor odlas till obetydlighet inom socknen, men på de så ställen der sådant egt rum, har afkastningen wisat sig vara fullt medelmåttig.

Söfångsten är i quantitatert hänseende att hänföra till medelmåttan; men det

ringa del hos Euleå Angfågs-intressenter hästa i någon skuld, och för öfrigt torde desse för ögonblicket bättre lottade, efter lyckadt hygge icke komma att hafwa det stort bättre än flertalet sådane, som för året saknat all sådan förtjenst.

Äf Tjårubräkning och Limfokning har liten eller ingen förtjenst varit att påräkna, enär såwäl tjåran som timret sjunkit så djupt i pris, att en tunna af den förenämnda waran betalts med endast 6 rdr och 1 $\frac{1}{2}$ af den sednare kostat 5 rdr och derunder.

Siffet har i allmänhet varit så föga gifwande att nödig husbehöfsiff saknats under sjelfwa sommartiden för de fleste nybyggare som sysselsätta sig med denna näringsaren, och af wiffhet

förtärandet af hästfött; hwilket sistnämnda litwål, numera
winner strykande afättning i magen på de hushållsmedlem-
mar, som äro nog lycklige att ega ett till slagt passande häst-
creatur. — "Soppen", (swampen) säger Lappmarksnybyggaren,
"är ju ingenting annat än creaturemat och kan således ej
vara af Förhynen afsedd till föda för menniskor"; och inwänd-
ningen att vara wigtigaste wegetabiliska födoämnen, såsom
spannmål och potatis, med den glupfaste appetit jemwäl för-
täras af creaturen, synes ej vara mäktig att gendrifwa en
sådan inwändning. Enda lättet att, så att säga, på ett
handgripligt sätt besegra ifrågawarande fördom wore, att
Hushålls-Gillet och Sattigwärdens ledamöter, hwar i sin
stad, insamlade ett winterförråd af swampar, tillräckligt stort
för anställande af gästmåltider, der wärdar förslit sig."

af all kredit och omöjligheten att på något sätt förje sig med
något betydligare förråd af den kära kaffeboan; och ehuru
den lärdom som härigenom bibringas är ett syster af nöd-
wändigheten, har Gillet anledning hoppas, att mången skall
lära sig inse att, om kaffedrycken under de framfarne bättre
åren varit bannlyst eller i måttlighet njuten, så skulle, oak-
tadt den bistra tiden, nödterstigt bröd icke saknats för dagen
och den för dörren stående hungernöden undwikits.

Krån Uriculous Soffens Gillet

följt af kylig wäderlef; tredje weckan wackert wertwäder; och fjerde weckan ostadig wäderlef med ömsom regn och solsken, hwilket utgjorde rötmanadens början. Följande weckan, som innesfattade de tre sista dagarne af Juli och de fyra första i Augusti, då slättern å myrorna här egentligen begynte, war upphållswäder i fem dagar eller till lördagen, då regn inträdde. Vidare war första helveckan i Augusti ett ihållande kallt regn; andra weckan, då man började afberga hårdwallarne, war regnig wäderlef, ehuru regnet då war något mindre kallt; tredje weckans förra hälft war regn, så att man nu härstädes under högsta bergnings tiden hade haft ett till afbergningens förswärande ihålligt $2\frac{1}{2}$ weckas dagligt regn och hwarmed rötmanaden nu slutade, samt war denna weckas sednare hälft några dagars wackert wäder; och fjerde

Från Arwidsjauris sockens Gille

(af hr kronolänsman J. E. Starin.)

Inom socken har wäderlefen under leppet af förflutna sommare nästan utan uppehåll varit så regnig, att i manna-minne något dylikt icke kan uppgifwas.

Ortens hufwudsakligaste utsäde, korn, blef långt å halmen, nedlades tidigt till marken och mögnade sakt. Afkastningen är wäl i det mesta fröbar, men swagmogen, icke fullt medelmåttig och öfwerhuswund tagit motjwarar den knappast två tredjedelar befolkningens behof. Deremot har Potatis lemnat fullt medelmåttig och på sina ställen ymnig skörd. Spannmålsförden lemnar således icke synnerligen glad utsigt för kommande år, men dock wäcker höberaningen löst stämning

Från Gelliware sockens Gille

(af hr kronolänsmän Th. Silfverbrand.)

I anseende till den regniga wäderleken under bergnings- tiden har kreatursfodret blifwit knappt och af dålig beskaffenhet, och tillgången högst ringa, hwadan foderbrist är att emotse, ehuru betydligt antal kreatur är nedslagtadt.

Den digra, tunga och fuktiga wäderlek, som varit rå- dande under Augusti och en del af September, har förorsak- tat en swår sjukdom bland renboskapen, så att icke blott stör- sta delen af årets renfalswar störtat, utan äfwen äldre ren- kreatur. Detta olyckliga förhållande har drabbat fjell-lappar- nes hjordar, då deremot besynnerligt nog ej någon sjukdom utbrutit bland renkreatur som wistas i skogsbygden. Orsaken här till torde få sökas deruti, att skogsrenarne få gå utan wård och uppsikt och icke få tillräckligt foder.

har i de fleste fall blifwit på bete, meddelad genom imitta, utom i Söwer-Kalix der den synes hafwa uppstått spontant. Behandlingen, som varit både lokal och allmän, har bestått i utskälning af knölarna och lärens kanterisering med bränn- jern; inwärtas Arsenik i förening med magstärkande medel, hwilken behandling wisat sig werksam, emedan af 21 fall, 16 blifwit friska och de öfrige blifwit såsom obotliga dödade.

Mul- och klöfsjuka, som under året varit gångbar inom Norr- och Sörkåitum af Gelliware socken, hwaraf cirka 2,400 renar gått förlorade. Sjukdomen, som utbröt i slutet af Juli, tilltog i Augusti och September, aftog i Oktober och Novem- ber månader, då kyla och snö inträffade. Såsom orsak till sjukdomen, anses wät och fuktig wäderlek i förening med värme vara hufvudsaken, men icke den enda.

Öfversigt af gängse sjukdomar bland

Sjukdomar.	Fästar.			Hornbostap.		
	Insjuknade.	Griffa.	Döda eller dödade.	Insjuknade.	Griffa.	Döda eller dödade.
1:o. Farsoter och smittosamma sjukdomar:						
Springorm	21	16	3	—	—	—
Mul- och Klöfsjukan	25	24	1	—	—	—
Dwarka	—	—	—	—	—	—
Walpsjukan	—	—	—	—	—	—
2:o. Konstitutionella sjukdomar:						
Tuberkulos	—	—	—	—	—	—

Husdjur i Norrbotten för år 1866.

Får.			Svin.			Hundar.			Renar.			
Insjuknade.	Griffa.	Döda eller dödade.	Insjuknade.	Griffa.	Döda eller dödade.	Insjuknade.	Griffa.	Döda eller dödade.	Insjuknade.	Griffa.	Döda eller dödade.	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	—	—	35
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	4	2	2	—	—	—	4

Länets Sparbanker.

Norrbottens Läns Sparbanks-Direktions Redogö-
relse för år 1866.

Norrbottens Läns Sparbanks egen fond.
Debet.

1866.		
Jan. 1.	Balans från år 1865	Riksmunt. 6,607: 86.
Dec. 31.	Räntewinst i inbetalda och utestående räntor	2,024: 55.
	Summa R:dr R:mt	8,632: 41.

Credit.

Dec. 31.	Utgifter, enligt sammmandrag	732: 65.
—	Sparbankens behållning	7,899: 76.
	Summa R:dr R:mt	8,632: 41.

Piteå den 31 December 1866.

Den af Sparbankens Hufvudmän samlade Reservsfonden utgjorde vid årets början	829: 64.
Tillkommit genom tillskott af Luleå stad 100 Rdr och af Herr Großhandlare B. Kjellberg 100 Rdr, tillsammans	200: —
hvar till kommit Bankens räntewinst	192: 94.
Summa	1,222: 58.

Dermed blifwit bestrida följande utgifter:

Arvode till Redogöraren och dnr. anslutnader 204: 5

Sparbankens egen fond:

Behållning från 1865	203: 11.	
Räntewinst	162: 90.	366: 1.
Af går arvode till räkenskapsföraren		100: —
	R:mt R:dr	266: 1.

Sparbankens ofwänupptagne be-

hållning å:		
Insättningsfonden	8,573: 99.	
Sparbankens egen fond	266: 1.	8,840: —
Redovisas med kapital	8,769: 17.	
Kassabehållning	70: 83.	8,840: —

Delegarnes antal uppgick, wid 1865 års
slut, till

Insättningsfonden:

af balans från år 1865	5,812: 10.
" under året insatta medel	1,519: 5.
och under året upplupne räntor	387: 81.
	R:dr 7,718: 96.

hvarifrån under året uttagne medel afgå med	275: 20.
Delegarena godskrifne räntor	320: 25.
samt räkenskapsförarens arvode	67: 57.

	R:dr 663: 1.
så att insättarnes fordran återstår med R:dr R:mt	7,055: 95.

Sparbankens egen fond:

Balans från år 1865	429: 60.
-------------------------------	----------

Styrelsen öfver Åsiva Landtbruksskola.

Ordförande: Landshöfdingen m. m. S. P. Bergman.
 Sekreterare och Skattnästare: Tel.-Kommiss. A. Cajanus.
 Ledamöter: Förvaltnings-utskottet.
 Landtränsmästaren J. Waldenström.
 Löjtnant C. F. Espelund.
 Handlanden B. Forsberg jr.
 Handlanden m. m. E. Espelund.

Öfversigt af Hushållnings-Sällskapets Räkenskaper för år 1866.

	Räkning.	
	Debet.	Kredit.
Sällskapet tillkommande andel af brännvins- medel	4,601	55

Norrbottens Län's Kongl. Hus-
hållningsfällskap's

Matrikel i Februari 1867.

Ordförande:

E. P. Bergman, Landsköpman, Öfverste i arméen, R. N. D.,
M. F. D. M. M. D.

Gushållningsgiffen.

Eule Stad.

Ordförande.

Zinell, S. M., Handlande.

Ledamöter.

Euleå. Amnénus, N. L., Postinspektör.
Bachman, G. S., Nektör.

Uleå.

Waldenström, Frith., Landtråntmästare.
 Waldenström, G. M., Doktor, R. B. D.
 Widmark, H., Löjtnant.
 Åhrström, J., Garfware.
 Öqvist, N. H., Sverjägare.

Pite Stad.**Ordförande.**

Rydstedt, G., Sverjägare.

Ledamöter.

Piteå.

Dahl, G., Auditor, R. B. D.
 Ekman, G., Apothekare.
 Ekman, G., Apothekare.

Haparanda.

Hertzman, B., Handlande.
 Holmström, Jör., Garfware.
 Krook, A., Tullförwaltare.
 Lindh, J. W., v. Consul.
 Lundström, G., Sveruppsyningsman.
 Lundgren, J., Telegrafkommisarie.
 Pipon, J., Magister.
 Pipon, G., Ingeniör.

Mattila.

Haparanda.

Stenberg, C. G., Håradshöfding.
 Strömberg, J., Färgerifabrikör.
 Wallin, A. J., Kronofogde och vice Håradshöfding.
 Wennerström, N., v. Consul och Handlande.
 Westeraren, G., Handlande.

Böhle.
 Sjulnäs.
 Böhle.
 Swensbyn.
 Bergfors.
 Hertlar.
 Pitholm.
 Böhle.
 Pithelm.
 Sjulnäs.
 Hertlar.
 Håfanson.
 Elfaby.
 Hedqvist, C. F., Hemmansegare.
 Hellgren, E., Råmndeman.
 Holmgren, D. E:son, Hemmansegare.
 Holmgren, J., Hemmansegare.
 Häggström, N. E., Inspektör.
 Höglund, D., Hemmansegare.
 Jonsen, Sam. Hemmansegare.
 Jonsen, Er., Hemmansegare.
 Johanson, J., Råmndeman.
 Larsson, G. F., Hemmansegare.
 Lindqvist, Mönsterstrifware.
 Lindqvist, A., Hemmansegare.
 Lindqvist, J., Hemmansegare.
 Lindqvist, D., Råmndeman.

Böhle.
 Sjöby.
 Sjöby.
 Hertlar.
 Sjöby.
 Jefe.
 Elfaby.
 Jefe.
 Swensbyn.
 Swenson, S., Hemmansegare.
 Törnsten, A., Major, R. E. D.
 Walter von, C. E., Kronolänsman.
 Wallmark, E. A., Regementsstrifware, R. B. D.
 Wikström, C. D., Kronolänsman.
 Öberg, Ol. A:son, Hemmansegare.
 Öhberg, J., Handlande.
 Öhman, J., Hemmansegare.
 Öhman, J., Sw:son, Hemmansegare.

Neder-Vule Socken.

Ordförande.

Sunderbyn.	Holm, Fabrikant.
Gustafsfred.	Hollström, G. G. L., Ingeniör.
Sunderbyn.	Hollström, E., Ingeniör.
Åfwa.	Holmström, E. W., Löjtnant.
Bensbyn.	Isaksson, Is., Hemmansägare.
Ahlwif.	Jacobsson, H., Hemmansägare.
	Johansson, D., "
Åfwa.	Jönsson, D., "
Börjeslandet.	Larsson, E. P., Råmndeman.
Sunderbyn.	Lindgren, O. S., f. Handlande.
Gäddwif.	Lindström, A. S., f. Handlande.
Antnäs.	Lindström, N., f. Råmndeman.
Ahlwif.	Miltopee, Edw., Hemmansägare.
Börjeslandet.	Nilsson, O., "

Pehrson.	Obom, H., Riksdagsman.
Skullen.	Ogqvist, C., Fabrikör.
Sunderbyn.	Ohlund, D., Ingeniör.

Öfwer-Lule Socken.

Ordförande.

Boden.	Schönfeldt, Komminister.
--------	--------------------------

Ledamöter.

Gjusån.	Amnéus, A., Inspektör.
Brobyn.	Backman, D. S., Råmndeman.
Bodträskfors.	Bergman, C. D., Löjtnant.

Haradå.	Nordqvist, Hemmansägare.
Swartbjörshyn.	Nordlund, S. G., Hemmansägare.
Unbyn.	Nordström, P., "
Heden.	Nyberg, N. D., "
Buddbyn.	Nyberg, S., "
Swartbyn.	Oleson, S. P., "
Unbyn.	Olofson, N., "
Swartbjörshyn.	Olofson, N. P., "
Boden.	Pettersson, S. G., "
Swartbyn.	Pettersson, S. P., Ryrkewård.
Witbyn.	Pettersson, S. P., Hemmansägare.
Buddbyn.	Rutqvist, J. N., "
Sfogsån.	Schlytern, C. O., Sägverksägare.
Swartbjörshyn.	Stenlund, N., "

Hvitån.	Holmqvist, A., Hemmansägare.
Rånbyn.	Hvitström, S., Inspektör.
Böhle.	Häggström, A., Inspektör.
Semtön.	Höglin, S., Hemmansägare.
Degerfel.	Jakobsen, C., "
Prestholm.	Johanssen, A., "
Låbbyn.	Johanssen, S., "
Rånbyn.	Lampa, P. G., Inspektör.
Mjösjerden.	Ljungberg, C. S., Inspektör.
Böhle.	Lindström, E. G., Hemmansägare.
Örrbyn.	Lundberg, E. G., "
Prestholm.	Löfgren, S., "
	Lötaren, A., "

Kyrkostaden.

Bergsten, A. G., Häradsbörding.
 Bergbohm, C. L., Inspektör.
 Brattberg, And., Herr.
 Brattberg, Axel.
 Bäckman, B. D. A., Telegrafkommisarie.
 Bäckström, A., Handlande.
 Englund, N. D., Hemmansegare.
 Englund, N. L.,
 Grape, S., Kapten.
 Hemfeldt, H., Brutsäpatron.
 Holmgren, A., Handlande.
 Holmgren, Aug., Herr.
 Horney, G., Postmästare.
 Häggström, C. N., Skollärare.

Näsbyn.

Pålänge.

Björtnäs.

Töresjö.

Kyrkostaden.

Rolsö.

Kyrkostaden.

Tumby.

Bränna.

Wännäs.

Landsjö.

Mikajers.

Gultet.

Wännäs.

Bränna.

Hansson, N. P., Hemmansegare.

Hendrikson, Jacob, "

Tönsjö, C., "

Larsson, E., "

Nilsson, L. H., "

Nilsson, N. P., "

Sandman, A., Kronolänsmän.

Sondell, C. D., Komminister.

Carl Gustafs Socken.

Ordförande.

Grape, S., Kyrkoherde.

Ledamöter.

Kierisvaara. Mattalo, D. S:son, Hemmansegare.
 Sohapietti. Aro, G. S:son, Gästgifsware.
 Kengis. Bergström, J., Hemmansegare.
 Muoniowaara. Forsström, B., Handlande.
 Pajala. Lassu, J. Hansson, Hemmansegare.
 Vidström, J., Kronolänsman.
 Pajala, J. S:son, Hemmansegare.
 Pajala, H.,
 Pellisa, H., Gästgifsware."
 Stenberg, L., Pastor.

Arjeplougs Socken.

Enontekis Socken.

Ordförande.

Curtelius, J. D., Kyrkoherde.

Ledamöter.

Karesuando. Hackzell, C. J., Kronolänsman.
 Mannu. Grape, J., Klockare och Hemmansegare.
 Sawisomutka. Naatamaa, J., Kateket.

Suckasjarwi Lappmark.

Sappero. Læstadius, N., Kronolänsman.

Norrbottens Län

Protokoll, hållet wid Norrbottens
Läns Hushållnings-Sällskaps win-
tersammanträde i Ule den 28 Ja-
nuari 1868.

förhoppning em, att det nyینگångna året skulle blifwa lyckligare, och hwarje gång har vårt hopp blifwit gäckadt. Detta har i högsta mått inträffat under det år som sednast förflutit. I mannaminne har ett sådant olycksår icke drabbat länets jordbrukare, och så tidens anteckningar torde kunna omtala något dylikt. När man noga asser de framsteg wid jordens behandling, som Norrland under de fista årtiondena måste anses hafwa gjort, det betydliga område af sanda trakter som blifwit utdikadt, och när man å andra sidan betänker den oerhörda omfattning af härjade åkersålt, som Norrland i des helhet sistlidna höst föredde, är det otvifvelaktigt, att lyckligtvis mycket få år kunna jämföras med år 1867. Men de klimatiska förhållandena hafwa äfwen

nn warande bristfälliga förhållanden gifwit dåliga skördar, framtalla fullmogna ar och bereda ostadad skörd.

Det bör derför icke lemnas oanmärkt, att länets nödhjelps-komite sistlidne höst anslog 403 tunnor spannmål till understöd åt dem som verkställde ändamålsenliga dikningar å sina åkrar, och det är bekant att denna åtgärd på flera ställen i länet, i den mån årstiden icke lade hinder i vägen, framkallat en verklig iswer att dika.

Likwäl har jordbruket i sydligare trakter fortsskridit så långt, att man numera icke anser det wanliga dikningsjättet tillflyktsstörande, utan mera allmänt börjat använda täck- eller grunddikning. Sällskapet har äfwen sökt verka i denna

skapets affigter i detta fall blifwit mindre wäl motswarade, bör man dock hoppas, att den af Kongl. Stambolländeri-styrelsen widtagna åtgärd skall på ett mera genomgripande sätt winna det dermed afsedda ändamål. Under förliden sommaren har nemligen nämnde Styrelse låtit inköpa 10 kor af ortens ras samt hitfärdt en tjur af Allgäuerras och uppställt detta stambolländeri å Welterstein i Råne socken, hwars tillhörande jordegendom arrenderas af hr A. Sjöstedt. Valen af såwål ställe som föreståndare är säkerligen mycket lyckligt och man har stål förwänta de gynnsammaste resultater af denna Stambolländeri-Styrelsens åtgärd, för hvilken länet bör wara tacksam. Beslutet att af ortens ras utwälja några utmärkta kor, för att på nämnde sätt er-

ierligen affjer den der meddelade undervisning ett riktigt tillgodogörande af ladugårdsprodukterna, men då äfwen ladugårdsffötsel ingår åtminstone i den praktiska undervisningen, har man anledning antaga, att de elever, som genomgått mejeriskolan, wid återkomsten till länet skulle werksamt bidra åfwen till kännedomen om en rationellare ladugårdsffötsel. En början är dock under året gjord. Af twänne sökande till mejerieleverplatser har den ena, Anna Elisabeth Sundström från Lule G:la stad, blifwit antagen och genomgår för närwarande en mejerikurs wid Ultuna. Exemplet skall till länets bättnad troligen winna efterföljd.

Wid Sällskapets förra winterjammantträde behandlades

hr ordföranden i Carl Gustafs socken gjord anmärkning der-
 öfver, att kommunalförfattningarnes tillämpning i de soc-
 nar som till största delen bebos af finnar wäckt misnöje, an-
 tagligen derför att författningarnes innehåll för dem war
 obekant och deras öfversättning på finska derför behöflig.
 Det är likwäl icke blott i kommunalt och socialt hänseende
 som olägenheter uppstå genom våra finnars ofunnighet i
 swenska språket, utan äfwen i ekonomiska frågor möter of-
 samma hinder. Sålunda måste t. ex. Hushållnings-Säll-
 skapets verksamhet och inslytande bland den finska befolk-
 ningen blifwa så godt som ingen genom omöjligheten att på
 ett gemensamt språk meddela sig med densamma, och om wi
 kommit att tala derom wid detta tillfälle, så har mötet i

utgått, har densamma ytterligare förökat sin skuld till Säll-
 skapet med närmare 900 rdr, utom utlupen ränta å den
 gamla skulden, så att Sällskapets fodran af landbruksstole-
 bolaget uppgår till mer än 11,000 rdr rmt. Det kan icke
 förnekas, att ett efter Sällskapets tillgångar så betydligt ka-
 pital, som, med undantag af den Thorsjeldska donationen,
 utgör Sällskapets enda fond, skulle kunna fruktbargöras på
 flersaldigt sätt genom direkta uppmuntrningar till jordbrukets
 lyftning, om det samma wore disponibelt för sådana ändamål.
 Emellertid torde man icke så anse Sällskapets ansträngnin-
 gar för skolans framtid helt och hållet förspilda, synnerligast som
 flere omständigheter förenat äro att tillvinna skolan uunwärf-

Sällskapet till mötes, nemligen i anslag till aflöningar åt difningsförmän. Landtbruksingenjören Magnét, hwilken, såsom bekant är, under en följd af år varit iysjelhatt med just sådana arbeten, hwilkas fullständiga utförande skall be-
trygga Norrbottens framtid, yttrar sig i sin berättelse öfwer de agrenomiska undersökningarne under året om difnings-
förmännen sålunda: "wid handläggningen af dessa förrätt-
ningar hafwa difningsförmännen Mannberg, Holmström och
Hellström varit mig följaktige och genom sitt biträde i wä-
sendtlig men bidragit till undersökningarnes hastigare full-
bordande. Derjemte hafwa de hwar inom sitt distrikt sött
att sprida kännedom om samt meddela råd och upplysningar
i förekommande odlingsföretag; det wore derföre önsfwärdt
om medel kunde beredas för deras fortsärande anställning i
länets tjenst, emedan i samma man som i de öfriga län-

tingsämne liksom enkomt af vår Herre tillkommet, och det
kan icke nog beklagas, att fördomen ännu skall wara så fast-
gredd, att man hellre swälter, än anlitar detta i riklig mängd
förekommande, smaktiga, sunda och närande södeämne. Af
hr Ringii resa framgår likwäl, att äfwen okunnighet om
deras användbarhet på många ställen varit orsaken härtill,
och att motwilja wisjerligen icke hindrat hungrande personer
att äta den, sedan behöfliga upplysningar om dem wunnits.
Man bör kunna förwänta af mera upplysta personer, som
finnas inom församlingarne, både att de sjelfwa tillegna sig
de lätt inhemtade insigterna i ämnet och verka för deras
widare utbredning till folket. Sällskapet har redan förut
sött utbreda kännedom om swamparne genom utdelande af

	Transport	1,768: 06.
Premier till lärlingarne wid Ålwa skola	1,000: —	
Lån till landtbrukskole-bolaget	836: 14.	
Auktionsprovision för försäljning af utestående effekter	2: —	
Postporto	39: 20.	
Telegrammer	2: 25.	
Fraktkostnad	3: 25.	
Ött års arvode till länsdjurläkaren	300: —	
Arvode till Sekreteraren och Skattnästaren	300: —	
Skriftmaterialier och resor	55: —	
Arvode till waktmästaren	20: —	
Diverse	4: 50.	
Behållning till år 1868	9: 82.	

jordbruk och bostapsföretag till föremål och att ställa dessa afdrag till Hushållnings-Sällskapens förfogande. Utaf dessa afdrag hafwa 15 exemplar kommit Förvaltnings-Utflottet tillhanda. Att här meddela några af de intressanta jemförelser, hwartill detta sammandrag gifwer anledning, skulle blifwa för widlyftigt, men de noggranna och allvarliga studerande kan endast medföra en nyttig wärfelse.

I den wiktiga frågan om wattenrätten, hwaröfwer utlåtande skulle afgifwas af Förvaltnings-Utflottet, har detta instämt i det af komiterade utarbetade förslag till lag rörande wattenrätten, utom i hwad som angår difningsrätter, i hwilken fråga Komiterade ansett pröfningen och afgörandet af sådana böra uppdragas åt blott två stycken, men Förvaltnings-Utflottet deremot att jemte de två innemännen

genom bristen på aflepp för öfverflödigt watten, genom det kanske mången gång nödtwungna bibehållandet af enstiftesbruket och andra förfäfliga metoder; vidare **upphörd hushållning**, hwarigenom alla behofwer i kläder måste fyllas medelst inföp, och slutligen **öfverflöd** i såväl mat och dryck, som i andra waror. Dessa äro de indirekta orsakerna. Gränsen för jemwigt i nästan alla möjliga hänseenden har blifwit öfverträdd. Dertill har nöden kommit öfver oss, såsom på en gång vår tuktomästare och vår läromästare. Uppfatta wi den riktigt, skall ingenting wara mera egnadt att förbättra oss, att bereda oss en tryggare framtid. Dertill hafwa äfwen wälgörande medmenniskor både i vårt eget fädernesland och i andra, fremmande länder welat förhjelpa oss genom de rika bidrag de skundat att sammanföra.

i **Neder-Eule Gille**: hemmansägare Nils Hedström och Aug. Hedström i Gaddwik.

i **Pite** sedens:

Böble: Aug. Rbeborg, löjtnant,

Djebyn: N. Clausen, handlande,

P. A. Ohman, kyrkowärd,

Brynolf Andersson, postförare,

P. A. Berglund, nämndeman,

C. P. Bostrom, hemmansägare,

C. D. Danielsson, d:o

Hertlar: Joh. Hertlund, nämndeman,

Joh. Jonsen, hemmansägare,

Joh. Sundström, d:o

landtbrukaren hr A. Sjöstedt och till ordförande i Neder-Eule Gille direktören hr S. A. Fogelmark, i stället för landsfiskalen Berghmark och länsdjurläkaren Jacobs-son, som af sagt sig ordförandeskapet, den förre i Råne och den sednare i Neder-Eule gillen.

§ 6.

Hrr Nyström och Widmark, som woro i tur att afgå ur Förwaltnings-Utskottet blefwo återwalda.

§ 7.

Till Revisorer af 1868 års räkenskaper utsågos hrr postinspektoren N. E. Amnéus, handelsliden W. Go-

Förwaltnings-Utskottet, som egde att införda erforderliga upplysningar samt till sommarmötet ingifwa förslag till premiers utdelande.

§ 11.

Då af årsberättelsen erfarits, att Sällskapets hufvudsakligaste tillgångar woro såsom lån öfwerlemnade till Landtbruksförebolaget, wäcktes fråga om, huruvida några åtgärder borde widtagas för att utfå något af denna fordran, och blef genom omröstning beslutadt, att Förwaltnings-Utskottet till sommarjämanträdet skulle framlägga en plan eller förslag för

åtgärd, dels emedan ifälliga anledningar förefunnos, att total brist på hälm skulle uppstå, dels äfwen deraf, att afsättning på warer af ifrågasatta hemslöjd icke kunde bli synnerligen stor.

§ 15.

På begäran af hr direktör Kylberg beslöts att en redogörelse öfwer "landtbruks-elementarskolan på Nyshylund" skulle intagas i Sällskapet's Handlingar, men kunde Sällskapet i öfrigt icke lemna något understöd till samma skola, hwarom swar skulle Kylberg meddelas.

till Dahl, hwaruti ett dylikt försaringsfätt skulle med ogillande omnämnas.

§ 19.

Beslöts på Förvaltnings-Utskottets hemställan, att 200 rdr rmt skulle mot sseende redowisning ställas till de för länet utsedda delegerades för 12:te allmänna landtbruksmötets förfogande.

§ 20.

Som tiden war långt framskriden, beslöts, att diskussionen af de framställda frågorna skulle upp-

Protokoll, hållet wid Norrbottens
Läns Hushållnings-Sällskaps sam-
manträde i Ule den 29 Januari
1868.

frågan: har länets jordbruk gjort verkliga framsteg, och om så icke är, hwilka kunna orsakerna dertill vara, och hwilka böra de åtgärder blifwa, som för framtiden medföra gynnsammare resultat?

Hr Widmark uppsteg först och anförde, att hwar och en som betraktade den ståndpunkt hwar på länets jordbruk besann sig, måste komma till den slutsatsen, att det samma icke stode synnerligen högt, utan twärtom lemnade mycket att önska, hvarjore det wore af wigt att diskutera den framställda frågan och talaren

funnos wäl, men i allmänhet kunde dessa anmärkningar göras. Det wore för öfrigt föga] angenämt att uppehålla sig wid denna del af frågan, men det måste äfwen medgifwas, att jordbrukaren icke kommit till insigt om fördelen af förändringen, han har äfwen stundom saknat medel; det kunde dock icke nekas, att om wiljan funnits, hade mycket kunnat uträttas. Nu hade emellertid ett sådant nödens år som detta kommit, men icke blott misfwerit drabbade länet, utan Gelliware bolags många arbetare hade med hela sitt tyngande armöd lagt sig tillbaka på jordbrukaren, hwarigenom tillståndet förwärrades. Måne vi detta betyda för

att den kan läggas till grund för och utgöra talande skäl till anförningarne hos Kongl. Maj:t och landstinget.

De skäl på hwilka talaren grundade detta förslag funnos dels angifna i hwad ofwansföre yttrats, dels wore det att hoppas, att de skulle under nuwarande tid behjertas. Att 2:ne agronomer äro nödwändiga inom länet, hoppades talaren att Sällskapet skulle medgifwa; att landstinget borde göra något för länets landbruk måste wäl äfwen erkännas. Talaren ansåge det till och med så wiktigt, att om landstinget icke ansåge sig för närwarande kunna lägga denna utgifts-

känna såsom skäl till jordbrukets n. w. låga ståndpunkt allt hwad han anfört. Tänkande borde medgifwa, att förädling af mogen skog bör ega rum och att man derför bör betinga högsta möjliga inkomst, och trodde sig kunna bewisa, att sådan skogsafwerkning icke menligt inverkat på jordbruket. Tillwerkningen skedde under tider då ingenting kunde göras för jordbruket, hvarföre den biförtjenst som sådant arbete medförde snarare borde anses befrämjande ett bättre jordbruk. Icke så med afwerkningen af omogen skog och med handsågningen, hwilket i begge fallen medtog den wackra årstiden, och redogjorde talaren för

och framför allt borde ses till att backdiken funnes; utan att det underjordiska wattenet afleddes, kunde man alltid wänta sig frost och miswext. Nyodlingarne borde fortgå, de minst frostlåndta delar borde alltid hållas öppna genom rotfrukt- eller jädesfrö att derifrån erhålla frösäd. Den minst jäkra nyodlade jorden, hwilken alltid bör igenläggas till gräslunda wore lämpligast att, wid jadden af korn på wären deruti, så framt gödslingen varit riklig, samtidigt utså råg. Häruti borde påföljande wår utsås gräsfrö. Detta gåfwe hastigare resultat, än swartträde, då ett år ginge bort

ändamålsenligast, att aktier tecknades i byarne, och sedan man erfarit resultatet deraf, kunde Hushållnings-sällskapet ingå till regeringen med anhållan om understöd för att fylla bristen i det erforderliga beloppet. — Hvad spanmålsodlingen beträffade wille talaren förorda hr Widmarks förslag, men funne det wäl radikalast. Något måste dock göras.

Hr Schough hade blifwit -missförstådd. Förordandet af Alwa afsåge blott att en början der kunde lämpligast ske, men att, om företaget derstädes wisade godt resultat, efterföljd nog skulle winnas på andra ställen.

inskränkt sedan hon genomgått kursen, såwida hon icke skulle resa omkring i länet för att meddela undervisning.

Hr Schough tillade till sitt anförande, att hymenjerierna hade gifwit godt resultat i Westerhotten, att smöret blefwe bättre betaldt, emedan det wore bättre behandladt, och att det äfwen borde bli samma resultat i Norrbotten. Förslag borde beredas genom Hushållnings-sällskapet eller Alwabolaget.

Hr Ordföranden tog nu, sedan diskussionen ansågs slutad, till ordet och refapitulerade det anförda,

Hr Widmark fäste uppmärksamhet på frågans ordalydelse, som affåge åtgärder från kommunernas sida.

Hr Ordföranden erinrade att numera wifade sig ett tillmötesgående både från kommunernas och inbyggarnes sida, men kunde någon utwäg föreslås att i större omfattning befördrå ändamålet, wore detta så mycket bättre.

Hr Hummel ansåg den nyss utsedda komitén kunna behandla äfwen detta ämne.

Hr Nyström hade väckt frågan i Förvaltnings-Utskottet derföre att saken hittills icke tagit någon fart.

den senare frågans behandling icke skulle föröka komiténs arbete.

Hr Widmark toge för gifwit att frågan komme att af komitén widröras, men att komitén kunde widtaga några åtgärder för saken, inginge så mycket mindre i förslaget, som här wore fråga om hwad som borde göras från kommunernas sida. Emellertid wore ett järfilt förslag framställt af hr Nyström och det kunde wara skäl för Hushållnings-sällskapet att taga det i öfverwägande.

Hr Fogelmarck tyckte att bönderna, som hade för-

wändigheten deraf, borde det gå bättre nu än förr; föreslog derföre, att Hushållnings-sällskapet genom Förwaltnings-Utskottet skulle ge en uppmaning till ordförandena i gillena att verka för ändamålet.

Hr Ordföranden framställde först till afgörande, huruvida denna frågas utredning borde hänstjutas till den utsedda komitén, och, sedan detta blifwit afslaget, huruvida Sällskapet wille genom Förwaltnings-Utskottet ge en uppmaning till gillenas ordförande att verka för det ifrågasatta ändamålet, hwilket bifölls.

Fjerde frågan: Då hemslöjd är ett wigtigt medel för befolkningens sedliga och ekonomiska mäl-

Hr Fogelmarck förordade äfwen en frastig uppmuntran för linets odling och anförde, såsom exempel på den nytta befolkningen deraf kunde ha, Angermannland, Medelpad och Helsingland, hwilka wunnit wälbehöflig lyftning genom landshöfding Örnkölds nitiska omsorger om linodlingen.

Hr Glowson underkände icke spinningens och wäf-nadens wigt såsom husslöjd men ansåg den otillräcklig, emedan endast qwinnan dermed kunde sysselsättas; den manliga befolkningen hade äfwen tid öfrig och äfwen den borde uppmuntras till husslöjd t. ex. snickeri. Förslaget såsom ändamålsenligt att Hushållnings-säll-

Hr Hummel upplyste att felet ligger icke blott hos den befolkning som försärdigade stidorna, utan äfwen hos mottagarne af arbetet, som nöjde sig med hwad som helst och icke wande dem eller twingade dem att leverera god wara. — Återsförde uppmärksamheten på linodlingens företråde och upplyste, att wid Björkforß skördats fullt användbart lin äfwen ett sådant år som detta.

Hr Nyström ansåg tafstidors försärdigande wara en lämplig sysjelsättning, och hemställde till hr Hummel, huruvida han trodde, att de skulle kunna afståttas, om de erhöles den form och wore af den beskaffenhet som fördrades föderut.

Sjette frågan: Om fåraswelns förbättring i länet kan anses af behöfwet påkallad, hwilka medel böra anlitas derför?

Hr Fogelmarck ansåg nödwändigt att så asweln förbättrad, hwilket måste ske genom uppblandning med ädlare ras, och trodde talaren, att lån skulle kunna erhållas af staten för inköp af Southdowns ras. Förmenade i öfrigt att denna fråga sammanhänge med den 2:dra frågan.

Hr Nyström wille först ha utredt hwad det kostar att hålla får af ortens ras, och hade sig bekant, att

omfatta tillfället att förädla rasen. Uppskattade som en stor förlust, om allmogem lemnade ifrån sig fåren, emedan den deraf hemtade en mängd nödvändighetsvarer; hänvisade till en bok, benämnd "den floke och förståndige fårherden", som talaren hade hört innehålla många nyttiga råd wid fårskötseln, hwilkas bebjertande flere landthufvudare haft stor nytta af, och hemställde att Förvaltnings-Utskottet skulle embesörja bokens hitisshaffande och spredande i länet.

På framställd fråga blef detta äfwen Sällskapets beslut.

Hr Nyström ansåg det icke löna sig att hålla fö-

ädal, och blef Sällskapets beslut, att anbudet erkännas samt skulle antagas och Sällskapet således för sin del inköpa 4 st. springgummar af förädlad ras, och 1 st. för Hr Hummels räkning samt att till Förvaltnings-Utskottet öfverlemnades bestyret med inköpet och walet af lämpligaste ras.

§ 2.

Skrifvelse från f. majoren Stjernswärd om subscription å riksdagsporträtter föredrogs, men ansåg Sällskapet densamma icke till någon åtgärd föranleda.

§ 3.

Årsberättelser.

Berättelse öfver verkställda agronomiska undersökningar inom Norrbottens Län år 1867.

Under loppet af förflutna sommar har jag besökt 21 förrättningsställen inom 7 socknar, hwartill åtgått 80 rese- och förrättningsdagar. Arbetena hafwa hufvudsakligast omfattat planers och förslagers upprättande för wattenstädade och frostförande kärr- och myrtrakters terrläggning. Arealen af den jålanda till förbättring föreslagna jorden har uppgått till 24,641 qwadrat-refwar och utgöres af följande mera betydande arbeten.

Uti Neder-Calix socken.

af en frostförande myr, innehållande 250 qw.-refwar och beräknades diktningsekostnaden till 900 Rdr.

Krononybygget Wollerimtjern. Fullständig odlings och afdikningsplan upprättades öfver lägenhetens odlingsbara jord.

Uti Nane socken:

Drrby by. I åsigt att förebygga de frostskador, som leda sitt ursprung från de närbelägna myrerna, utstakades afdikningsplan dera och wisa de upprättade förslagen att en areal af 1954 qw.-refwar wattenstädad mark kunde terrläggas för en kostnad af 6190 Rdr.

Uti Neder-Calix socken:

Molfs och Lumanbäckens byar. Plan och förslager

jemte hafwa de hwar inom sitt distrikt sökt att sprida kännedom om samt meddela råd och upplysningar i förekommande odlingsföretag; det wore derfor önskwärdt om medel kunde beredas för deras fortfarande anställning i länets tjenst, emedan i samma mån som intresset för landets uppodling waknar komma äfwen behöfwet af dugliga biträden att göra sig mer och mer gällande.

Kalmar den 30 December 1867.

Henr. Magnet.

Berättelse om resa, företagen i ändamål att sprida

huru detta födoämne hos folk, som wore bättre lottade och rikare än wi, både med begärlighet tillwaratogs och högt värderades; och sedan derefter undertecknad för detta födoämnes användbarhet, egenskaper och beredning m. m. redogjort samt sökt bewisa huru bögeligen orättwis och för allmogens ekonomi skadelig fördomen emot detta födoämne befunns vara, framhades och förewisades dels de utaf Kongl. Vetenskapsakademien genom Hr Professor Fries' utgifne plancher öfwer Sweriges ätliga och giftige swampar dels råa och tillagade swampar af de arter, som för tillfället kunnat anslås; detta, såwäl de råa som de tillagade, förstärktes med all nyfikenhetens begärlighet, så att inom ett ögonblick förrådet war slut. Derefter fattades utaf sockne-stämman bland annat följande beslut: Att socknens alla Skol-

som icke kunde uti lefwande exemplar företes bestrefwos och förewisades genom planscher nr Fries' planchwert, bland dessa sednare framhöllas synnerligen med afseende på deras lätta igenkännande, som gör alla misstag omöjliga, murtler, hellweller och fingerzwampar. Zwamp tillagades här efter dels på aldra enklaste sätt, så att den endast rostades utan annan tillsats än salt, dels stekt i smör med löf och peppar, hwar efter bägge anrättningarne utaf de närwarande förtärdes och för goda förklarades. Fruntimmer wore ej wid sjelfwa sammankomsten närwarande, men några som wore händelsewis tillstädes wid tillredningen förmäddes med möda att smaka på den zwamprätt, som war i smör stekt — att förmä dem smaka på den andra war ej möjligt. — Allstädes, såwål förr som sednare har jag funnit fruntimren, såwål på land som i stad, såwål i föga som i stora wid.

Komministern medhade äfwen en forq af honom insamlad zwamp, som förewisades. Här efter underrättades af under-tecknad almogen om zwampars och lawars betydelse som södoämnen för menniskor, samt om dessa södoämnens beredningsätt. I afseende på i år rådande brist på zwamp framhölls förnämligast och bestrefs islandslawen och skägg- eller manlawen samt dessas beredningsätt. Man beslötade att almogen åter skulle sammankomma påföljande Onsdag i prestgården, och skulle emedlertid ofwannämnde lawarter samt renlaw genast börja prepareras för att då tillredas och af de närwarande smakas. — Så skedde, och samlingen, förstärkt af de nu hos pastorn församlade läsbarnen, war ganska talrik, bestående till största delen af qwinnor. De ofwannämnde lawarterna tillreddes och förtärdes, hwarwid iomlige

resan emellan Arnwidsjaur och Elfsbyu fylldes all mark med
 inö, så att numera icke war att tänka på något vidare gagn
 af de södeännen, som skulle hemtas från marken. Jag war
 willrådig huruvida resan borde fortsättas eller om jag icke
 borde nu återvända, men jag hade redan sett för mycket af
 nöd och behof för att icke fatta hwilken wälbehöflig och stor
 hjälp för de blottställda finnes uti den alltid tillgängliga
 och järdeles närande manlafwen, om de blefwe om de egen-
 skaper underrättade och kunde förmås bortlägga fördomen
 mot denamma. Jag fortsatte alltså resan allestädes spri-
 dande underrättelse om lämpliga näringsmedel, som, wärande
 i deras bygder, borde beaktas och tillwaratagas såsom en
 god hjälp i den fattiges hushållning och som ej mindre wig-
 tig hjälp i miswärtår äfwen för den ej alldeles arme. Under
 denna resa erfor jag att isländslafmens anmändhet
 tierlighet till

och bakades till bröd, hwilket jem prof sedan förewisades och
 smakades följande lördagen, då det till firande af böndags-
 belgen talrikt samlade folket war till sockenstämma i tings-
 huset sammanfalladt. Vid sockenstämman som war af både
 män och qwinnor ganska talrikt besökt, underrättade jag det
 samlade folket hwilka ännen företrädeswis, som de mest nä-
 rande, borde till brödsöda begagnas samt föreskref tillika och
 beskref huru de borde behandlas för att kunna till smaklig
 söda anrättas. I synnerhet fästade jag deras uppmärksamhet
 på manlafwen, såsom både järdeles närande och alla årstider
 tillgänglig. Kyrkoherden Sjellström wisade sig deutom jär-
 deles nitist för allmogens undervisning angående dessa saker,
 men han hade och bäst warit i tillfälle lära känna en dylik
 undervisnings behof och nödwändighet. Pastor Sjellström

allmogen underwisades och smakade wälling, som åt dem bereddades, derefter fortsattes resan till Sjulnäs och Lillpite uti hwilka bägge hvar äfwen allmogen sammankallades och underwisades om lathwar och andra tjenlige nödbrödsämnen. I Lillpite biträdde med den mest nitiska beredwillighet Skolläraren Björk, liksom uti Melnäs Inspektoren Sundqwist att hos allmogen wäcka förtroende till och kännedom om de rekommenderade födoämnen. — Uti Storliden fick jag af en gammal, 70—80 årig gumma underrättelse hwari från Alwidsjamsbeerne och åtskilliga andra tracters bebyggare erhållit första, numera temmeligen allmänt spridda kännedom om islandslathwens tjenlighet som födoämne, hon omnämnade nemligen att Messer Plageman för wid på 30 år sedan frångreft och härom spridt underrättelser, och så sammantående detta med de underrättelser jag fått af andra orter.

aflemnade medfördt prestbröd af islands- och mantat för att tillhandahållas dem som wille inaka.

De skrifter om nödbröd samt de exemplar af Anderssons "wära bästa matswampar" som jag af hushållnings-sällskapet till utdelning emottagit utdelades allestädes der jag framreste så långt förrådet medgaf. Af Smitts arbete öfwer swamparne utdelades exemplar till folkskolan i Dijebyn, till folkskolan i Elfsbyn samt till folkskolan i Lillpite — Sjulnäs — å dessa biläggas härhos wederbörande folkskollärares qwitten; ett exemplar ämnadt för folkskolan i Sesre — Pit-holmen har jag ännu qwar i min wärd outdeladt.

Slutligen anser jag det icke öwigtigt att omnämna ett rykte, som på ställda ställen både uppe i marken och här nere på kustlandet blifwit utspridt och eburn otroligt och

Hushållsgillenas Årsberättelser.

Från Pite stads Gille.

(Af hr Öfverjägaren G. Nydstedt.)

I enlighet med 10 § uti Hushållnings-fällskapets stadgar samt Förvaltnings-Utsteltets cirkulär i sistlidne November månad, får jag i förhet afgifwa Hushålls-Gillet årsberättelse.

Härvarande Hushålls-Gille är af mindre omfattning och förhållandena i allmänhet föga förändrade från föregående år.

Potatis, som ej beller till megnad och blef till en stor del bortfören samt gaf en inbergning mycket under medelmåttan, liksom de öfriga jordfrukterna på åkern.

Höafskörden var deremot ganska ymnig och om än en mindre del, i anseende till det myckna regnet på efter-jönimaren eller mot hösten, skadades af någon röta, kan den dock i allmänhet anses hafwa varit öfver medelmåttan.

Vin och hampa odlas icke inom Gillets distrikt.

Ladugårdsstötsel,

Ödlings- och Dikningsföretag samt

Wäganläggningar, äro i det närmaste på samma ståndpunkt, som uppgifwas uti 1864 års berättelse; dock synes någon förbättring i dikningsarbetet hafwa egt rum.

Folkskolan har under loppet af året aqquats af 50

finna erinra sig något år, som i lifhet med det, wi nu genomleswat, bewittnat en allmännare förödelse af den wärande grödan och föga nog en lifnande fattigdom, att icke säga nöd, bland befolkningen. Kölden, se der största orsaken till den rådande nielheten! Landtmannen skiljer, så besynnerligt detta än låter, emellan köld under sommaren af twänne olika slag, hwilka dock naturligtwis ytterst öfwerensstämma till sina verkningar. Det ena slaget är den, som underhålles och sprides genom färr och meras, och utöfwar sitt skadliga inflytande endast inom ett skarpt begränsadt område eller på de närmast omgifwande lägenheterna, det andra åter — och denna köld är just den, som utan att vara bunden af rummet, utsträcker sina verkningar öfwer hela provinser — hafsöres af nordanwinden och bringar en föga välkommen helsning från ishafwet. Den förra kan hämmas af

pris, der det finnes; då tillgången derpå är alldeles otillräcklig, äfwen om penningar att köpa det samma kunde åtkommas, hwilket icke heller är tänkbart? Och hurdant blir wäl tillståndet då nästa år? Wi wäga ej tänka derpå!

Höfsterden har sista sommar i allmänhet utfallit riklig, och det är i sanning en stor lycka, ty nu är det mjölken som hushwudsjaligen skall uppehålla lifwet; det med halm i riklig mängd uppblandade brödet torde wid näringsprocessen endast spela en underordnad role.

Ett stort fel begå jordegarne deruti, att de ej odla andra rotfrukter, än potatis, och denna också långt mindre, än hwad som kunde ega rum. Det skulle alltid, och särdeles nu, vara af ofantlig wigt att ega förråder af födoämnen, sådana som rotor och kålrötter. Men med den erfarenhet

Vi hafwa dock upplefwat bättre dagar, då lyckan lett emot oss och gynnat våra företag. Måhända hafwa wi då glömt den sparsamhet och måttlighet, hwilka böra vara utmärkande egenskaper hos hwar och en, som af försynen blifwit ålagd att attwinga en farg natur medlen för sin tillware. Den lära wi nu fått, är lärerik och torde icke så snart glömmas; den skall helt wißt göra oss förståndigare och wärdigare att möta den goda tiden, som, wi hoppas det, än en gång skall wända åter. Emedlertid ega wi nu alla skäl att, wid en blick på ställningen i allmänhet, af hjertat instänna uti ett: Gud bättre!

Öfriga rotfrukter odlas icke af allmogen utan i så liten skala att det ej förtjenar omnämnas.

Höafkastningen har såwäl på artificiella, som på naturliga ångar lemnat god skörd.

Ladugårdsstötjel, som borde vara en af jordbrukets första näringsgren står för närwarande på en tarflig ståndpunkt, hwilket torde vara beroende deraf att förmycket kreatur underhålles i förhållande till fodertillgången och dess qualité, äfwen som att jordbrukaren lägger för liten wigt på odling af foderwårter, utan uteslutande begagnar sin öppna åker för sädesodling, som beklagligen så ofta lemnar honom föga eller ingen afkastning af det dyrt köpta och med swett och möda utkastade utsädet.

Om foderwårter och stötjel, se holländskt skåp, den borde: faren

bidragande orsakerna till det beklagliga tillståndet i allmänhet, så vill jag, efter tid och förmåga, afgifwa några bidragande uppgifter samt antyda hwad som tyckes hafwa bidragande föranlett den nöd som är rådande inom länet och ej mindre inom denna församling.

Swad nu först ärsvärten beträffar, så har man, snart
 sagdt, öfwerallt derom fått skörda den bittra erfarenheten, att
 den samma utfallit så ofördelaktigt, att en stor del af befolk-
 ningen, utan statens och den enskilda välgörenhetens mellan-
 komst, snart nog hast att gå tillmötes de sador, dem kanste
 endast hungersnöden kan frammana. Det är thywärr dock
 att befara, att, så frifastigt och oegennyttigt man både all-
 mänt och enskildt sökt att förekomma werklig hungersnöd,
 behofwen äro så stora och omtankar hos den enskilda

under den tunga Gadersagan och, efter den gäfsna Han ned-
lagt hos enhvar ibland oss, wijsa att wi af olyckan hem-
tat wisdom. Frågar man då efter orsaken, såwidt menni-
skeögat mäktar spana efter densamma, till årets misshwert,
så petas genast på den falla wåren, hwarigenom sådden
måste fördröjas på sina ställen en månad längre än i wan-
liga år. Wi så wara att här i ligger t. e. m. största an-
ledningen, men att stjuta hela skulden på detta förhållande,
är ett såwitst försök att sopa rent för egen dörr. Utan att
tala om, huru wi, i en högre mening lida det våra ger-
ningar warde äro, kan det aldrig för ofta framhafwas och
aldrig nog starkt betonas, att man i allmänhet så säga gjort
för att riktigt wäl taga wara på de så war- och sommar-
dagar, som tillkommit tillwäntat den befolknings som har sin

drades snart nog: förtjensterna hafwa icke allenast nedgått till en obetydlighet mot hwad de förr wero; de hafwa hwad värre är alldeles upphört. Skall nu denna arma befolkning, förstörd både till kropp och själ, icke till sista man falla den allmänna fattigwården till last och på samma gång förwandla hela kommunen till ett enda gemensamt fattighus, omöjligt att underhålla både för det allmänna och den enskilda barmhertigheten, så måste lika hastiga som kraftiga och ändamålsenliga åtgärder widtagas från såwäl statens som den jordfasta befolkningens sida. Det finnes öfwerflöd på ouppodlad mark af god beskaffenhet. Till den jord, som de trolöst öfwergifwit, måste de återföras. Ett oegennyttigt och ändamålsenligt torpsystem torde då wara att i första rummet tänka på. Men på det att icke barnen måtte tröda i föräldrarnas fattigdom.

åt återjorden full näringskraft, utan att jåden, så att jåga behöfde wera i gödseln. En följd af detta brukningsätt torde och spåras i den stora benägenhet till ynnig gräs — eller ogräswert i jåden, som nästan allmänt förekommer och som utan twiswel medförer den, synnerligast i vårt klimat, stora olågenheten att jåden ofta lägges sig, sednare mognar och behöfwer längre tid att terka i skyl. En bidragande orsak till liggjåd finnes och uti jordens icke nog djupa plöjning.

Beträffande jordens *afdikning* återstår wisserligen mycket att önska; men de bemödanden som i denna riktning börjat, fordra ett rättwist erkännande och bewisa icke blott en waktande insigt om nödwändigheten af dikning utan och en allmarliga strätman att afhjelpa de brister som härutinnan före-

hvilken frukten och i den sorgligaste grad besannats. I anseende till den stora förstörelse frosten åstadkommit på den till mögnad icke komna grödan anses:

Någon icke gifwa mer än $2\frac{1}{2}$ a 3:de kornet, (= 3000 f.=f.)
 Kornet " " $1\frac{1}{2}$ " " (= 22,800 f.=f.)
 Potatis likaledes " $1\frac{1}{2}$ " " (= 8,250 f.=f.)
 kornet derjemte allmänna af mycket swag och till mjöl högst odryg och dålig beskaffenhet.

Det wore otacksamt att förneka det ju icke undantag finnas för några mindre trakter i socknen, der frosten förorsakat jemförelsevis mindre skada samt att till och med en och annan mindre jordegare erhållit sin skörd ofrusen, men dessa undantag äro af så liten betydelse i förhållande till det stora hela, att de icke kunna lända till någon märkbar bättnad. En beräkning af den brist som är att följa till

brukning af kaffe i förening med en bättre hushållning med gräddan, hwarpå i främsta rummet nöden och måhända i någon mån Gillets verksamhet torde hafwa fäst uppmärksamheten, åstadkomma säkert många pund smör till afsalu.

Priserne äro för närvarande: Någ 36 a 38 Rdr; Korn 32 a 34 Rdr tunnan; Smör $7\frac{1}{2}$, 8 a $8\frac{1}{2}$ Rdr pr 20 skåp., å Potatis finnes ingen tillgång. En flygtig blick på dessa priser visar det i sådana tider som dessa wanliga men ogynnsamma förhållandet, att de artiklar som för lissuppehållet äro närmast nödwändiga och måste köpas stå högt i pris, under det att hwad som kan afyttras betydligt sjunker. Önskligt wore derföre om en inköpsförening kunde bildas, för att motverka smörpriets alltför starka fallande samt dermedelst uppmuntra och underlätta dess tillverkning och af-

ditade, hade de deraf, just i och för disningens skull, haft den stora fördel, att åkrarne varit under våren en vecka tidigare torra och beqväma till sådd, samt tillfölje deraf profiterat af den goda väderleken under Midsommartiden, och hwilket äfwen haft den påföljd, att dessa hemmansägare fått skära sina åkrar minst en vecka tidigare än andra, hwilka åkrar varit jura och obeqväma till sådd intill sedanaste tiden. — Alltså och till följe af dessa iagttagelser, höres många komma på bättre tankar i afseende på disningen af sin åker — och kommer detta år äfwen i den delen att hafwa nyttiga följder för framtiden, lifasom det och haft nytta med sig derutinnan, att mången i landet nyttig och födande mesja och wärt blifwit beqaanad, som tillförr

Från Neder-Kalix sockens Gille.

(Af Bruckspatronen hr D. Hummel.)

I likhet med förra året, har ett sammandrag af meteorologiska observationer wid härvarande telegrafstation, benäget öfwerlemnats. Vid jemförelse af detta med sammandraget för 1866, bemärkes en skillnad i medeltemperaturen från + 0,1 gr. till — 1,51 gr. hwartill den lägre temperaturen under Juni, Augusti och September månader mest synes hafwa bidragit. Juni 1867 understiger samma månad 1866 med 3,88 gr., Augusti med 1,84 gr. och September med 3,83 gr. Här finner man lätt orsaken till under detta år inträffad mildvinter. I anseende till den långa och fall

ra vintern och våren, producerats mindre än vanligt, men dock lemnat icke obetydligt öfverskott till affalu.

Laxfisket ovanligt ringa, högst $\frac{1}{4}$:del af den under föregående år vanligen erhållna fångsten.

Sil- och Strömmingsfisket medelmåttigt, men Lj-fisket flent.

Allt under detta år omnämna fattigwården, blir ett för sorgligt ämne, och tar swar widlyftigare utredning, än hvar- till tid och utrymme här medgifwa. Sörnämsta orsakerne till den ökade fattigdomen, torde dock få sökas i de under jeduare tiden ofta återkommande miswårterne, befolkningens ringa sparsamhetsanda, samt de tillfällen som åt densamma beredts att, med få undantag, i hvarje by se för sig.

gen när nattfrosterne insuune sig, hwadan äfwen derä to- tal miswært inträffat.

Potatisen hvars bläst bortfröso så tidigt att rotfnölarne ej hunnit uppnå någon betydlig storlet hafwa lifaledes lemnat en mycket ringa aflastning.

Höskörden har deremot utfallit mycket gynsam, särdeles å linder och hårdswallsångar har gräswerten varit riklig i medeltal kan antagas att desä lemnat en tredjedel högre höaflastning än förlidet år.

Under det sådes- och rotwårternas lemnat detta nedslående resultat är det med glädje jag kan nämna det en wårt finnes som tyckes fullkomligt tåla wårt klimat äfwen under mera

Sammandrag af meteorologiska iagttagelser wio

Manad.	Högsta temperat.	Lägstä temperat.	Medel- temp.	Solen synlig.
Januari	— 8 (d. 13, 18)	— 37 (d. 4, 6)	— 20 ₂₃	18 dagar, högst 3 efter hwarandra.
Februari	+ 4 (d. 19)	— 34 (d. 24)	— 9 ₇₂	12 dagar, högst 6 efter hwarandra.
Mars	+ 5 ₈ (d. 4)	— 24 (d. 15, 16)	— 9 ₃₁	20 dagar, högst 10 efter hwarandra.
April	+ 4 ₆ (d. 21)	— 18 (d. 9)	— 4 ₅₅	26 dagar, högst 19 efter hwarandra.

Telegrafstationen i Neder-Kalix under år 1867.

Solen skynd.	Anmärkingar:
13 dagar, högst 3 efter hwarandra.	Starkaste kölden i förra hälften af månaden, derestet många dagar med snöhyra.
16 dagar, högst 8 efter hwarandra.	Sträng medlet af månaden ofta snöhyra med stundom orkantlig våldsamhet wid temp. straxt öfver och under 0.
11 dagar, högst 2 efter hwarandra.	I soluppgången den 15, var kölden 30° och den 16 34°. Den 28 föll årets första regn.
4 dagar efter hwarandra.	Månaden i allmänhet utmärkt genom klar luft. So- len oafbrutet synlig från morgon till afton under 15 dagar.
	Ännu den 13 snö på taken och till tre fots djup i skogarne. Den 17 började wägnappslagning för

Från Pajala sockens Gille.

(Af Bruckspatronen hr E. S. Söhlberg.)

Beflagligen har det femte misshärtåret hemjött kommunen. Den förflutna vintern var ytterst svår för alla slags försors verkställande i följe af mycken snö. Tidigt från hösten föll snö, hwilken ökades genom oafbrutna yrwäder hela vintern omverlande med sträng köld som varierade emellan 30 a 44 grader under slutet af December och Januari månad. Man trodde att middagssolen i April skulle något förminsta de stora snömassorna men tillfölje af fallanätter och mulna dagar, hade den föga verkan, så att ännu den 28 Maj, då säningen de föregående åren börjat, wero återfälden med få undantag, betäckta med snö.

bearbetade, och har man anledning förmoda, att företagsamheten rigtas åt detta håll i samma mån nyttan deraf erkännes.

En odlas icke inom Gillet eller socknen, dock har början skett af en och annan person, utan att resultatet ännu blifwit närmare känt.

Jordbruket. Öfwerläggning om nyttan af jordens afdikning börjar allt mera göra sig gällande, och synes nyodlingar nu mera wara försedda med ändamålsenliga diken; äfwen i afseende å åkerbrüksredskapen har förbättringar inträdt ehuru mycket ännu återstår att önska, så i afseende å redskap som åkerbrüksmetoden.

De tillhörande i skogsförtienster handläggning

ett annars så intressant ämne; dock har jag så godt jag göra låtit, sökt så kännedom om tillståndet inom Gyllet och får härhos afgifwa min årsberättelse:

Kornskörden blef, till följe af inträffade nattfroster så skadad att inom hela socknen ej skördats mera än cirka 16,000 kft deraf endast 4,700 kft kan anses fröbart och resten eller 11,300 kft mer och mindre användbart till föda med tillfatts af större eller mindre del rågmjöl. Skulle sådden funnat företagas i wanlig tid hade, åtminstone i de mindre frostlanta byarna, skörden blifwit ganska riklig och ingen sådesbrist uppstått; men nu kunde, tillfölje af den kalla wäderleken, ingen sådd börjas före den 15 Juni, då deremot den samma wauligen plägar ske i första dagarna af Maj, när

förestås af examinerad lärare, hwilken under sommarferierna turwis lemnar några weckers undervisning i de större byarna; dock är denna undervisning af föga eller ingen nytta enär hwad som inom den korta tiden ena året inhemtas binner bortglömmas till det följande. Således wore minst 2:ne ambulatoriska och några småbarnsskolor af nöden. Mycket wore att säga om skolwäsendet härstädes; men som uppgiften häröfwer tillhör det högwärdiga presterskapet torde det för en Lekman wara otillbörligt att yttra sig i saken.

Att uppgifwa orsakerna till det i allmänhet beklagliga tillståndet inom socknen kan hafwa sig hwårt; men hufwuds-
orsakerna torde dock wara följande: handförringen, hwilken

Från Jockmacks sockens Gille.

(Af f. d. Kronolandsmannen hr J. G. Ullénius.)

I anseende till väderleksförhållandena har under årets lopp någon särdeles ovanlig företeelse icke förekommit.

Vintern, från och med Januari 1866 till och med December 1867, har utmärkt sig genom en jemu — för det mesta hög temperatur, varierande emellan 20, 30 a 35 gr. och stundom derutöfwer; men i synnerhet har den under sednare hälften af sistlidne December varit sträng — ja till den grad sträng — att swedda näsor och kindknötar samt frostskadade fingrar och tår uppenbarat sig der och hwar, synnerligast bland mindre wäl beklädde individer inom socken

af något bättre, antaga, att ett ibland de swåraste misshärtar inträffat.

Potatis, rosor och kålrötter. Äfwen å desse rotfrukter har misshärt inträffat. Orsaken dertill äro frostnätterna, hwilka redan under Juli månad swedde potatisbladen och iedernera, fram mot slutet af Augusti, äfwen jemnade stjälkarne wid jorden, hwarjemte bristen på regn antages hafwa menligt inwerkad på rosor och kålrötter; dock är den alltför sent inträffade sänings tiden, den långa och kalla wären, förnämliga orsaken till misshärten, såväl å korn som rotfrukter. — Potatisen, som på frostönna ställen kommit inen affkastning, har å frostfriare hemman giswit

derest en öfvergång till något bättre ej inträffar, snart hotar att förvandla kommunen till ett enda stort fattighus, äro mångfaldiga och ej så lätt utredda — Vill dock i största forrhet söka påpeka de förnämsta.

Lappmarksnybyggarens fallenhet för matlighet och lättja, i förening med en omtänka som aldrig synes sträcka sig utöfver morgondagen, torde böra betraktas såsom primitiva orsaken till dess ekonomiska obestånd. — Dessa Lappmarksnybyggaren så egna lyten medföra, enligt sin natur, obemägenhet för alla sysselsättningar som ej medföra någon vinst för dagen, och derför utgöra fiske och jagt dess hushushållning. — Ångsröjdel och äkerodling — dermed, menar han, råder ingen brådskan: han jag föda mina 2 2

lande ställning hwari hela rifet till följe af penningebristen och den tynande affärswerksamheten sig befinner; äfwen som öfwerdriftet höga priser på lifsförnödenheterne.

Hwad som här ofwan blifwit yttradt om nybyggareallmogens lefnadswanor m. m., gäller icke alla hemmansäboer härstädes. — Någre finnas bland dem, hwilka ådaga lägga omtänka, nit och drift i allt hwad till hemmansbruket hörer, och äro wälbergade.

Från Arieplouas Lappmarks Hushålls-Gille.

förtäring af höet och dels genom nedrisning ur hälsjerne och tramp, så att den Svenska ladugårdsbofskapen fått afsmak derför. Emedan lapparne söga bry sig om öfverhetens påbud att akka sina renar för nybyggarnes höhälsjor, och då skada dera stedt äfwen höets egare har ganska swårt för att med vittnen kunna styrka hwilken lapps renar det egentligen varit, som förorsakat honom den mången gång högst kännbara förlusten.

3) Årets halmaafkastning, såsom grönffuren och lastfull, har och oneligen för ladugården varit stördad god och närande.

4) Jordens brukningsätt är inom Årjeplogs Gilles om-

hindrades i sin utbildning af torfa och skadades ofta af nattfroster, så att de lemnat obetydlig afkastning, öfverhuswud tagit, knappast motsvarande utskädesbeloppet. Uppllysning om antalet underhållne kreatur inom socknen är uti mina statistiska uppgifter förut meddelad och har någon anmärkningsvärd förändring till det bättre uti ladugårdsstötseln icke blifwit under året införd. Med så undantag är och brukningsättet af jorden enahanda, d. w. s., att en och samma teg begödslas, plöjes och sås årligen wanligen med korn; men då somliga jordbrukare börjat dels igenlägga den gamla åkern till lunda, dels träda och omwerla med råg, potatis och korn, samt synnit detta sätt mycket förmenligare, will

hindrades. Under återstoden af månaden war väderleken wacker med någorlunda jemn värme; hwadan och åkrarne tilltego i fredighet och hade ett förhoppningsfullt utseende. Dessa förhoppningar blefwo dock tywäre beswifna.

Kornet ertens allmänna utiäde, har till följe af flere efter hwarandra i slutet af Augusti och början af September inträffade skarpa nattfroster, på de fleste ställen totalt bortfrusit, och endast å få ställen har någon till utiäde duglig spannmål erhållits, såsom i Hackas, Ullatti, Sattu, Rudträsk, Mäntuware, Mattawara, och Hörnberget, å hwilka ställen afkastningen lemnat endast 3:dje kornet.

Potatis har äfwen lemnat ringa afkastning, uppgående till 2:de och 3:de kornet.

Från Lucasjerfwi sockens Gille.

(Af Kronolänsmannen hr R. Castabius.)

Beflagligen har äfwen detta år ertens blifwit hemfäst af en iwar miswert. Mellan Larsnäs och Bartolomei tiden inträffade flere skarpa frostnätter, som totalt förstörde all iädesgröda så att ingen annan afkastning än halm erbållits, potatisen har knappt lemnat utiädet. Afkastningen af hö, som till det mesta blifwit välbergadt, har varit god och för boskapens utfodring tillräcklig om icke detta enda stöd denna enda räddningsplanke från undergång blifwit den fasta befolkningen beröfwad, enär en stor del af nybyggare-
na hö ja öfwer 70 kofoder blifwit förstörde af renbjör-

Öfversigt af gängse sjukdomar bland

Sjukdomar.	Hästar.			Hornboskap.		
	Insjuknade.	Krifsta.	Döda eller dödade.	Insjuknade.	Krifsta.	Döda eller dödade.
1:o. Farsoter och smittosamma sjukdomar:						
Mjeltbrand	11	—	11	—	—	—
Diarrhö	19	19	—	—	—	—
Springorm	20	11	2	—	—	—
Walpijuka	—	—	—	—	—	—

Husdjuren i Norrbottens län för år 1867.

Får.	Svin.			Gandar.			Anmärkningar.
	Insjuknade.	Krifsta.	Döda eller dödade.	Insjuknade.	Krifsta.	Döda eller dödade.	
—	—	—	—	—	—	—	Sjukdomen utbröt i Wittsammi by under bestiden i Juli månad; alla hästarne af de insjuknade woro döda wid mitt besök den 15 Augusti. Springorm har under året wifst sig i följande hvar: Garuna
—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	5	2	3	

Belänkande och förslag

med anledning af Norrbottens Låns Hushållnings-
sällskaps wid sammanträdet den 29 sistlidne Januari
fattade beslut, afgifwet af dertill utsedde
kommitterade:

De framsteg jordbruket uti större delen af Sverige ta-
git, de erfarenheter som gjorts och de förändringar, som till
följd deraf blifwit widtagna i förut häfdwunnet bruknings-
sätt, hafwa lemnat Norrbotten nästan helt och hållet orördt,
och den ståndpunkt, på hwilken jordbruket härstädes befinner
sig, är således låg. Jordbruket bedrifwes nämligen fortfa-

förhållande, som möjligen skulle kunna förändras, om man
lyckades under ett gynnsamt år få den till mögnad och sedan
kunne deraf bibehålla frö. Rot- och Rotodlingen är obetyd-
lig och inskränkt, såsom i allmänhet i hela Norrland, till
ima täpper inwid allmogens gårdar, ehuru desja båda rot-
frukter, synnerligast den förstnämnda, är mycket tålig för
föld och lemnar god åring till och med på ställen der all
annan jädesproduktion är omöjlig. Vinodling har först de
senaste åren blifwit försökt och lemnat wackra resultater, så
att, synnerligast genom de kraftiga åtgärder, som nu af
Lånets nödhjelps-komité widtagits, det är hopp derem att
odlingen af denna nyttiga hushållswert skall blifwa utbredd
inom Lånet. Gampa odlas uti kustlöckuarne, dock ej någor-

att allmogen insätter flera kor i sin ladugård än den wäl kan framföda, att mjölken ej rätt tillwaratages och användes, att de sydligare delarne af länet hittills, utom det fista året icke ens producerat smör inom orten, utan att sådant ofta nog måste hämtas från andra trakter, att det smör som beredes icke lämpar sig att längre tid förwara, samt att osttillverkning är nästan helt och hållet ofänd. Utöf de nordligare socknarne afsättas wissjerligen betydliga quantiteter smör och det från Kalix floddal har äfwen på senare åren intagit en framstående plats i handeln samt betingat höga priser, till följd af den omsorg inköpare egnat det, innan det utlemnats i marknaden, men mot beredningen af smöret i de öfriga socknarne är deremot mycket att anmärka.

ländighet, som äro att söka i våra jump- och myrtrakter, äro äfwen andra, enligt hwad ofwänför är anfördt, dertill wäl-lande, såsom att åker- och lindmarker ej afsätas eller, om difen upptagas, att de hwarken erhålla det djup ej eller det läge, som är nödwändigt för att framkalla dermed afsedd werkan.

Hushållnings-sällskapet, som tillfullo insett wigten och nödwändigheten deraf, att allmogen blir så mycket som möjligt bibringad kunskaper om huru afsäkringar skola verkställas, för att blifwa ändamålsenliga och debytom byst den tro, att befolkningens uppmärksamhet nu mera, än tillföre, blifwit wäckt på denna wiktiga angelägenhet, genom den mängd miswärtår, som öfvergått länet, och genom de be-

att Hushållnings-sällskapet ingår till Länets näst sammanträdande Landsting med anhängan, att Landstinget anslår nödige medel till en länssagronoms aflönande med 2,500 Rdr, af hwilka 1,500 Rdr såsom lön, 400 Rdr såsom ersättning för upprättande af kartor och kostnadsförslag och 600 Rdr såsom resekostnadserfättning och dagtraktamente, samt att denna agronom ställes till sällskapets disposition, med skyldighet för sällskapet att för hwarje år, jemte eget yttrande, delgifwa Landstinget den berättelse öfwer under året verkställda förrättningar, som af Länssagronomen skall till sällskapet insändas.

som läggas framför deras ögon. Att göra jorden och arbetet på densamma till en den käraste sysselsättning, att genom goda resultat och genom en förständig anordning förmå både den redan jordsästa och den lösa befolkningen att inse jordens afkastbara värde och de mångfaldiga fördelar både i materielt och andligt hänseende, som ett rätt bruk af densamma för med sig, torde wara det mål, till hwilket hwarje för länets framtid d. w. s. jordbrukets upphjelpande nitälskande person bör sträfwa.

Mången torde inwända, att jordbruket här i länet är i hög grad wanfligt och ofta gifwer des idtare en alltför knapp lön för hans möda; men, ehuru häruti ligger mycken sannings, i det att klimatet gör spannmålsafkastningen osäker,

och nyttan af en förändring, som måste ligga klara, för att den samma skall anslå på den stora allmänheten och det är i affigt att bereda allmogen tillfälle att på nära håll och genom praktiska bewis öfvertyga sig om fördelarne af ett förbättradt jordbruksjätt, som Hushållnings-sällskapet fäst sig wid den tanken, att i hwarje socken inom länlandet, borde inrättas en eller flere mönsterfarmar medelst arrenderande på wiß tid af smärre hemman, hwilka skulle skötas och brukas på ett för orten ändamålsenligt sätt och med goda redskaper, enligt af länsagronomen utstakat plan och under ledning af någon i närheten af mönsterfarmen boende dertill lämplig person. Hushållnings-sällskapet, som ansett, att ett dylikt arrende lättast kunde åstadkommas derigenom, att egare till

tent personen emot åtnjutande af ej blott all afkastning från hemmanet, utan äfwen af skäligh ersättning för de kostnader för afskifningar m. m. hwilka kunna anses nödwändiga wid första öfvergången till ett för orten ändamålsenligare brukningsjätt men mot skyldighet dock att answara för alla hemmanets onera af hwad namn de wara må?

2:o. Huru stor årlig ersättning begäres af den eller dem som förklara sig williga att på öfwanffrisne wilkor upplåta sina hemman och anses denna ersättning af Öder skäligh eller öfwerdriswen?

3:o. Huru stort läge, höj, sid, eller frostlåndt, huru högt skattetal, huru stor areal m. m. utmärka detta eller dessa hemman?

för att hafwa deras farhåger, som tro på nyttan af ett förändrat brufningsätt, men icke hafwa sjelf tillit att tillgripa ett sådant, icke mod att bryta med gammal häfd och att underkasta sig ett öfadt men lönande besvär; för att slutligen jäfwa deras omdöme, som widhålla, att det nuvarande är det bästa och för orten lämpligast, — för allt detta wore det synnerligen önsfwärdt att få en eller flere hemman inom hwarje kommun upplåten på de wilkor, som här ofwanföre i första frågan äro framlagda.

Committerade hafwa tänkt sig att brufningsättet bör blifwa följande:

På det att spannmålsproduktion med mera säkerhet må

med endast lin, kan återstoden besås med hafre, 2:dra året med korn, för hwilket wäl gödselas och i hwilket insås gräsfrö, hwarefter de lemnas gräsbärande så länge skördarna äro fullt goda.

Komitén blefwe Oder förbunden em T anseende annat brufningsätt än här ofwan uppgifne för Oder allt mera lämpligt sådant benäget uppgifwa, synnerligast som ett lifa brufningsätt icke torde passa för alla trakter af länet.

Komitén tillåter sig äfwen fästa Oder uppmärksamhet derpå, att det eller de hemman som kunna komma att erbjudas, böra wara belägna i eller inwid större byar.

Swar å denna skrifwelse torde benäget insändas till
K. Maj:ts Maj:st. Direktör. Fogelmark, under adress Puleå.

ett ordnadtt jordbruk, på de villkor och med de skyldigheter, som uti kommitterades öfwannansförde skriftwelse äro angifna;
 Från Nane socken af Nämndemannen Johan Mettelblad i Örbyn;

Från Neder-Kalix socken af hemmansegaren Erik Söderholm i Sammelgården, hwilken numera återfallat sitt anbud, som desutom innehöll obilliga ersättningsanspråk.

Från Öfwer-Kalix socken af Inspektoren G. Björlingsson och Handlanden S. F. Lundin, hwilka samfäldt ega Bladwifens hemman N° 1 om $\frac{1}{16}$ mantal.

Från Neder-Torne socken af Konsul M. Wennerström, egare af $\frac{1}{3}$ mantal i Buono by, liggande wid stora landsvägen $\frac{1}{3}$ mil från Haparanda. Å hemmanet, som nyligen

anbudet från Öfwer-Kalix, emedan de upplysningar, som inom komitén lemnades om detta hemman, såsom mindre lämpligt i afseende på läge, såsom ofstiftadt och möjligen snart underkastadt laga skifte, såsom wanhåsdadt och i saknad af åbyggnad, gjorde desamma söga användbart till mönstersarm;

anbudet från Carl Gustaf, emedan kommitterade dels anse att en hemmansegare som tillika är herreman bör wara så fullt öfvertygad om nyttan och nödwändigheten af de föreskrifna anordningarne till förbättring af jorbruket att han utan bidrag utför desamma, dels äro af den tanken, att det icke blir samma fördel, werkar lika uppmärksamhet och till lika efterföljd om förbättringar widtagas af en

sider, icke tilltro sig afgöra, hwilket hemman i sådant fall bör ega företrädet;

anbudet från Neder-Torne hafwa kommitterade äfwen funnit fördelaktigt och antagligt, förnämligast af det skäl, att stället för denna trakt af länet har ett utmärkt läge, hvarföre kommitterade, då detta hemman är i jäfnad af åbe, föreslå att genom Hushållnings-sällskapets åtgärd en person anskaffas, som på arrende emottager och sköter detta hemman under en tidrymd af 10 år, med skyldighet att underkasta sig de föreskrifter i afseende på jordbruket, som af Hushållnings-sällskapet eller dess ombud meddelas, med skyldighet desutom att bestrida alla hemmanets onera af hwad namn de wara må, men med rättighet att under de 4 a 5 första

servationsanslag af 1000 Rdr, under en tidrymd af 5 år, hvarigenom kontrakt med en eller flere innehafware af hemman i de kommuner, från hwilka nu intet eller oantagliga anbud inkommit, äfwen kunde uppgöras ty först derigenom blifwa verkningarne riktigt wälgörande och den tanke som ligger till grund för förslaget, rätt genomförd.

Då ladugårdsstötelns ändamålsenliga ordnande är ett af hufvudvillkoren för hvarje jordbruk, i hwilken trakt af Sverige som helst, blir detta ännu mer förhållandet på en ort, som är särdeles egnad för foderproduktion och som i all-

2:o. Bör endera af förr nämnde myndigheter hålla mejerska med aflöning — här 150 Rdr för år — mejeri-delegarena hålla mejerska med mat och husrum, wed och naturligtvis allt hwad till mejeriets uppsättning hörer.

3:o. Och framförallt, att någon för frågan nitiss och kraftfull wilja bearbetar allmogen i den by, der man vill baswa bymejeri, härwid allra mest qvinnorna, som i detta hänseende äro de mest genstörtiga, då de anse sig sjelfwa vara kompetente att sköta mjölken samt ej, som männen, kunna fullt fatta betydelsen af att association är enda utvägen, att af små sammanskott mjölk bereda en wara, som lifformigt beredt och enligt marknadens foderingar behandlad tar skäligt och äfwen högt pris. — Då nu jag ej wet, hu-

god medhjelpare för sakens framgång. Se här nr Umebladet redowisningen:

"Högsjö bymejeri.

Wid afslutning och redogörelse för tiden ifrån mejeriets öppnande den 18 sistslidne Nov. till Dec. månads utgång har inlemnats 2031 kanner ostummad mjölk.

Sörsälts smör, ost, tjernmjölk och wasla för . . .	141: —
Behållning i ost och smör till Januari . . .	225: —
	Rdr 366: —

Af trenne prostjerningar har befunnits till 1 skåp. smör åtgå i medeltal 3,90 kanner mjölk.

Januari månad:

hållades aldrig i byn med mjölt, men nu är det annat. De erkänna det sjelfwa, att de ej hade någon nämndwärd inkomst tillsjörene.

Ferd. Unander.

(Bil. 8.)

Kontrakt om Bymejerier.

Emellan Westerbottens län's Kongl. Hushållnings-sälls-kaps Förwaltnings-utskott och undertecknade, Höjje byamän i Umeå socken, är följande öfwerenskommelse träffad:

1. Förwaltnings-utskottet anskaffar en tunnig och sticlig mejeriförestånderska, för att under ett års tid från den 24 nästkommande Oktober ståta och handhafwa ett af byamännen

den öfre 5 fot från gelfwet; dessa byllor måste wara anbragta på starka järna ställningar, så att de bära den stora tyngd, som på dem uppläggas, och ssela bräderna dertill wara wäl byslade,*) så att de lätt kunna hållas snygga och rena

4:e. För mejeriets behof åtaga sig byamännen, att före den 24 nästkommande Oktober uppiätta följande inventarier nemligen:

100 st. mjölktråg af träd, rummande 1 a 2 fanner hwardera.
4 st. gräddståndare, ware sig stentrufor eller bleckflaskor, hwardera mellan 5 a 7 kannors rymd.

2 st. smörtjerner af wanlig form, hwaraf den ena bör rumma omkring 10 fanner och den andra hälften deremot; eller of någon bättre westjerna af Ultuna modell.**)
5 st. stiftel af fanner rummande minst 30 fanner med pip

1 st. stumskedar.

2 st. gräddspador.

2 st. härplar.

1 st. ostborste.

2 st. knifvar till oststräpning.

5:o. Vid mejeriet tillhandahåller byamännen behöfliga
terr, sänbüggen wed, så wäl för mejeriet som föreständerstans
behof.

6:o. Byamännen åtaga sig att i tour en gång hwarje
vecko till Umeå stad frakta och der försälja eller på anwista
ställen aflemna det smör och den ost som kan wara att från
mejeriet afyttra, och skall redogörelse för försäljningen och de
influtne penningarne wid återkomsten till mejeriföreständerstän
aflemnas.

ningar och råd, om så behöfves, söka tillwänja byamännens
hustrur, att till mejeriet aflemna så mycket mjölk som möjligt.

12:o. Vid hwarje månads utgång skall styrelsen och före-
ständerstän öfverräkna, huru mycket mjölk hwar och en un-
der den förslutna månaden till mejeriet aflemnad och summa
å den mjölk, som under samma tid till mejeriet emottagits,
hwarefter de under månaden inslutna penningarne på hela
mjölkpartiet fördelas, och lemnas efter det pris på mjölken
per kunna, som derwid uppstår, af styrelsen liquid till hwar
och en af mejeriets delegare för den mjölk han under före-
gående månaden, låtit till mejeriet aflemna, hwar på till fram-
tida säkerhet - qwitto bör af hwar och en tagas och af styrel-
sen förwaras.

13:o. Ingen annan af byamännen och deras hustrur

deraf för hvarje ost, som närmast efter tjerningarne göras, wid hvarje tjerning.

18:o. Förvaltnings-utskottet förbehåller sig rättighet, att, när det behagar under årets lopp, inspektera mejeriet och gränsta räkenskaperna och liqwiderna, samt att göra de anmärkningar och föreskrifwa de rättelser, som wisa sig af behöfwet påkallade.

19:o. Mejeriförestånderskan skall efter bästa förstånd flöta mejeriet, så att bästa warer och största möjliga afkastning deraf erhålles, samt skall, utan annat biträde än det som af elewerna erhållas, personligen verkställa alla arbeten, som wid det samma ifrågakomma.

Umeå den 9 April 1867.

Några ord om den lösa befolkningens allmänna fästande wid jordbruket, samt om fattigwården.

I en tid då nöd och fattigdom i mer eller mindre grad råda i alla kommuner inom länet är det icke underligt om tanken företrädeswis fästes, icke blott på nödwändigheten att lösa afhjelpa och afwärja de hotande bekymmer, som i fattigdomens ssepnad redan samlat mörka moln öfwer oss, utan och på de fräftigaste medlen dertill. Erkännande min oförmåga att lösa de uppgifter, hwilka må anses wara de tjenligaste och bästa för att härutinnan uppnå ett önskwärdt mål, månas jag dock af det lifligaste intresse för den makt,

femman till ett resultat — och detta synnerligast från kommunernas sida.

Men till ringa bättnad skulle det lända att orda om fattigwårdens lämpligaste inrättande utan att derjemte, så widt möjligt, söka förekomma fattigdomens orsaker. Ett är att ordna underhåll och hjälp åt dem som äro i behof deraf, och ett annat att söka förminska de behöfwandes antal; men desse bägge ärenden ega dock den största gemenskap med hwarandra; ty det är klart, att fattigwården ökas i samma mån som de behöfwande. Ett fortgående i sådan riktning skall onundwifligen leda till allmän fattigdom: den enes behof skola uppsluka den andras tillgångar, till dess intet finnes qwar. — Då man talar om fattigwårdens ordnande syn-

emellertid kunna ernå någon wäsendtlig framgång erfordras onundgängligen en ömsesidig samverkan emellan jordegare och inhysingar, i det att de förre böra inse fördelen af att afstå, om icke odlad så åtminstone odlingsbar jord för att minska den alltmera tryckande fattigwårdsbördan, under det att de sednare böra förstås att emottaga och odla denna jord af emtanka för sitt uppehälle och emot wisja förpligtelser. Naturligt är att öfwerdrifna anspråk på ena eller andra sidan motverka ändamålet och man måste derföre tillse, att kontrakten om upplåtelse af jord tillförsäkra jordegaren en skälig ersättning utan att denna blifwer för inhysingen betungande. Nödwändigt är således att kommunerne taga denna angelägenhet om händer med fullt allwar. Man må tala i timmar och dagar, och må skrifa afhandlingar i häften eller volumer, och

lottning. By må och på gemensam mark kunna nedsätta det antal inhysingar, den behagar.

4:o. Billigt afseende bör fastas derå, att inhysing måtte få bibehålla den bostadsplats, han möjligen förut bebyggt, äfwen om jorden på annat ställe lemnas; men om detta sednare måste ske så aflägsse, att alltför stor olägenhet uppstår wid jordens brukande, och flyttning af bostaden blir nödvändig, bör by eller enskild hemmansegare biträda med alla för flyttningen nödige försör inom wiß bestämmd tid samt wid de flyttande husens uppförande medhjelpa med wisia dagswerken.

5:o. Arbetsför inhysing, som icke will på de för kommunen i allmänhet bestämda grunder emottaga honom erbjuden odlingssbar jord, skall kunna till större eller mindre

11:o. Då flyttning från förutwarande bostadsplats icke ifrågakommer, skall inhysing själf draga försorg om sitt försende med nödige hus.

12:o. Till en stuga med 2 rum, af inalles högst 12 alnars längd och åtta alnars bredd, samt till nödige uthus och gårdiel må inhysing taga wirke af hemmansegarens skog, likwäl blott efter begäran och anwising. Wedbrand får ej tagas af werande frisk skog.

13:o. Till nödige försör för torpets skötjel och bebyggande må torparen få begagna hemmansegarens hästar, emot öfwerenskommen ersättning i dagswerken.

14:o. Efter den bestämda tidens fölopp återfalle hus och jord till by eller hemmansegare utan ersättning. (För att under tiden förhindra husens försäljning eller tagande i

c) Åtgärder för verkställigheten.

1:o. I kommunalstämma fattas beslut om de allmänna grunderne för jordens upplåtande.

2:o. För närmare ordnande af hithörande ärenden uppgöres i Byastämman förslag till fördelning af inhyssingarne och den dem tilldelade jord, antingen på gemensam mark eller enskilde hemmansägares, desse sednare dock obetaget att under tiden särskildt upprätta kontrakter i enlighet med de af sednen bestämda grunder och att dem wid fördelningen få sig tillgodo beräkna. Härwid bör äfwen föreslås antalet dagsverken för hvarje å gemensam mark upplåten lägenhet och desjas fördelning på hemmansägarna.

3:o. Bystämma må äfwen kunna besluta sådane jemtningar uti de af sednen antagna allmänna grunder, hvilka

att inom mindre områden wore större lätthet, dels att pröfva hvars och ens behof och dels att kontrollera användandet af utlemnade fattigbidrag, samt anordna arbetstillfällen m. m. Indelning i distrikter eger visserligen äfwen nu rum på ett och annat ställe, men så länge fattigwården till största delen består af hela kommunen gemensamt, kan sagde distriktsindelning möjligen leda endast derhän, att distrikterna jämsamt täfla om att erhålla bidrag åt så många fattiga som möjligt och dermedelst göra fattigwården mera än nödigt dyr. Ängeläget synes därför vara, att till en dylik indelning hörde skyldigheten att hvarje distrikt skulle i första hand underhålla alla sina fattiga. Härigenom blefwe det för hvarje särskildt distrikt af synnerlig fördel och wigt att så väl förle inhyssingarne med jord och aenom bidrag med

5:o. Fattigföreståndarne verkställa debitering, uppbörd och utdelning efter behof, och må derwid inhemta bystämmas yttrande så ofta det anses erforderligt.

6:o. Vid hvarje års slut inlemna de särskilda afdelningarnes föreståndare till kommunal-nämnden behörig redovisning, upptagande fattigpersonalens namn samt för hvar och en det belopp som han under årets lopp **verkligt** bekömt, beräknadt såväl i persedlar, som i penningar efter af socknen bestämdt pris. Derjemte utföres huru mycket i penningar på hvarje jordbrutsfyrt belöper.

7:o. Af dessa uppgifter upprättar kommunal-nämnden ett sammandrag, som upptager beloppet på jordbrutsfyrt inom hvarje distrikt och med ledning deraf, **medium** af alla dessa belopp för hela socknen.

gisterne efter fyrt för "andra besättningsföremål" så nog så som möjligt följa höjningen eller sänkningen uti afgifterne för "jordbrutsfyrt".

12:o. Genom oswan angifna försättningsföremål blifwer en gifwen följd, att inom åtskilliga distrikt afgiften för jordbrutsfyrt blir i större eller mindre mån lägre än medium för hela socknen. Likaså är det möjligt att de i 8:e punkten afsedde medel i början icke blifwa tillräcklige till skäligen ersättningar åt de distrikt, hwilkas afgifter öfverstigit meränämnde medium. Rättwist synes således, att de mindre betungade distrikten i sådant fall till en tid bidragit till föllande af dessa ersättningar. Men då en mindre fattigwårdsutgift till stor del är en följd af flok och omtäntsam förvaltning samt afwen warer på de tillfällen till utkomst och förvärf som distrikten

uti framfastade tankar må anses värda någon uppmärksamhet. Öfsigten är också god, ty jag har länge öfwertänkt dessa ämnen i den djupa öfwertygelse, att Norrbottens län, genom den lösa befolkningens förbättrade ställning; genom upplifwande af dess idoghet och kraft; genom wäckelse af känslan för pligten att söka försörja sig och de sina; genom jordegarnes samwerkans för uppnående af dessa mål och genom allmän, klok hushållning skall kunna, om icke blomstra, åtminstone med wärdig och sparsam förnöjsamhet lefwa, utan att så ofta söka sitt bröd ur statens och den fristliga wälgörenhetens hand. Piteå, Gran i Maj 1868.

W. v. Rehansen.

Norrbottens Län

Protokoll hållet wid Norrbottens
Läns Hushållnings-Sällsaps win-
tersammanträde i Ule den 28 Ja-
nuari 1869.

Akademien, jemte de tillägg som kunde anses erforderliga för Sällskapet för närmare kännedom om Förvaltnings-Utskottets åtgärder m. m. och hwilket allt är intaget i Bil. A.

§ 3.

Framförde hr Ordföranden till hr Ringius Sällskapets tacksamhet för det synnerliga nit och den oförtrutna verksamhet, hwarmed hr Ringius tillgodosett länets intresse wid landtbruksmötet i Stockholm sistlidne sommar, äfwenjem för hans gästa till Sällskapet af 20 cr. af hans Trädgårdshof.

§ 7.

Suppleanterna i Förvaltnings-Utskottet återinvaldes.

§ 8.

Som hr kyrkoherden J. Grape af sagt sig ordförandeskapet i Carl Gustafs Wille, blef hr öfverjägaren L. Sodenstjerna utsedd till ordförande.

§ 9.

Wid wal af revisorer för 1869 års räkenskaper utsågos dertill hr postinspektoren M. L. Munnéus och landlanden M. Gemenius samt hemmansegaren Cr.

§ 13.

I anseende till det widtomfattande arbete som ordnandet af de statistiska uppgifterna medföra bewiljades Sällskapets sekreterare en särskild ersättning af 50 rdr för hwardera af de tre år, hwarunder detta arbete varit påfalladt, äfwenjom 50 rdr för innewarande års arbete dermed.

§ 14.

Upplästes ett från Kalmar Hushållnings-Sällskaps Förvaltnings-Utskott ankommet Cirkulär om att Utskottet till Aent wid Sällskapets Industri-Exposition

anslag afsäga användandet af sakkunnig person för förberedande undersökningar om de wattenrika trakter som i första rummet borde ifrågakomma wid medlens användande.

Skuru efter denna erinran uppmärksamheten fästades derpå, att en länsgäronom härigenom ingalunda blefwe obehöflig, utan twärtem skulle komma att hafwa en helt annan uppgift, nemligen att gå länets jordbrukare tillhanda med råd och upplysningar wid sjelfwa brukningsättet, framställes af andra talare det yrkande, att frågan uppskjöts till sommarsammmanträdet, emedan intill den tiden riksdagen fattat sitt beslut om den väckta motionen, och blef Sällskapets beslut, efter försiggången omröstning, att frågan skulle uppskjutas till sommarmötet.

wer komiterades proposition skulle kunna fatta beslut, hwarjemte på framställning af hr Hummel Sällskapet bisöll, att Förvaltnings-Utskottet skulle föreslå hwilka hemman företrädeswis borde antagas, äfvensom tiden för deras öfwerlemnande till Sällskapet.

Komiterades tredje proposition: att Hushållnings-Sällskapet till det bolag, som kan bildas i någon större by af länet för anläggande af ett mejeri, eller till den enskilda person, som upprättade ett dylikt, anslår ett bidrag för en gång af 200 rdr, sedan antaglig och af Sällskapet godkänd säkerhet blifwit stäld för att mejeriet kommer till stånd och skall skötas efter de föreskrifter, som af Sällskapet blifwa meddelade, samt att Sällskapet desutom under första året

och så stundom wara nyttigt att spara på spannmål, om man hade sådan qwar, men om medel behöfdes för nödiga utgifter, så måste man sälja den. Men likasom man fritt disponerade sin spannmål, måste man också ha rättighet att fritt disponera öfwer sin skog, och lagstiftning wore i detta fall öfwerflödig.

Hr Ringius anförde, att skogarne äro en egendom, som man kan hushålla eller misshushålla med, och erfarenheten lärde, att den skogsafverkning som i länet förekommit wore en misshushållning. Men följderna af misshushållning med skogen woro sådana, att de inwertade skadligt äfwen för andra. Om en person misshushållade så, att både han sjelf och andra hade skada deraf, kunde han ställas under förmynd-

skydda andras egendom genom att icke så fritt disponera sin egen.

Hr **Per Nilsson** wille gifwa det af honom anförda och af hr **Sandstedt** angripna exemplet den tolkning, att den enskilde måste få disponera sin egendom i såväl den ena riktningen som den andra.

Hr **Schouh** betwiflade wissjerligen icke, att på ett och annat ställe det som af en föregående talare yttrats om de wetskapliga iakttagelserna kunde ega tillämpning, men kunde icke tro, att det gått så långt i Norrbotten, och det wore väl meningen, att Sällskapet skulle yttra sig i öfwerensstämmelse med förhållandena i det län, hwartill Sällskapet hörde. Hr denna öfverensstämmelse icke afwärfades.

på skog finnes i detta län, men att stöfseln ingalunda wore god. Det wore mycket bra, om man hade fördel af sparrhygget, men i sådant fall wore det så mycket angelägnare, att det ställdes så, att denna inkomst kunde fortsara, hwarföre äfwen lagstiftningen borde ställas i den riktningen.

Hr **Ordföranden** erinrade, att denna fråga varit flere gånger ventilerad inom Sällskapet, och att Sällskapet senaste gången uttalat såsom sin åsigt, att den öfwerdrift, som låge i afwerkning af smått wirke, wore skadlig, hwarföre Sällskapet då ansåg önskligt, att exportförbud för wirke under wisja dimensioner utfärdades.

Hr **Hummel**, som wid ifrågawarande tillfälle varit närvarande och deltagit i detta utlåtande, förklarade sig wid-

skogen till förädlad form, så tycktes det som stål nog funnes för exportförbud.

Hr Hummel anförde såsom ett exempel på skillnaden i pris mellan mindre virke, att vanligt hustommer i allmänhet betaltes med 75 öre, men att skogsägaren deremot erhöle för färdigbilad sparre icke mer än högst 12 öre foten, eller ungefär 72 öre sparren. När man fäster sig wid skillnaden i arbete mellan ett hustommer och en sparre, were så mycket lättare att inse den ringa förtjenst, som folket hade på det jenare godset: arbetet were ringa ersatt, skogen icke alls, hvarföre tal. fortsärande yrkade exportförbud.

Hr P. Widmark uppträdde här efter och framställde såsom sin önskan, att här talades endast om enbart enbart

bållandet were i den by talaren tillhörde, behöfdes pålar till fiske m. m. och kunde omöjligen undwaras.

Hr Rutqvist fäste förra talarens uppmärksamhet på, att han missförstått ordet "förbud", emedan det endast were förbud för utförjel, som önskades, icke förbud för bruk inom landet, och att exportförbud behöfdes, kunde man lätt finna deraf, att på ett och annat ställe tillgång på hustommer jäknades.

Hr C. D. Blomqvist från Boden i Öster-Lule kunde icke finna någon skillnad mellan kronan och den enskilde i fråga om behöfwens tillfredsställande, utan måste begge tagader det fanns att få något.

Hr Ringius åberopade som ett faktum, att flere byar,

hade varit, skulle de varit wälbergade. Skogsaswerkningen hade således hjälpt dem att bära de stora utgifterna för skiftet, och man finge således icke skylla på skogshygget, om alla icke hade så mycket öfver. Det finnes wißerligen andra byar, som äfwen undergått skifte och hwilka icke sysselfatt sig med skogsaswerkning, men de hade goda ängeslägenheter och andra naturförmåner, hwilka de hade att tacka för sitt wälstånd.

Hr Nyström önsföde höra jägeritjenstemännens tanke, om skogsjådd wore behöflig.

Hr Glowson lade wigt på att skogarne wore en nationalegendom, som borde brukas, men, för att lemna största och jemnaste afkastningen, äfwen wärdas. Fråga hade upp-

Hr Hummel trodde, att en sådan ödeläggelse kan ifrågakomma, om huggning af små dimensioner finge fortgå, och att således den hjälp befolkningen hade i mißwärtår af sparrhygge icke motswarade den skada, som förorsakades på skogen; men kunde icke instämma med hr Klingius, att öfwerallt der skogsaswerkning eger rum lemnade den fattiga efter sig.

Hr Jacobsson fäster uppmärksamheten på hwad efterkommande skola i nödens stund taga till, om sparrarne nedhuggas, och det wore talarens erfarenhet, att wälmågan är störst hos dem som aldrig befattat sig med skogsaswerkning, ty dessa senare ligga borta i skogen, hwarigenom mycket gödselämne går förloradt, och lefwa på matsäck, som suger

men denna were mycket swår att bestämma och berodde på hwar och ens egen åsigt och fördel. För sin del ansåg talaren 7 tumes virke för groft.

Hr Ordföranden, som efter derom framställd fråga förklarade diskussionen öfwer första delen af K. Akademiens fråga slutad, hänvisade till Sällskapets förut uttalade åsigt och hemställde huruvida Sällskapet ansåg, att på öfwerthiggelsens väg någon förbättring i skogsvärden kunde wara att förwänta? Denna fråga besvarades med öfwerwägande **Nej**.

Hr Ordföranden anmärkte derefter, att såsom naturlig följd häraf, måste Sällskapets åsigt wara, att lagstiftningen borde ingripa.

Hr Hummel: dock på ett moderat och försigtigt sätt

swarar **nej**. Winner **nej**, har Sällskapet uttalat sig för ett lagstadgande om frösådd.

Hr Ringius invände, att det kunde finnas de som önsade begge delarne.

Hr Ordföranden delade derföre propositionen i 2:ne och framställde till ny proposition: anser Sällskapet, att lagstiftningen bör skydda skogarne genom exportförbud för virke af de smärre dimensioner, som förut blifwit uppgifna?

Då starka rop af både **ja** och **nej** hördes blandade med hwarandra, anställdes omröstning, hwarvid befanns, att **ja** hade segrat.

Hr Schough anmälde reservation på den grund, att exportförbud icke allenast icke medförde den dermed ålystade

i alla detaljer, som dermed wore förenade, men wille upp-
 ställa den frågan, om förmånen för frenan af en sådan be-
 stämmelse kunde öfwerwäga den skada som genom kostnader
 och obehag skulle jordegaren tillflyndas. Det wore wäl
 känt, att de olägenheter, hwilka förslaget assåg att förefem-
 ma, endast kunde uppstå på sådana ställen, hwarest kilar af
 frenomart sköto in mellan enskildas egor. Dessa borde en-
 skilte kunna få inlösa, ty i öfrigt trodde icke talaren att med
 en så talrik och waksam skogsbetjening som nu finnes, några
 åverkningar i stor skala numera kunde bedrivas. Något
 behof af ifrågasatt afstämpling förefunnes således icke, och
 det skulle bli alltför tungt för folket att bekosta den samma.
 Sällskapet hade redan uttalat sin för förbud och fröjdd och

före påstode talaren, att förslaget wore utförbart, men icke
 blott denna utstämpling, utan hela stämplingsätgården wore
 olämplig och föranledde lagbrott. Talaren wille bewisa det.
 Om man ginge genom skogsstrakterna skulle man finna män-
 ga träd qwarstå med stämpel, men många utan stämpel wara
 borta. Detta wore helt naturligt. Stämpeln anbringas
 nemligen tum från roten, men då mycket inö fallit, så-
 som här wanligen inträffar, och hytterligast wid yrwäder,
 blifwa stämplarne skylda och är mycket swårt för arbetaren
 att träffa på det utstämplade trädet; men om detta än lyckas,
 befinnes det ofta nog odugligt, och arbetaren föredrar att
 taga ett friskt träd, ehuru ostämpladt, framför det stämpla-
 de, som han finner wara till ingen nytta.

icke att kronan hade några marker qwar i Neder-Eule joden, hwarföre sådana reser som af hr Bergman åberopats icke kunde komma ifråga. Den i förslaget förordade kontroll wore en hjälp för bewakningspersonalen, och till fördel för hemmansegaren, som derigenom undginge alla misstag och förvecklingar. Härefter derföre, att Sällskapet ger sitt utlåtande i den riktning, att sådana hemmansegares skogsprodukter, som måste föras öfver kronomark, borde stämplas och kronan betala stämpelingskostnaden.

Hr Ekman funne en orättwisa deruti, att den ena hemmansegaren, som är olycklig nog att ha sina egor gränsande till kronans, skulle underkastas inskränkning i sin dispositionsrätt till skogen, men den andra skulle slippa.

Hr Asplund tyckte att man måste ha en jägmästare jemt till hands, om förslaget skulle tillämpas.

Hr Rydstedt framhöll, att förslaget åsyftade skydd för kronoskogarne, men ingenting hindrade skatteman att gå in på kronans skogar och hugga samt sedan transportera träden till egen mark; härigenom blefwe winsten med stämplingen ingen, utan blott kostnad, hwarföre talaren icke kunde biträda förslaget.

Hr Schough wille i likhet med en föregående talare wäga fördelar och olägenheter mot hwarandra. De fördelar, som enligt förslagets motivering skulle winnas wore minskade besvär och obehag för bewakningspersonalen, hwaremot olägenheter wore förökade dylika för skogsägare, som utgjorde

**Protokoll hållet wid Norrbottens
Läns Hushållnings-Sällskaps win-
termöte i Ule den 29 Januari 1869.**

Närvarande: Herr Ordföranden, Öfverstelöjtnanten
m. m. B. von Rehaußen, och af ledamöter ett flertal af de
wid gårdagens sammanträde såsom närvarande antecknade

Hushållnings-Sällskaper upplästes, och järfskilt om ett
sammanträde den 22 nästkommande Februari, och be-
slöts, att Sällskapet genom skrifwelse skulle anmoda
hr Landshöfding Bergman att wid detta sammanträde
representera Sällskapet, hwarjemte Sällskapet uttalade
sig för årliga sammanträden i Stockholm, såwidt de
blefwe hållna under pågående riksdag, och hwarigenom
Sällskapet till undwikande af stora kostnader, fortfa-
rande kunde representeras af någon riksdagsman från
länet.

§ 3.

så stor betydelse och wigt för länet, att något uttalande från Sällskapet sida nu icke borde göras, utan beslöts, att Förvaltnings-Utskottet till Kommunalsnämnderna i länet skulle afslåta en skrifwelse med anmodan att inom den 1 nästkommande Juni inkomma med förslag till frågans ordnande, hwarefter Förvaltnings-Utskottet skulle bereda densamma till föredragning och afgörande wid nästa winterjammanträde.

§ 6.

Härefter förekom till diskussion framställda frågan,
om och hvilka åtgärder skulle kunna vidtagas för att

andra länder. Wore desia uppdragna häruppe och tillgång på sådana funnes, skulle werten wara så mycket mera hårdig. Man borde betrakta trädgårdsffötjeln såsom ett landtbruk, men trädgårdsffötjeln ger i wisja fall mer än dubbelt så stor afkastning. Man klagade söderut, att den icke bure sig, men ofta bestode orsaken deruti, att man hade en lyxträdgård, som uppåte hwad kösträdgården afkastade; derföre borde man här ställa det så, att endast de för lifwet nödwardigaste alster bleswe frambringade; sjelfwa inhyfsingen kunde ha ett par jängar; det toge icke bort någon tid för honom, utan hustru och barn kunde dermed hjälplättas. Allmogens hufwudsakliga föda utgjordes af spanmål och mjölk, men detta wore en misshushållning. Hwarje menniska behöfde

men hwarest allmogem lefwat af att bereda ull, och hwilken husslöjd är så utbredd, att man nästan aldrig ens på landsvägen ser qwinorna utan sin sticlstrumpa. Genom en sådan skolinrättning som förut blifwit antydd skulle elever bildas och kunna sprida kännedom om flere nyttiga husslöjder. Saken wore derföre wärd att beakta. Att föreslå plats för skolan wore swårt; Gäddwif wore icke olämpligt, men af ekonomiska skäl wille talaren likwäl föreslå Pite; ty der hade nemligen redan för flere år sedan stadens och landets fruar tänkt sig en slöjdskola, och en liten fond wore äfwen bildad, uppgående till 1,677 rdr 26 öre. Deputem hade Pite sparbank en reservfond af 9,094 rdr 56 öre, som möjligen i någon mån kunde wara att påräkna. Talaren hade wisserligen intet hemmande, att nämna några andra ställen, som

Bil. A.

Till A. Landtbruks-Akademiens Förvaltnings-Komité.

Norrbottnens Väns Hushållnings-Sällskaps Förvaltnings-utskott får härmed äran afgifwa sin Berättelse för sistförflutna år 1868.

lemnat största afkastningen. Churu det fremmande utsädet hunnit full mögnad, torde det dock få anses som afgjort, att det skönsta kornet under wanliga år icke skulle wara lika hårdigt som ortens. Man kan åtminstone icke draga några bestämda slutsatser af de hittills gjorda försöken. Endast en under flere år fortsatt jämförelse skulle dertill wara egnadt. Såsom synnerligen lycklig får emellertid uppskattas den omständigheten, att fremmande sydlandskt, äfwen danskt korn, funnat med framgång inympas i vår jord. Med ett mindre parti norst korn har i wisja af de öfre bygderna äfwen försök blifwit anställda och med gynnsamt resultat. Norst korn har dock äfwen tillförene härstädes warit användt.

Någen synes öfwerallt hafwa gifwit riklig afkastning. Icke såsom undantagsfall torde man förmoda, att

tre under året burit första kalfwen, gifwit 15,674 kannor, eller nära 825 kannor på hwarje ko, qwigorna inberäknade. På förra stället har högsta mjölkafkastningen af en ko warit öfwer 1,100 kannor, och på senare stället 1,244 kannor. Den ko som gifwit sistnämnda owanliga resultat är af ortens ras och född i Persön, Neder-Lule socken. I begge ladugårdarne användes endast kalfodring.

Äf ortens binäringar intager fortfarande skogsafverkningen första rummet och synes den ännu icke wara lämpad efter det mått och den behandling, som nödig omtanke om länets framtida wälbefinnande berde föreskrifwa. Wid sidan af den lösliga afverkningen fortgår också den demoraliserande striden mellan vinningslystnaden, som icke afser medlen,

Den uppmuntran till bymejeriers inrättande som från 1868 års landsting utgått medelst deß anslag af 350 rdr, har redan burit frukt, i det att kontrakt blifwit af Förwaltningsskottet upprättadt med Nutwits byamän och stallmejeriets verksamhet taga sin början den 1 Februari innevarande år.

Sällskapet har varit i tillfälle att utdela premier för odlingsflit till ett värde af 142 rdr 25 öre, hvarjemte wid sommar sammanträdet i Lule g:la stad priser för utställda föremål kunde tilldelas flere personer till ett sammanlagdt belopp af 344 rdr.

Sällskapet har desutom för en summa af 355 rdr 35 öre under året inköpt och utdelat värdefulla böcker om landt-hushållningen, samt understödt Ålwa landtbruksskola med

djur. De ega wäl slutna kroppar, tjock fjäll af till hushålls-behof inmeriigen lämplig kardull, äro ej alltför sterwerta, lätt födda och i allmänhet lätt förnöjda. För några år sedan anskaffade jag, på anmodan af Halländska Hushållnings-sällskapet, åttskilliga djur af denna ras till nämnde län, och har Semtlands Hushållnings-sällskap i år uppgjort afstal om de ungbaggar, som efter nämde djur för närvarande finnas disponible. De Halländska Cheviot-djuren hafwa dock tem-ligen wanwårdats, så att efter dem fallen afwel skall hafwa ej obetydligt degenererat. Tillåta derföre Hushållnings-sällskapet tillgångar sådant, tror jag att allt skal wore att direkte från Skottland införskrifwa erforderliga djur. Priset å desamma är der cirka Pund 5 för 1:ma qualité, — j. t. wissdjur. — och frakten från Edinburgh eller Hull — Luleå

landtbruksmötet insända 35 anmälningssedlar, i enlighet med bilagde förteckning, å produkter dels af jordbruket dels af deß binäringar. Större delen af de sålunda anmälde produkterna blefwo till Stockholm afsände och derstädes exponerade. Genom oförutsedda omständigheter omintetgjordes några expositionsföremåls öfversändande, och bland dem äfwen de, enligt delegerades åsigt, värdefullaste, 2:ne kor af fjellras från hr Sjöstedt i Närke.

Wid den prisutdelning, som i sammanhang med utställningen egde rum, tilldelades utställare från Norrbotten 22 priser, af hwilka 2:ne första, 6 andra, 4 tredje och 10 fjerde, förutom andre tillkomne smärre belöningar uti penningar och en medalj, som blef tillerkänd delegerade. Bland dessa priser hwilka alla delegerade icke emottågo utdelades följande:

Slutligen få delegerade anhålla att Förvaltnings-Utstottet wille för Hushållnings-Sällskapet anmäla det sällspordat nit med hwilket hr Telegrafkommissarien Klingens inom Piteå verkst för deltagandet uti utställningen, den oförtrutna och aldrig hwilande omwårdnad, med hwilken han wid sjelfwa expositionen bewakat länets och deß utställares intressen.

Det anslag af 200 rdr, som blifwit stäldt till delegerades disposition, har warit fullt tillräckligt, och tro delegerade sig, sedan wisfa inköpta artiklar blifwit försälda, kunna wid redowisningens aflemnande, hwilket snart skall ske, till Hushållnings-Sällskapet återställa en betydlig del af de anslagna medlen. Luleå den 24 Januari 1869.

A. A. Stecksén. J. D. Jacobson. H. A. Widmark.

Alkalier . . .	= 0,094 %
Svafvetsyra . .	= 0,114 %

I saltsyra lösligt = 83,4 %

N° 2, den ljusare, på humus fattigare jordmånen.

Gyroskopiskt fuktighet	= 2,31 %
Organiska ämnen (och kem. bundet vatten) =	3,68 %

I vatten lösliga beståndsdelar.

Kiselhyra . . .	= 0,009 %
Leirjord och Tjernoxid . . .	= 0,004 %

företagas om hösten; skulle jorden vara höstfädd, wore dock fläl att på våren gifva den en öfvergådnings med superfosfat, kalkpudrett, fint benmjöl, gips eller dyligt; till höstgådnings kan användas rik kalkmergel eller släckt kalk; af denna lednare dock ej för stor qvantitet på engång, utan bör kalkningen heldre upprepas under flera år.

Swad N° 2 beträffar, så torde orsaken till de mindre goda beskaftenhet så lösas, dels hos de fysikaliska, dels hos de kemiska sammansättning. Å ena sidan kan man neml. antaga, att den ringa humushalten har till följd jordens för hastiga uttorkning — ett antagande, som äfwen bestyrkes genom det hittomna jordprofwets ovanligt låga vattenhalt, ej uppgående till $\frac{1}{4}$ af den i N° 1 befintliga; å andra sidan torde återigen de i jorden tillstädesvarande märtnings

	Transport 109: 82.
från Sjöwer-Kalix .	21: —
" Haparanda och	
Neder-Torne	47: —
" Ule stad . .	59: —
	127: —
Brännvinsmedel	2,527: 85.
Af landstinget anslagna medel	700: —
Alfwa Landtbruksskola inbetalt	856: 30.
	Summa 4,320: 97.

Utgifter:

Anslag till Alfwa Landtbruksskola	1,000: —
Inköp af böcker, som blifwit utdelade	355: 35.
Tryckningskostnad för Handlingarne, protokoller, uppläster m. m.	597: 65.

Pilarne blommade den 25:e Maj, Vinbår och Hagg 30:e samma månad, Krusbär 3:e Juni, Smultren 15, samt Mönn och Äpel 18:e samma månad. — Hela sommaren, ovanligt torr och varm, var allmänneligen ganska gynnsam för trädgårdsodling.

Hägen för trädgårdsodling är stadd i märkbar tillväxt, tydligt skönjbar derigenom att flere enskilda arbeta upp och förbättra redan egda småtäckor och andra utvidga ja nyanlägga. Exemplet härpå äro visserligen ej många och framträda ännu endast hos ståndspersonsklassen, men beteckna dock ett skridande framåt, och äfwen genom skridande kan ett mål hinnas. Ej mindre betecknande är att under hvarje af de sednare åren, liksom ock under det sista, några nya, på orten ej förr odlade växtarter öfot antalet af här för-

Ärter: Daniel D'Mourke och wanliga Majarter gafwo god skörd, likaså ortens Sockerärter af Swenstt frö från Göteborgs trädgårdsförening (dessje sednare woro dock 14 a 20 dagar sednare än de andra); Kryp-Sockerärter woro flena och jena samt wisade sig ej förtjenta att rekommenderas.

Gurkor: för dessa war sommarens särdeles gynnsam och de gafwo rika samt förträffliga skördar; utom på bänk odlade, hade på fall jord — fritt och utan all betäckning samt utan något slags underbädd — bliswit utsädde frön till Westeråsgurkor som sålunda konstlöst odlade i följe af gynnsamma väderleksförhållanden gafwo rik skörd.

Kålrabbi: gaf wacker och god skörd.

Kålrötter: dito dito.

Grönkål: skadades mycket af mäst.

Sallat: Stor gul Asiatiskt, Steinkopf, Brinne Geel, Syrens eller jätte-sallat lemnade alla rik och wacker skörd; likaså frusbladig gul och grön Endiwien.

Bil. C.

Om försöksodling af Quinoa eller så kallad Peruanst Spenat (*Chenopodium Quinoa.*)

Uti Peru och Chilis bergländer odlas denna värt och förtäres i mängd af dessa länders innewånare, den växer der ännu wid 13,000 fots höjd öfwer hafwet, der hwarfen

denna värt, med uppmaning att dels sjelf försöka deß odling och dels deraf till försöksodling utdela åt andra. Jag hade emedlertid redan förut den 28 Maj för försök utsatt frö af denna värt hwadan jag utdelat alla de mig tillsticade fröna. Somligstädes blefwo af ofunnighet de uppkomne plantorne alla uppryckta såsom ogräs men på några andra ställen wårdades de, finge fortwära och uppnådde utmärkt frodighet, utmärkande sig genom yppig wärtkraft, men ingenstädes mögnade fröet. Wärten äts af korna och deß blad användas på samma sätt som wanlig spenat gåfwo föga efter denna i wälsmak men öfwerträffade den i bördighet mångdubbelt. I synnerhet hos Hushållnings-sällskapets vice ordförande på Gran samt hos undertecknad utmärkte sig wärten genom yppig wärtlighet och hos undertecknad der den på en helig wärt

Bil. D.

Till Norrbottens läns Hushållnings-sällskap, Uleå!

Utas några yttranden, som med afseende på skogsstöf-lingens inwerkkan på klimatet och landtbruket, fälldes wid Hushållnings-sällskapets sammanträde den 28 siftilidne Januari, föranledes jag att härmed till Hushållnings-sällskapet öfwerlemna närslutne anteckningar, som blifwit mig benäget meddelade utaf Herr Inspektör Owen på Rosfors. Dessa anteckningar öfwer sänningstiderne wid Rosfors bruk allt ifrån år 1844, utwisa att sädden under de 10 första af de 25 år anteckningarne omfatta kunde städse (med undantag af blott

ningar förts på mer än ett ställe och i så fall wore önskeligt att de i Hushållnings-sällskapets handlingar offentliggjordes, enär derigenom jäterligen ganska intressanta upplysningar skulle läggas i dagen. De anteckningar jag fört öfver wisja trädslags blomningstid, frostnätter m. m. börja först 1862 och omfatta således ännu för kort tidrymd för att kunna tillmätas någon betydelse, men skola framdeles någon gång, då de blifwit mera tillökade, meddelas. Jag anhåller att öfwanstående tillika med öfversända anteckningarne uti Hushållnings-sällskapets handlingar intagas.

Piteå den 5 Febr. 1869.

E. M. Ringius.

Hushållsgillenas årsberättelser.

Från Ule stads Gille.

(Af hr J. M. Rinell.)

Dåttadt förliden winter i allmänhet war kall och omvärlade med stora snöfall, blef marken tidigt bar, hwari-

Hafra odlas ej här i widsträcktare mån än som kan behöfvas till grönfoder.

Potatis har såsom wanligt föregående år här odlats och har man i allmänhet funnat beräkna 10:de kornet. Af öfrige rotfrukter odlas ringa.

Söfördren har i år utfallit rätt förmonligt på lindorna, men deremot på de naturliga ängarne något under medelmåttan och kan askafsinningen öfver huswud taget anses fullt medelmåttig.

Linodlingen hwarmed några få försök blifwit gjorda, synes icke omfattas med det intresse som verkligen förtjenar.

Fiskerierna hafwa såsom wanligt bedrifwits äfwen förl. semmar och har strömmings- och fiskfisket lemnat ett resultat något öfver medelmåttan.

använda de bidrag, som Nödhjelps-komitén sett sig i stånd att utdela, har den fattiga befolkningen emellertid, om också med försakelse, funnat uthärda öfver wintren. Deras tack-jamhetskulld blir under alla förhållanden sådan, att den ej kan afbördas.

Öfwanligt har året varit i anseende till wäderleksförhållandena. Wintren utmärkte sig för sträng köld och stor rikedom på snö. Swad som annars sällan inträffar, neml. snöyra och sträng köld wid mycket låg temperatur, hörde nu nästan till ordningen för dagen; under det thermometeren visade några och trettio grader minus, upptornade stormen snödrifworna bestående i jemnhöjd med hustaken och gjorde vägarne för längre tider osarbara. Man wäntade ofta att

ningen är något under den wäntliga; höets beskaffenhet god; allt verkningar af den torra wäderleken.

Laxfisket, såväl i elswen, som i skärgården har i år åter varit mindre gifwande. Berättelserna om det rikliga fisket uppe wid Torneå hörer numera nästan till sagans område. Verklighet har det dock varit engång, och verklighet kan det ännu blifwa, men dertill måste konsten otwifwelaktigt bidra. Det är Laxodlingen, som nu fäst sig wid sig wåra förhoppningar, och dessa äro denna gång ganska besögade. De afwelslarar, som på jenhösten fängades, uppfyllde sin bestämmele, och i Juni månad nästa sommar torde, om allt går wäl, kanske ända till 100,000 laxyngel få släppas ut i elswen. Sjelfwa laxodlingsanstalten befinner sig uti en järfildt för ändamålet utförd byggnad, som är helägen på

Företaget lofwar sålunda god framgång, och därför är man mycken tack skyldig de personer, hwilka gjort det till en heder och gläcka.

Från Pite sockens Gille

(Af hr Öfverstelöjtnanten m. m. W. von Dehauken.)

Uti Åkerbrüksfättet, redskaper och arbetsmethod har ingen förändring egt rum sedan förra årsberättelsen ingafs, och de derwid gjorda anmärkningar qwarstå alltså till största delen. Wid jordens afdikning synes uppmärksamheten alltmera fästas, och de förlidet är med uppmuntran af gåfwo-medel påbörjade dikningsarbeten fortfattas på ganska många

Den af Central Nödhjelps-Kommittéen, wid öfverlemnandet af den s. k. Reserfonden gifna bestämmeelse, att hälften af räntan skall användas till premier för odlingar, bör utgöra en mäktig uppmuntran. Säkertligen hade desse medel icke kunnat användas till ett bättre ändamål.

Årets skörd har varit ovanligt god i afseende på beståndsarten, men icke så till mängden. En tidig vår med deraf medgifwen sådd, en gynnsam sommar och höst befordrade wertligheten så väl man någonsin kan heppas, men då den af gåsmedel erhållna frösäd naturligtvis icke kunde vara tillräcklig, utan behöfwet måste fyllas med den högst swaga säd, som från förra året kunde finnas i Distrikts-Magasinet inköpt eller uti enstildas på duglig säd blottade

Potatis har på de fleste ställen gifwit god och på många riklig skörd; men brist på utsäde förliden vår instränkte äfwen mängden af skörden. Såsom ett bewis på den rika wertlighet som denna rotfrukt kan antaga, får jag anföra enligt egarens, hr Ingeniören Sandströms uppgift, att efter ett skäl, utsädt på å gårdsplanen uppbruten jord i hwarannan fjära och väl gödsladt med s. k. M, skördats 6 tunnor och 2 skäl, hwilket gör 50:de kornet. Potatisfålen läser slingrat sig efter marken, nästan som en ärtwert och uppnått flere alnars längd. I följd af det ringa utsädet är dock Potatis-skörden i allmänhet långt under ortens behof.

Fodertillgången är knappast medelmåttig. Halmen, mycket tunn på återn, gifwer knappast tredjedelen af ordentlig skörd, och höet, hlet så väl på äldre ådren som på yngre, är

så löna mödan. Halmen är ett ypperligt och mjölkgifwande foder.

Med hitfända frön af *Quinoa* hafwa äfwen skett försök. Här på Gran nådde werten wisserligen en höjd af till och med 6 fot på gödslad jord och något mindre på egöds-lad, men hann icke till full fröbildning, fastän sådd omkring den 12 Juni. Samma resultat i afseende på uteblifwen fröbildning wisade sig på andra ställen, så att man torde kunna antaga att denna wert icke här eger någon framtid. Södd af *Potatisfrö*, som erhållits af hr Kommissarien Ringius, har deremot lyckats förträffligt. En stor del *Potatis* uppnådde en ägg-gulas storlek, och skörden war ganska rik.

Väderleken har under såwäl wåren som högsommaren och hösten varit för sädesswertyna och rotfrukterna serdeles gynsam. Grödan blef tillsölje häraf af utmärkt beskaffenhet och skulle varit riklig, om utsädet ej, mot mångens förmodan, varit felaktigt. Något mera regn hade varit önskwärdt, synnerligast för gräswerten. Den 16 Augusti öfvergick en wäldsam bagelskur en liten del af Gillets område och gjerde skada. Den 3 September inträffade första frostnatten och den 29:e första snöfallet. Snöwarande winter har hittills, i motsats till den föregående, utmärkt sig för sin blida väderlek och ringa snömängd.

Hwad de serfilda sädesslagen angå, så har Höstrågen, hwilken ännu högst obetydligt odlas, lem-

Gillet anläggas det första bymejeri i Norrbotten, stationerat uti Rutwits by. Till denna anläggning erhålles understöd från länets landstingskassa.

Inom Gillet finnes ett enda industriellt företag i full gång nemligen Ångbränneriet wid Gåddwif. Af binäringar har larsfistet under förlidet år varit föga lönande.

Husflöjden idkas till husbehof. Att goda, ännu outvecklade **anlag** finnas för husflöjden, hade man under förlidet år ett utmärkt tillfälle att observera, dels wid de auktioner, som höllas förliden vår, å för nödhjälpsmedel inköpte alster, dels wid förlidet års, inom Gillet hållne Landtbruksmöte.

Stättigwården är lika tryckande som tillsörene. Utgå-

afkastningen efter det 6:radiga Kornet kan man med säkerhet antaga hafwa lemnat 7:de kornet, och deß wigt uppgår till 260 ℔ pr 63 kannor. Det 2:radiga Kornet, som i södra Sverige wanligen behöfwer 2 a 3 weckers längre tid än det 6:radiga för att mogna, har äfwen här i år lemnat wacker afkastning; deß wigt uppgår till öfwer 260 ℔ pr 63 kannor.

Råg, som tywärr föga odlas inom Gillet, har lemnat omkring 12 tunnor pr tunnland, och deß wigt uppgår till 3 centner pr 63 kannor.

Potäter ha lemnat 10:de kornet, och äro af utmärkt god beskaffenhet.

Linodlingen, som de sednare åren betydligt tilltagit, hwil-

Jag får lemna den upplysning att Nr:is 15, 16 och 19 äro qwiger som endast kalswat en kalf. Uppgiften för Nr:is 13, 14, 17 och 18 är efter andra kalsningen.

Som det kan wara af intresse för mången att weta huru korna här stillas, hynderligast som jag sjelf användt flera metoder, men ej kommit till det resultat som med denna stillning, får jag här meddela följande:

Klofkan $\frac{1}{2}$ 6 på morgonen börjar fodringen och fortgår tills kreaturen äro mätta, hwilket wanligen inträffar wid 8 tiden; korna lemnas derefter i ro tills klofkan $\frac{1}{2}$ 12 då fodringen åter börjar och fortgår till kl. 1, hwarefter de lemnas i ro till kl. $\frac{1}{2}$ 6, då fodringen widtager som förut och fortgår till kl. 7 då de erhålla jista fodret. Fodret gifwes

tern, wären och sommaren på ett klart och sanningsenligt sätt skildras, får jag, efter samråd med Gillets ledamöter, uppgifwa resultatet af skörden i allmänhet, inom kommunen sålunda:

Korn, afkastningen till mängden medelmåttig, men till beskaffenheten owanligt god.

Råg, såwäl till mängd, som beskaffenhet öfwer medelmåttan.

Säfra, rik grönsodersförd och på åtskilliga ställen, tidigt sådd, mogen färna.

Potatis, medelmåttig afkastning af god beskaffenhet. Med öfriga rotfrukter enahanda förhållande.

Söfångsten, något under medelmåttan men wälbergad.

kommit genom frivilligt bidrag åt en af allmogen särdeles värderad småbarnslärarinna.

All barnhemmet wärdas och uppfostras 14 flidkebarn. Under året hafwa 2:ne af de först intagne, wid 16 års ålder utgått. Från det husbondefelt, som tagit dem i sin tjänst, hafwa hittills de bästa loford om deras uppförande och duglighet erhållits.

I sparbanken hafwa inlättningarne öfwerstigit uttagen, hwilket specifikt kommer att synas i årsredogörelsen som skall införas i Länet's tidning.

Distriktsmagasinet har denna höst erhållit en af behofvet påkallad och för framtiden fruktbärande fond af utmärkt sädeskorn.

Följande afseende på Vinodlingen tycks kunna...

Kornet har i medeltal gifwit $6\frac{1}{2}$ korn. Någen hwilken varit utlädd å en odlad myra, har lemnat 20:e kornet. Potatisen 16:e kornet.

Höastfästningen har å myrängar varit mera flen, men å lindor och hårdwallängar fullt medelmåttig.

Vinodlingen tyckes winna allt mera spridning bland ortens jordbrukare; werten har äfwen i år lyckats mycket wäl, ehuru en och annan kan af okunnighet hafwa fått den å mera opassande jord, hwarest den lemnat sämre resultat; efter hwarje kunnas utläde har erhållits 7 a 10 L Vin. En för Vinets beredning passande Schäftmachin är i år här uppbyggd.

Äf här utsädt Skånst tvåradigt Korn har, jemfördt med Korn af ortens utläde, wänt sig att det tvåradiga

method har en tid användts på försök; och tyckes den hafva så många fördelar att den bör blifwa allmänt antagen, af de anställda försöken har det wifit sig att af hwarje fanna mjölk kan erhållas 26 a 27 ort smör, hwilket är det högsta smörutbyte jag hittills sett uppgifwet, desutom erhålles en utmärkt god skummjölk, samt fullkomligt söt tjärnmjölk, hwilken, jemte skummjölken bör kunna användas för tillverkning af kumminost.

Högaktningsfullt
Carl Bergbom.

Från Carl Gustafs sockens Gille

Från Pajala sockens Gille

(Af Brukspatronen hr E. S. Sohlberg.)

Med bifogande af den inslutne årsafgiften af Ledamöter inom Pajala sockens Hushålls-Gille för 1868, utgörande enligt inkommen förteckning 17 Rdr, får undertecknad Ordförande infemman med den årsberättelse, rörande Landthushållningen och dess binärningar som denna sockens Hushålls-Gille har att afgifwa till Förvaltnings-Utskottet.

Med tillfredsställelse går jag att meddela, det 1868 års skörd i spannmål utfallit serdeles god och i åtskilliga byar riklig. Kornet, Hushålls-Gillet's hufwudsäd ger ingenting efter det skänka i wiat, då det i allmänhet inom socken wä-

wudjaktigast Potatis som odlas, och har denna gifwit god äring på tyngre jord, men mindre på sandjord.

Soackastningen, som å vissa ställen tagit stada genom den ihållande torkan, anses dock fylla behofwet till nästa war med tillsats af löf och renmossa, utan att foderbrist befares.

Odlingöfretag af större omfång hafwa icke blifwit bearbetade, då jag undantager det myrutsifningsarbete, som verkställdts i Kauniswara by af gåfwoemedel. Nyttan af jordens asdifikning börjar alltmera inses, i det att åtskilliga företag i denna riktning äro påbörjade.

Binäringar, skogsförtjenster, de förmänligaste, handsågning af planter, levererandet af sågtimmer till Sägwerken, tjära och pottaske-bränning. Till beredande af arbetsförtjenst åt den fattigare befolkningen har arbetet med allmänna landämnen

sådant förfaraude leder till, såwäl för det allmänna som den enskildta, är lätt att inse.

Fr Första Landtmätaren Nyströms förslag, rörande Inhyjeswäsendets ordnande inom länet är af stort värde och hwarje kommun bör wara tacksam, att frågan blifwit väckt och kommit under diskussion. Dock är det ej rådligt inköpa hemman och åsamka ytterligare skulder, heldre bör odlingsmark upplåtas på frihetsår och arbete anskaffas.

Från Öfwer-Kalix sockens Wille

Brufningsfättet af jorden är detsamma som i förlidet års berättelse uppgafs.

Fattigwården. Under året hafwa 21 personer åtnjutit fullt underhåll å s. k. rotar och debutom hafwa cirka 600 Rdr åtgått i tillfälliga bidrag; detta allt förutom de rikliga bidrag som Central Nödhjelps-Kommittén ställt till Fattigwårds-Styrelsens förfogande och förutom hwilka många af den fattigare klassen fått dö af swält.

Sedan laga skiftet i Wännäs by blifwit afflutadt, hwilket sannolikt kommer att ske nästa vår, kommer wid Gyljens bruk en fullständig **Torpindelning** att kompletteras, för att göra den stora mängden af bruksarbetare och inhysingar mindre beroende af de numera sällsynta vinterförtjensterna.

Några jämförelseförsök mellan Skånskt 6-radiat och inom

måttig. Dock hafwa de fleste hemmansäboer de der varit i saknad af medel till upptöj af fullt fröbart utsäde fått underhållig och otillräcklig åring.

Potatisaffastningen har utfallit ganska bra så att den samma öfverhufwud lemnat 7:e a 8:e kornets åring.

Höaffastningen har å myrängar lemnat ringa, men deremot har elsk och bäck samt öfversilnings-ängar lemnat någorlunda god affastning.

Fisket har i allmänhet varit så föga gifwande att nödig husbehöfsfisk under sjelfwa sommartiden saknas för de flesta, som sysselsatt sig med denna näringsgren, och af willbråd finnes intet i våra widsträcktaste stegar.

Swad nybyggesanläggningen widkommer, så måste er-
fännas att den samma befordrar

den 31 Maj, då det blef kyligare väder, som lifwål snart war öfvergående, så att man det oaktadt uti wefan efter Pingst äfwen fick sätta potatisen i jorden. Den 11 Juni började det dock åter att blåsa sjellwindar och wara westanväder med kyliga nätter, som under denna tid ingåfwat åt mången bekymmer och farhågor för hwad hända kunde, intill den 20 Juni, då en qwäfwande warm väderlek inträdde med ihållande torka, och till med i Juli månad åtföljd af skogseldar, ända till den 25 Juli, då i Arjeploug något litet länge efterlångtadt regn föll första gången efter midsemnar och uppblötte den på så många ställen af torkan remnade jorden. Följande dagen den 26 Juli regnade det och något, samt den 31 Juli kommo äfwen några regndroppar. Men med Augusti månads ingång inträdde åter en

niga hårdwallar derå wallgräset för den ihållande torkan bortblefnade och har ringa näring för kreaturen. Afrådnigar och myrängar war wäl höastastningen något bättre, men dock icke som i wanliga år. Lifwål blef alltjämmans under tjenligt bergningsväder häshadt och i lador infördt.

Årets halmastastning är af tungjord medelmåttig, men af sandåkrar genom torkan blefwen jästlös.

Jordens brukningsätt är inom Arjeplougs Gilles område enahanda som förr.

En odlas icke, utan användes i des ställe bomullsgarn.

Att nybyggeswäsendet inom Arjeplougs lappmark haft sin nytta med sig bewisas tydligen deraf, att driftige, arbetssamme, flitige och tilltagarne nybyggare alltid heraa få wida

De wigtigaste jordförbättringarne,

i hwilken ordning de böra följa på hwarandra, och huru de böra ändamålsenligt anordnas, så att de kunna billigt utföras.

(Af O. W. Zetterstedt.)

I och med detssamma wi tala om billiga jordförbättringar, lemnas åsido alla de dyra och storartade åtgärder, hwilka endast kunna och böra företagas af den med större förlagskapital försedde jordbrnfaren. (Sesämnas wi i följande kapitel.)

Sammandrag af Meteorologiska

Månad.	Fögsta temp.	Nägsta
Januari	+ 0. ₂ . (b. 15)	— 40. (b. 21)
Februari	+ 1. (b. 21)	— 28. ₄ . (b. 14)
Mars	+ 6. (b. 30)	— 24. (b. 14)
April	+ 4. ₈ . (b. 14)	— 11. ₄ . (b. 14)
Maj	+ 15. ₄ . (b. 30)	+ 0. ₂ . (b. 14)
Juni	+ 22. (b. 28)	+ 4. ₂ . (b. 14)
Juli	+ 28. ₆ . (b. 2)	+ 8. ₇ . (b. 14)
Augusti	+ 27. (b. 1)	+ 8. ₈ . (b. 14)
September	+ 18. ₄ . (b. 8)	— 4. (b. 14)
Oktober	+ 9. ₂ . (b. 6)	— 8. (b. 14)
November	+ 7. ₆ . (b. 3 och 4)	— 16. (b. 14)
December	+ 0. ₄ . (b. 18)	— 33. (b. 14)
	Under	helt
	+ 28. ₆ . (b. 2 Juli)	— 40. (b. 23)
Under år 1867.	+ 30. ₆ . (b. 22 Juni)	— 40. (b. 21)

karne, som sedermera insås med gräsströn, hufvudsakligen af Dimotej, Alfike- och Switflöfwer, hwarefter wältras ett par gånger med en eller annan dags mellanskof. Sfwergöding med gödselwatten eller benmjöl är förträfflig, men få landbrukare anse sig hafwa råd dertill och ännu mindre att lägga stallgödiel på ången. Ångar, beswärade af tufwor, jemnas på följande sätt: när tufwerna äro starrartade, höga med en smal hals, aftagas de med flåhackan eller tuffskäran och hepiamlas i högar, hwilka antingen komposteras med kalk eller brännas. Flåckarne insås med gräsströ på sätt förut är nämnt. Egentliga jerdtofwor, breda i botten och innehållande god matjord, behandlas på annat sätt. De afföras lifasom starrtofwor, men med spade göres en grop der

upptagas till behörig storlek. Den i lag omtalade storleken på aflopps diken är 9 fots bredd i dagen, 4 fots djup och 1 fots bottenbredd. Täckdikena göras wänligen en half fot grundare än afloppet och blifwer deras djup således $3\frac{1}{2}$ fot. I de flesta fall användas de gamla åferdikena till täckdiken och renjas ett eller annat år före täckdikningen på det sätt, att de endast fördjupas 3 a 4 tum i botten, men sidorna lemnas orörda. Har man beslutat sig för täckdikning, då är fördelaktigt att efterhand fördjupa de gamla åferdikena, men tillika hålla dem så smala som möjligt. En dylik endast till botten sig inifrån rensning är mycket billig, emedan en något wan dikare med skarp spade utan swårighet hinner 100 famnar på dagen.

fält med rutor, på t. ex. 100 qwadratatnar i hwarje, och der göra fina försök för utrönande af de för hans jord mest winstgifwande gödselmängder och bästa bigödningsämnen. Experimentalfältet bör ligga i närheten af bostaden och utgöras af på egendomen wanligast förekommande jord, som, med undantag af gödningen, i öfrigt dikas och skötes som den andra ådern. Det ligger för öppen dag, att här ej är fråga om annat än enkla och praktiska rön, som något hwar kan utföra.

Åfers bearbetning bör verkställas i rättan tid och med omsorg. På en styf jord måste rätta ögonblicket påpassas med långt större noggrannhet än på lätt jord. En hufwudsregel är att förafälligt undwisa för mjöden förning tidigt på

måste isynnerhet noga betänka, att hans handtering är underkastad många widrigheter, att en god tid efterträdes af en ond, på hwilken man bör wara beredd för att hålla ut, tills ett gynnsammare stede åter inträder.

Wi hafwa utgått ifrån en förbättrad skötsel af äng och betesmark såsom grundwal för åkerbrukets vidare utveckling, wi hafwa framställt de wiktigaste förbättringarne wid åfers skötsel och antydt, att jordbrukaren bör, så långt resurser och naturförhållanden medgifwa, göra all sin jord bärande. Efter en bekymmersam tid, som räckt omkring 10 år, skola wi hoppas, att för landbrukaren randas gryningen till en bättre dag. Måtte wi, om denna önskan går i fullbordan, första

Norrbottens Läns Kongl. Hushållnings-
Sällsaps

Matrikel i Februari 1869.

Ordförande.

Hushållningsgillen.

Eule Stad.

Ordförande.

Sinell, J. M., Handlande.

Sundström, N., Handlande.
 Sundström, S. J., Handlande.
 Sundberg, D. D., Handlande.
 Tryjén, A., Bergmästare.
 Waldenström, Frith., Landträntmästare.
 Waldenström, E. M., Doktor, R. W. D.
 Widmark, G., Löjtnant, R. W. D.
 Widmark, P. F., v. Kollega.

Pite Stad.

Ordförande.

Andstedt, G. Sjöman.

Haparanda. Grape, Th., Telegrafassistent.
 Lindström, J. J., Postkommisarie.
 Hertzman, W., Handlande.
 Holmström, Jsr., Garfware.
 Krook, A., Tullförwaltare.
 Lindb, J. W., v. Consul.
 Lundström, G., Öfveruppsyningsman.
 Lundgren, J., Telegrafkommisarie.
 Pipon, J., Kollega.
 Pipon, G., Ingeniör.
 Mattila. Stenberg, C. G., Häradshöfding, R. W. D.
 Haparanda. Strömberg, J., Färgerifabrikör.

Sjebyn	Danielsen, C. D., Hemmansegare.
Tesre.	Degerman, Brukspatron.
Rofnäs.	Degerman, N. P., Hemmansegare.
Ölsbyn.	Engelmark, B., Handlande.
Sjebyn.	Grönsen, N. A., Hemmansegare.
Trundafwan.	Grönsen, Nils,
Bergswiken.	Grönsen, C., Nämndeman.
Pithelm.	Grönsen, Erik, Hemmansegare.
Böhle.	Grönsen, S. G., "
Långträff.	Grönsen, J., "
Sjebyn.	Hedqvist, C. A., Handlande.
Böhle.	Hedqvist, C. F., Hemmansegare.
Sjulsnäs.	Hellgren, E., Nämndeman.
Hortlar.	Hortlar, C. A., "

Pithelm.	Olofsson, A., Hemmansegare.
Sjulsmark.	Olofsson, D., "
Sikforß.	Olofsson, E., "
Sjebyn.	Pehrsson, A., Postförare.
Sfra byn.	Pehrsson, A., Hemmansegare.
Pålsmark.	Persson, Per,
Arnemark.	Persson, Joh., "
Böhle.	Rheberg, Aug., Löjtnant.
Lillpite.	Risberg, J. S., Hemmansegare.
Trundafwan.	Rönqvist, J., "
Roswik.	Sandqvist, C., Gästgäware.
Framnäs.	Sandman, J., Häradsskrifware.
	Sandman, J., "

Sundem.	Andersson, J., Måmndeman.
	Andersson, M. A., Hemmansegare.
Alwa.	Andersson, G. G., "
	Andersson, A., "
	Andersson, A. P., "
Björshyn.	Bergström, H. E., "
Sunderbyn.	Bergström, H. E., "
Rutwik.	Bergström, C. A:son, "
G:la Staden.	Bostrom, E. D., Håradshöfding, M. M. D.
	Bostrom, W., Ingeniör.
Sunderbyn.	Brännström, P. A., Ingeniör
G:la Staden.	Curtelius, D., Kronofogde.
Alwa.	Grön, S. G., Hemmansegare.

Sunderbyn	Nordwall, J., Hemmansegare.
Alhwik.	Nordström, M. P., "
Björshyn.	Nordberg, J., Ingeniör.
Grönäs	Nordström, E., Gästgifsware.
G:la Staden.	Nyström, Garfware.
Selet.	Nyström, Inspektör.
Börjeslandet.	Nåswall, Måmndeman.
Pehrson.	Olofsson, M., Hemmansegare.
Rutwik.	Pettersson, E. P., "
Sunderbyn.	Rutqvist, H. P., Handlande.
Rutwik.	Runth, E., Ingeniör.
G:la Staden.	

Swarthjörö-
 byn. Grösjon, J., Hemmansegare.
 Wittjerf. Jorhberg, J.
 Boden. Gellerstedt, G. P., "Kyrkoherde.
 Bredåker. Hansson, K. L., Hemmansegare.
 Harads. Harlin, G. J., "
 Heden. Holmström, H. P., "
 Swartlä. Hjertsberg, Inspektör.
 Boden. Hällgren, J., Landthandlande.
 Krokforß. Johansson, J., Inspektör.
 Buddbyn. Johansson, N., Tolfman.
 Johansson, J. (unnä) Hemmansegare.

Swarthjörö-
 byn. Strandberg, N. P., Hemmansegare.
 Boden. Sundbaum, N., Herr.
 Skatamark. Sundqvist, G. S., Hemmansegare.
 Holmsfors. Sundström, G. J., Handlande.
 Brobyn. Söderström, J., Hemmansegare.
 Säfvaft. Alfhielm, G., Fabriksidfare.
 Ljusån. Wallin, L., Hemmansegare.
 Aminnet. Witström, G. W., Landthandlande.
 Swarthbyn. Westberg, P. G., Direktör.
 Zellberg, G., Snickare.

Mjösjerden.	Lindström, L. G., Hemmansegare.
Böble.	Pundberg, L. G., "
Örby.	Löfgren, J., "
Prestholm.	Löfgren, A., "
Nånbyn.	Löfgren, P., Handlande.
Örby.	Moosberg, L. T., Hemmansegare.
	Moosberg, Em., "
Nånbyn.	Moosberg, Fr., Handlande.
Örby.	Paulin, L. G., Hemmansegare.
Prestholm.	Paulin, F., "
Örby.	Paulin, J. P., "
Småtorp.	Paulin, J. P., "

Kyrkostaden.	Ström, W., Notarie.
Ötterbyn.	Sjöström, E., Hemmansegare.
Kolså.	Stenström, J. W., Apotekare.
Kyrkostaden.	Swanberg, P. A., Herr.
	Sällström, J., Handlande.
	Tyjelius, Edw., Doktor.
Kyrkostaden.	Wallgren, A., Repslagare.
	Wislund, D., v. Kontraktsprest.
	Åberg, H. G., Tjerdingsman.

Öfver-Kalir. Socken.

Andela. Franki, H.,
 Grape, J., Kyrkoherde. "
 Karhuvaara. Hendriksson, H., Hemmansegare.
 Karungi. Kynylä, "
 Korpikylä. Strand, J. H., "
 Tuohela, J., "
 Karosjoki. Välikoski, Pehr Nilsson, Hemmansegare.
 Korpikylä. Nija, P., "

Öfver-Torne Socken.

Ordförande.

Montell, N. Stollérare och Västernädditör.

Långnäs. Carlberg, K. N., Kyrkewärd.
 Thorborg. Kjellström, A. T., Handlande.
 Buft. Helinström, K., Kronolänsman.
 Rackund. Sundström, J., Nämndeman.
 Båtsjaur. Wallström, J., Kronohemmansäbo.

Arwidsjaurs Socken.

Ordförande.

Skarin, J., Kronolänsman.

Vedamöter.

Lamträff

Arwidsjaurs

Pajerim.	Förþman, L. J., Landthandlande.
	Lothigius, S., Söwerjägare.
	Mannberg, D. J., Diktungsörman.
Qwidjock.	Mannberg, J. D., Klockare.
Tjemotis.	Nordlund, N. J., Nybyggare.
Buellerim.	Sandqwist, J.,
	Westerlund, G. A., Kronelänsman.
Mattisudden.	Westerlund, J. G., Nybyggare.

Gellivara Socken.

Ordförande.

